

eläinten hyvinvointi YHTEINEN LOMAKE * Vierassainevalvonnan täydentävien ehtojen pöytäkirja *	Läänineläinlääkäri/ valvontaeläinlääkäri	Eläimen tunnistaminen ja merkintä lääkehoidon aikana	Lääkekirjanpito
Maidontuotantotilan hygieniatarkastuspöytäkirja (mahd. laajentaminen täydentäviin ehtoihin) *	Valvontaeläinlääkäri/kunnaneläinlääkäri	Tilan tiedot - alkutuotantopaikan ilmoittaminen	Lypsylehmien määrä
Eläinten hyvinvoinnin täydentävien ehtojen valvonta, naudat *	Valvontaeläinlääkäri/kunnaneläinlääkäri	Yli 6 kk naudat, eläinsuojan lattiaa ja kivi- vikkeiden käyttöä koskevat vaatimukset	Yli 6 kk naudat, Eläinsuojan ilmanvaihto
huhygienian täydentävien ehtojen valvonta	Elyn tarkastaja	Tilan tiedot	Rehusäädösten noudattaminen (ei käytettävissä eläinvalvonnassa)
valvonnan pöytäkirja (mahd. laajentaminen täydentäviin ehtoihin)	Luomutarkastaja ja Elyn tarkastaja	Eläinten hoitosuunnitelma	Eläinten hoitosuunnitelma
valvonnan pöytäkirja (mahd. laajentaminen täydentäviin ehtoihin)	Luomutarkastaja ja Elyn tarkastaja		
ulosuh-	Lomituspalveluohjaaja		

# Byrokratian purku on edennyt!

Mistä on luovuttu eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esitysten pohjalta?

Byrokratian hyödyntäminen maatalan/maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hanke

## Sisällysluettelo

1. Johdanto .....	1
2. Tiivistelmä.....	3
3. Viranomaisten lisäselvitykset .....	8
3.1. Lakien valmistelu ja tiedottaminen .....	8
3.2. Maataloustuotannon valvontaselvityksen sisällöstä ja keskeisistä kehittämisselvityksistä.....	11
3.3. Hallinnossa vireillä olevista organisaatiomuutoksista.....	12
3.3.1. Uuden Ruokaviraston perustamishanke .....	12
3.3.2. Maakuntaudistus.....	12
4. KOKOOMARAPORTTI: Eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esittämien kehittämiskohteiden tarkennukset, Maaseutuviraston, Elintarviketurvallisuusviraston ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunnot sekä Maa- ja metsätalousministeriön kommentit .....	13
4.1. Lakien valmistelutyö ja tiedottaminen .....	39
4.2. Toimivat ohjelmat ja tiedonhallintajärjestelmät.....	45
4.3. EU-tuet ja valvonta .....	51
4.4. Valvontojen seuraamukset.....	64
4.5. Päällekkäisten kirjaamisten/ilmoitusten vähentäminen.....	67
4.6. Päällekkäisten tarkastusten vähentäminen ja tarkastustyön kehittäminen .....	71
4.7. Viranomaistyön kehittäminen .....	76
Liitteet.....	81
Liite 1. Matriisi maatalouden eri rekistereistä ja ohjelmistoista.....	81
Liite 2. Matriisi kotieläintilan valvonnoista ja kirjaamisvaatimuksista .....	81

## 1. Johdanto

Etelä-Savon alueen maatalouden byrokratian purkamiseen liittyvää työtä on tehty vuoden 2015 lopulta lähtien. Byrokratian purkuun liittyvä aloite syntyi Etelä-Savon maitoryhmän kokouksessa syksyllä 2015. Vuoden 2016 alkupuolella eteläsavolaiset viljelijät yhdessä paikallisten viranomaisten, MTK:n ja asiantuntijoiden kanssa määrittivät konkreettisia byrokratian purkuun liittyviä kehittämisehdotuksia. Näistä ehdotuksista koottiin seikka-peräinen raportti **Mistä tulee luopua? Eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esittämät Byrokratian purku – kehittämisehdotukset**. Raportti luovutettiin maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaiselle projektin päätösseminaarissa 25.4.2016. Seminaarissa oli laajasti mukana eri viranomaistahoja ja viljelijöitä.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja Maaseutuvirasto Mavi kävivät läpi kaikki raportissa esille tulleet byrokratian purku -kehittämisehdotukset. Kummaltakin viranomaiselta tuli yksityiskohtaiset vastaukset kehittämisehdotuksiin kevään 2016 aikana. Vastaukset käytiin läpi viljelijöiden, alueellisten viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa loppuvuodesta 2016. Näihin vastauksiin pyydettiin viranomaisilta tarkennuksia.

Eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaistahojen (Evira, Mavi, MMM, Tukes) keskustelu jatkui vilkkaana kesän ja syksyn 2016 aikana. Viljelijät kävivät vierailulla Evirassa kesäkuussa 2016. Keskustelussa olivat mukana laajasti eri viranomaistahot. Viranomaiset puolestaan kävivät eteläsavolaisella maitotilalla Ilpo ja Anu Marttisella syksyllä 2016. Tilalla käytiin keskustelua siitä mitä byrokratia tarkoittaa ja miten se vaikuttaa viljelijän arjessa.

Viranomaiset (Evira, Mavi, MMM, Tukes) vastasivat syksyllä 2017 alkuperäisiin kehittämisehdotuksiin. Vastauksissa tuotiin esiin byrokratian purkutoimia, joita on tähän mennessä tehty sekä vastattiin viljelijöiden esittämiin tarkennuksiin. Vastaukset käsittelevät myös niitä toimia, joita ollaan tekemässä lähitulevaisuudessa sääntelyn keventämiseksi, tarpeettoman byrokratian poistamiseksi sekä hallinnon toimintatapojen uudistamiseksi.

Päivitetty raportti julkaistaan 16.10.2017 **Mistä on luovuttu eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esitysten pohjalta?** seminaarissa. Tilaisuus on jatkoa keväällä 2016 pidetylle ”Mistä tulee luopua - eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten Byrokratian purku -kehittämisehdotukset” -seminaarille.

Tiivis keskusteluyhteys viranomaisten kanssa ja viljelijöiden aktiivinen ote byrokratian purkamiseen synnytti uuden idean lähestyä byrokratian purkua. Näkökulmaksi tuli **Byrokratian hyödyntäminen maatila- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa**. Eteläsavolaiset viljelijät, viranomaiset ja asiantuntijat suunnittelivat selvityshankeen, jossa työstetään viljelijän näkökulmasta, mitä hyötyä byrokratiasta on tilan/maaseutuyrityksen toiminnassa. Etelä-Savon ELY-keskus rahoitti hankkeen selvitystyötä varten keväällä 2017. Hanke jatkuu 30.6.2018 saakka.

Syksyn 2017 ja kevättalven 2018 aikana työstetään mahdollisuuksia tarpeellisena pidettävän byrokratian keventämiseen viljelijän hyödyn näkökulmasta. Syksyllä viljelijäryhmät miettivät, mitkä asiat ovat tärkeitä maatila- ja maaseutuyrityksen toiminnan ja johtamisen kannalta. Näiden viljelijäryhmien koosteiden pohjalta käynnistetään keskustelut viranomaisten kanssa keväällä 2018. Tämän työn tuloksista kerrotaan keväällä 2018.

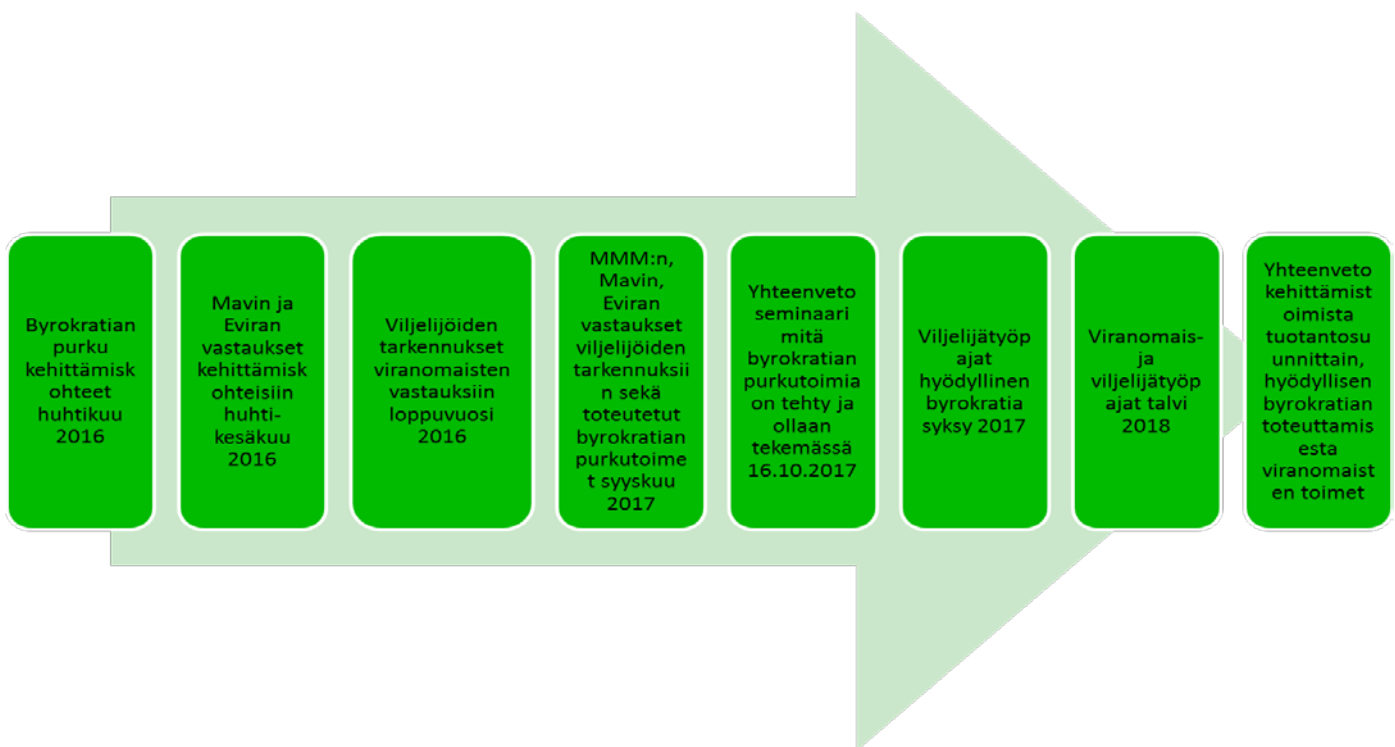
Tämän prosessin aikana on vahvistunut käsitys, että kaikkien tahojen tavoitteena on vähentää viljelijöiden kokemaa byrokratiata ja kirjaamisvaateita. Byrokratiasta tulee olla todellista hyötyä viljelijälle. EU-lainsäädännön tulee täytyä, mutta liian korkeaksi todetuista kansallisista vaatimuksista sekä vapaaehtoisista järjestelmistä pitää luopua. Viljelijöiden tulee pystyä toimimaan markkinoilla kannattavasti ilman, että liiallisella kansallisella lainsäädännöllä ja vaateilla ei vaikeuteta alkutuottajan kilpailukykyä ja kilpailuasemaa globaaleilla markkinoilla.

Byrokratian purkutyössä viljelijät, viranomaiset, etujärjestöt ja asiantuntijat ovat pyrkineet samaan ”maaliin”, jossa elinkeinon ja tuottajien kilpailukyky sekä elintarvikeketjun turvallisuus säilyvät ja paranevat ilman tarpeetonta byrokratiaa. Yhteinen matka on tuonut tähän mennessä kaikille osapuolille uutta osaamista ja ymmärrystä sekä lisännyt keskinäistä luottamusta. Ymmärryksen ja luottamuksen syntyminen mahdollistaa toimintatapojen ja asenteiden muuttumisen jatkossa.

Maatalouden byrokratian purkutyötä on tehty osana Etelä-Savon maaseutu ICT - hankkeen sekä 1.2.2017 lähtien Byrokratian hyödyntäminen maatila- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa - hankkeen toimintaa. Ensin mainitun hankkeen toteuttajat ovat Etelä-Savon Koulutus Oy ja ProAgria Etelä-Savo. Byrokratian hyödyntäminen maatila- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hanke on ProAgria Etelä-Savon toteuttama hanke. Molempia hankkeita rahoittavat Euroopan maaseuturahasto ja Etelä-Savon ELY-keskus.

Hankkeiden toteuttajat kiittävät kaikkia selvitystyöhön osallistuneita viljelijöitä, MTK:ta, paikallisia ja valtakunnallisia viranomaisia sekä muita toimijoita, jotka ovat edesauttaneet tätä työtä. Erityiskiitos selvitystyön ohjausryhmän puheenjohtajalle Anne Nykäselle sekä Eviran osastonjohtaja Maria Teirikolle isosta työpanoksesta ja sitoutumisesta byrokratian keventämistyöhön.

1. prosessikaavio: Byrokratian purku kehittämisehdotuksista byrokratian hyödyntämiseen.



## 2. Tiivistelmä

### Taulukko 1. Ensisijaiset kehittämiskohteet

#### 1. Ensimmäinen tarkastus/valvontakäynti tulee olla ns. neuvonnallinen käynti ja kaikissa viljelijätukien valvonnoissa tulee soveltaa ns. varhaisen varoittamisen järjestelmää.

Tukivalvonnoissa EU-säädökset eivät mahdollista neuvonnallista valvontakäyntiä. Viljelijät voivat saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmästä. Valvontaa koskevia muistutuksia ja ohjeistusta on sisällytetty myös viljelijöiden Vipu-hakupalveluun.

Varhaisen varoittamisen järjestelmää voidaan hyödyntää ainoastaan silloin, kun täydentävien ehtojen valvonnassa havaittu laiminlyönti katsotaan vähäiseksi. Laiminlyöntiä arvioitaessa otetaan huomioon sen vakavuus, laajuus ja kesto. Laiminlyöntiä ei voida arvioida vähäiseksi, jos se aiheuttaa vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle. Vähäiseksi todettu laiminlyönti ei johda tuen vähentämiseen. Valvontaviranomainen lähettää viljelijälle ns. varhaisvaroituskirjeen, jossa viljelijää kehoitetaan korjaamaan vähäinen laiminlyönti määräajassa. Kirjeessä ilmoitetaan, että jos tilalle tehdään uusi valvontakäynti valvontavuotta seuraavien kahden vuoden aikana ja tällöin todetaan sama vähäinen laiminlyönti, viljelijä saa 1 %:n tukiseuraamuksen alkuperäisen valvontavuoden valvontatukiin ja toistuvan tukiseuraamuksen (3 x 1%) uuden valvontavuoden tukiin. Jos vähäinen laiminlyönti on sellainen, että se voidaan korjata jo valvontakäynnin aikana, asia merkitään valvontapöytäkirjaan kunnossa olevaksi.

Suomi/maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt Euroopan komissiolle (jäljempänä komissio) esityksiä varhaisvaroitusjärjestelmän laajentamisesta kaikkiin tukijärjestelmiin ja valvontoihin.

#### 2. Kaikista valvonnoista/tarkastuksista tulee ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen.

Tukivalvonnasta voidaan ilmoittaa EU-säädösten mukaan etukäteen, jos ennalta ilmoittaminen ei vaaranna tarkastuksen tarkoitusta.

Eläinperusteisten tukien valvonnasta saa ilmoittaa EU-säädösten mukaan enintään 48 tuntia ennen valvonnan suorittamista. Jos eläinperusteisten tukien valvonnan yhteydessä suoritetaan myös täydentävien ehtojen paikalla tehtävä tarkastus, tarkastuskäynnistä ei voida ilmoittaa ennalta, mikäli täydentäviin ehtoihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään ilman ennakoilmoitusta suoritettavaa tarkastuskäyntiä.

Peltoalaperusteisten tukien valvonnasta voidaan EU-säädösten mukaan ilmoittaa enintään 14 vrk ennen tarkastuskäyntiä.

Elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien säädösten valvontaa sääntelee valvonnan ilmoittamisen suhteen yleisesti valvonta-asetus (EY) N:o 882/2004. Asetuksen lähtökohtana on, että valvonnasta ei ilmoiteta ennalta. Käytännössä komissio on kuitenkin hyväksynyt perustelluista syistä tarkastuksen tekemisen ennalta ilmoittamisen, jos se ei vaaranna tarkastuksen toteuttamista. Erityisesti pitkien välimatkojen ja tarkastuksella tarvittavan toimijan dokumentaation saatavuuden vuoksi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on ohjeistanut asiaa lievemmin kuin valvonta-asetuksen sanamuodosta voi päätellä. Siten esimerkiksi eläinsuojeluvalvonnassa Evira on ohjeistanut, että pääsääntöisesti valvonnat tulisi suorittaa ennalta ilmoittamatta, ja elintarvikehygieniavalvontojen tekemistä on ohjeistettu niin, että tarkastushetkellä puuttuvat dokumentit voi toimittaa jälkikäteen.

Evira on ohjeistanut täydentävien ehtojen yleisohjeessa aluehallintovirastoja (AVIt) ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia (ELYt) asiasta seuraavasti: ”Jotta turhilta valvontakäynneiltä välttäisiin, olisi hyvä esimerkiksi pitkien etäisyyksien takia varmistaa etukäteen, että tilalla ollaan paikalla silloin, kun valvontakäynti on tarkoitus tehdä”.

Maaseutuvirastossa on tehty tarkastusta koskeva tiedote, jonka tarkastajat lähettävät tarkastettavalle. Tämä tiedoteviesti on käytössä vuoden 2017 peltovalvonnoissa ja se otetaan vuonna 2018 käyttöön myös eläinvalvonnoissa.

### **3. Kotieläin- ja peltopuoli tulee erottaa valvonnoissa ja seuraamuksissa toisistaan. Sanktioihin tulee määritellä euromääräinen katto.**

Suomi/maa- ja metsätalousministeriö on ehdottanut komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että peltoalaan kohdistuvista laiminlyönneistä tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin ja vastaavasti eläimiin kohdistuvista laiminlyönneistä vain eläinperusteisiin tukiin.

EU-lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista euromääräistä kattoa. Euromääräisen katon määrittäminen sanktioihin on hyvin hankalaa, koska tilojen koko vaihtelee.

### **4. Tukien maksuaikataulujen pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.**

Aikatauluista voidaan tiedottaa vasta, kun toimeenpanon kaikki vaiheet on saatu toteutettua sähköiseen järjestelmään ja ne on testattu toimiviksi.

Maaseutuvirasto on samaa mieltä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.

Lisäesitys: Tukien ennakkomaksuista pitää tehdä vakiintunut käytäntö.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää myös tärkeänä, että viljelijöiden tulevan vuoden budjetointi voisi tukien osalta olla nykyistä täsmällisempää ja luotettavampaa. Seuraavan, vuoden 2020 jälkeisen, ohjelmakauden tukijärjestelmien suunnittelun yhteydessä maa- ja metsätalousministeriö yhdessä muun maataloushallinnon ja tuottajajärjestöjen kanssa keskustelee EU-säädösten mukaisista ennakkomaksujen käyttöönottomahdollisuuksista, maksuaikataulujen muutoksista yms. niiltä osin kuin EU-säädökset antavat myöten. Suomi/maa- ja metsätalousministeriö pyrkii vaikuttamaan myös EU-säädöksiin mm. uusien valvontateknologioiden mahdollistamien aikataulumuutosten hyödyntämiseksi. Tarkoituksena on myös yksinkertaistaa ja mahdollisesti vähentää tukijärjestelmiä, mikä voisi nopeuttaa tukien valvontoja ja muuta toimeenpanoa ja sitä kautta aikaistaa tukien maksuja nykyisestä.

### **5. Verokirjanpidon tulee riittää tukijärjestelmien valvontaan ja dokumentointiin. Kaikessa muussa dokumentoinnissa yhden vuoden säilytysajan tulee riittää.**

Syksyllä 2016 julkaistiin maa- ja metsätalousministeriön sekä virastojen (Evira, Mavi, Tukes) yhteistyönä laatima opas kirjaamisvaatimuksista viljelijöille. Toukokuussa 2017 julkaistiin lisälehtinen kirjaamisvaatimusten muutoksista. Opas päivitetään seuraavan kerran vuonna 2018. Oppaassa on kerrottu kattavasti maataloustuotannon kirjaamisvaatimuksista.

Evira toteaa, että verokirjanpito riittää joissain tapauksissa (tuotantopanosten osto- ja myyntikirjanpito) ja esimerkiksi osto- ja myyntirehujen sekä biosidien osalta sitä on ohjeistettukin käyttämään, mutta koko laajuudessaan asia vaatii vielä selvittämistä. Useita erillisiä kirjanpitoja ei vaadita samasta asiasta, mutta kirjanpidon tulee kattaa useiden eri säädösten mahdollisesti hieman toisistaan poikkeavat vaatimukset. Kirjanpidon säilytysajat on määriteltävä useimmiten EU-lainsäädännössä ja joissain tapauksissa kansallisesti.

Lisäksi Evira toteaa, että tuottajat ovat eräissä yhteyksissä tuoneet esille mm. rehujen kirjanpito vaatimusten ongelmallisuuden. Vaatimusten selkeyttämiseksi Evira on tarkistanut rehujen kirjanpito-



vaatimuksia koskevat ohjeensa ja lisännyt niihin käytännön esimerkkejä. Evira on lisäksi laatinut kyseisistä vaatimuksista yksityiskohtaisen yhteenvedon ja muistilistan, joka on toimitettu maatalousalan lehdistä julkaistavaksi ja löytyy myös Eviran internet-sivuilta. Täydentävien ehtojen rehukirjanpito vaatimukset on koulutettu tehokkaasti tilaneuvojille.

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan joitakin täydentävien ehtojen valvonnassa olevia elintarvikehygieniä koskevia vaatimuksia on juuri muutettu.

Ympäristösitoumuksessa lohko kohtaisten muistiinpanojen pito on lohko kohtaisten ympäristöhoitotoimien suunnittelun, muistiinpanon ja seurannan väline. Se muodostaa monivuotisen tietopohjan, joka helpottaa erilaisten ympäristön- ja vesiensuojelutoimien valintaa ja tehokasta kohdentamista. Muistiinpanovaatimukset ylittävät lainsäädännön tason ja ne ovat myös ympäristökorvauksen maksun perusteena. Vastaava merkitys on myös ympäristösopimukseen liittyvillä muistiinpanovelvoitteilla. Niiden avulla voidaan myös seurata sopimusten tavoitteiden toteutumista.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa esimerkiksi on omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi Maaseutuviraston mielestä yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

## 6. EU-lainsäädännön ylittävistä kansallisista vaatimuksista tulee luopua.

Maaseutuvirasto kannattaa ehdotusta.

Valtioneuvosto päätti lokakuun alussa 2017 lievennyksistä viljelijätukien täydentävistä ehdoista annettuun valtioneuvoston asetukseen. Sitä sovelletaan takautuvasti tämän vuoden alusta alkaen. Muutos koskee eräitä eläinten hyvinvoinnin, elintarvike turvallisuuden ja eläinten lääkitsemisen vaatimuksia. Tietyistä kansallisesti asetettujen vaatimusten laiminlyönneistä ei enää jatkossa aiheudu täydentävien ehtojen seuraamista eli viljelijätukien vähennystä. Tukiseuraamuksia ei enää määrätä esimerkiksi silloin, kun eläimen hyvinvointi on kunnossa, vaikka kansalliset tilavaatimukset eivät aivan täytyisikään. Täydentävien ehtojen seuraamuksia ei esimerkiksi myöskään tule, jos lypsykooneen huolto tai testaamista ei ole tehty tai tilalla ei ole kirjattu maidon siirtolämpötiloja. Viljelijöiden on edelleen noudatettava kansallisesti asetettuja EU-tasoa korkeampia vaatimuksia ja niiden rikkomisesta aiheutuu näiden säädösten mukaiset seuraamukset, ei kuitenkaan enää täydentävien ehtojen mukaista tukivähennystä.

Muiden kuin täydentävien ehtojen osalta Evira toteaa, että sen toimialalla elintarvikeketjun turvallisuutta koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin suoraan EU-lainsäädäntöön. Joissain erityistapauksissa (esim. elintarvikehygieniä, eläintaudit, eläinten hyvinvointi ja elintarvikkeesta annettavat tiedot) Suomessa on kansallisesti pidetty tarpeellisenä asettaa lainsäädännössä jonkin verran tarkempia vaatimuksia toiminnalle korkean elintarvike turvallisuutemme tason, kansanravitsemuksen, hyvän eläintauti- ja kasvitautitilanteemme ja eläinsuojelun tason säilyttämiseksi. Tällaisessa sääntelyssä on yleensä ollut taustalla viranomaisten ja elinkeinon yhteinen tahtotila hyvän tilanteemme säilyttämiseksi mm. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. Tällaiset vaatimukset voivat Eviran näemyksen mukaan perustellusti poiketa muiden maiden toimenpiteistä.

Elintarvikehygienian osalta EU-lainsäädännön ylittäviä kansallisia säännöksiä on poistettu ja kevennetty viime vuosien aikana lukuisilla maa- ja metsätalousministeriön tekemillä ministeriön asetusten muutoksilla. Evira on muuttanut ohjeistustaan vastaavasti.

## 7. Toimivat yhteiset tietojärjestelmät ja niiden luvituksilla olevat käyttöoikeudet viljelijän oikeusturva huomioiden, sähköisten menetelmien yhteiskäytön tehostaminen.

Tahtotila siitä, että maa- ja elintarvike talouden sektorilla on käytössään toimivat, keskenään keskus-televat ja helppokäyttöiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointimahdollisuus, on yhteinen sekä toimialan viranomaisille että toimijoille. Tietojärjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittämistä ja

maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisiä ratkaisuja valmistellaan yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kesken. Tavoitteena on koko ajan kehittää viranomaisten tietojärjestelmiä niin, että tietojen yhteiskäyttöä voidaan lisätä. Myös maataloustuotannon valvontaselvityksessä on annettu vastaavia ehdotuksia.

Esimerkkinä em. kehitystyöstä Evira mainitsee täydentävien ehtojen valvonnan, jossa AVIt käyttävät tällä hetkellä Eliteä ja ELYt Tukisovellusta tallennuksissaan. Tavoitteena on saada aikaan uusi täydentävien ehtojen sovellus, jota kaikki täydentävien ehtojen valvontaa tekevät voisivat käyttää.

Tietojärjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittäminen sekä niihin liittyvän palvelun parantaminen ja asiakasnäkökulman vahvistaminen ovat keskeisiä tavoitteita hallinnonalalla vireillä olevassa uuden Ruokaviraston perustamista koskevassa hankkeessa ja maakuntauudistuksen toteuttamisessa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Etelä-Savon uudessa byrokratian hyödyntämisen hankkeessa on aloitettu kokoamaan listausta erilaisista maatalouden rekistereistä ja ohjelmista.

## 8. Eläinyksikköjen laskentatapa tulee yhdenmukaistaa.

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan eläimiä katsotaan monesta näkökulmasta maataloudessa. Tukijärjestelmissä on yhdenmukaistettu hevosia lukuun ottamatta eläimen ikään perustuvat eläinyksiköt. Investointituissa sekä eläinsuojelulainsäädännössä eläimiä katsotaan niiden painoon perustuen. Lomituksessa eläimiä katsotaan työmäärään perustuen. Lisäksi ympäristöluvuissa eläimiä katsotaan niiden ympäristövaikutusten perusteella. Siksi aivan kaikkea ei voi yhdenmukaistaa.

Tukijärjestelmissä karitsan eläinyksikkökerroinasiaa on selvitetty Luonnonvarakeskuksessa. Lampaiden ja vuohien eläinyksikkökerroin kokonaisuutta ei ole vielä kokonaan ratkaistu. Karitsa ja kili ovat kuitenkin vuodesta 2017 alkaen kerryttäneet eläinyksiköitä 2 kk:sta lähtien aiemman 3 kk:n sijasta. Eläinyksikkökerroinasiaan voidaan palata laajemmin seuraavissa maaseutuohjelman ohjelmamuutoksissa, jos perusteluita kerroinmuutokselle löytyy.

## 9. Tarkastuksissa ja tarkastusasiakirjoissa ei saa olla päällekkäisyyttä. Viranomaisten yhteistyötä tulee lisätä, jotta säädösten tulkinnat ovat yhtenevät.

Maaseutuviraston mukaan ELY-keskusten tukivalvontoja (pelto- ja eläinvalvonnat) pyritään yhdistämään mahdollisuuksien mukaan. Myös ELY-keskukset (eläinten hyvinvointikorvaus) ja AVIt (täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointi) ovat pystyneet joissain tapauksissa tekemään valvontakäyntejä yhdessä. Myös muista Eviran vastuulla olevista valvonnoista osa tehdään samanaikaisesti Maaseutuviraston tukivalvonnan kanssa ja/tai Eviran sektorivalvonnan kanssa.

Yhdessä tehdyt tarkastuskäynnit lisäävät myös viranomaisten välistä tiedonkulkua. Haasteena on, että valvontoja tehdään monesta eri viranomaisorganisaatiosta käsin.

Tulevaisuudessa sähköisten ratkaisujen avulla tavoitteena on päästä tilanteeseen, jossa esimerkiksi yksi eläintilan valvontakäynti tallennetaan vain yhteen kertaan, ja valvonta palvelee useita eri valvontatarpeita (esimerkiksi ID-valvonta, eläinpalkkiovalvonta, täydentävien ehtojen valvonta, sektori-valvonta, eläinten hyvinvointikorvaus).

Valvojien koulutus on säännöllistä ja yhteydenpito aktiivista. Valvontavaatimusten tulkintojen yhdenmukaisuuteen pyritään koulutuksella ja ohjeistuksella. Kaikilla valvonnan sektoreilla myös auditoidaan valvojia valvonnan laadun varmistamiseksi sekä toiminnan ja tulkintojen yhtenäistämiseksi.

Viranomaisten yhteistyötä ja säädösten tulkintojen yhtenäisyyttä sekä valvonnan, tarkastusten ja hallinnollisten järjestelmien yhteensovittamista ja tehokkuutta edistää jatkossa myös vireillä oleva uuden Ruokaviraston perustaminen. Asiakaslähtöisyyden, toiminnan ja tulkintojen yhtenäisyyden ja



yhteistyön vahvistamiseen tähtää myös valmisteilla oleva maakuntauudistus, jonka myötä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan alue- ja paikallishallinnon viranomaistoimintoja kootaan yhteen maakuntien tehtäviksi.

Myös maataloustuotannon valvontaselvityksessä on annettu ehdotuksia tarkastusten päällekkäisyyden vähentämisestä ja viranomaisten välisen yhteistyön lisäämisestä.

#### **10. Vain sellaisista asioista, joilla on jotain todellista merkitystä elintarviketurvallisuuteen, on pidettävä kirjaa. Luottamus viljelijään tulee palauttaa.**

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan alkutuotantoasetuksen (1368/2011) muutoksella 84/2017 pyrittiin vähentämään tuottajien hallinnollista taakkaa mm. vähentämällä kirjanpitovelvoitteita.

Eviran mukaan EU-lainsäädännössä määritellään maataloustuottajien kirjanpitovelvollisuudet. Eräissä tapauksissa on kansallisesti päädytty soveltamaan valvonnassa kirjanpito vaatimusta, koska sen on arvioitu olevan käytännössä helpoin tapa valvoa kyseistä vaatimusta.

Viljelijät ovat lisänneet, että elintarvikealan tai minkään muun alan suosituksista ei saisi tehdä lakeja. Viestinnän pitäisi toimia, ettei väärinymmärryksiä synny. Evira on tästä asiasta täysin samaa mieltä. Tarpeetonta sääntelyä tulee ehdottomasti välttää ja sääntelyä harkittaessa arvioida huolellisesti vaihtoehtoisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi kustannuksiltaan ja hallinnollisesti keveämillä keinoilla (esim. omavalvonta, elinkeinon itsesääntely, suositukset). Eviran mukaan on sekä toimijoiden että viranomaisten etu välttää tarpeetonta sääntelyä ja byrokratiaa.

#### **11. Lakien valmisteluun tulee varata enemmän aikaa ja viljelijöiden edustus työryhmiin jo lakien valmisteluvaiheessa.**

Viljelijät ovat yleensä olleet edustettuina maa- ja metsätalousministeriön työryhmissä tuottajajärjestöjen kautta.

Evira tulee ottamaan oman toimialansa osalta tämän huomioon. Evira on asiakaspalvelulupauksensa mukaisesti ottanut tuottajia ja muita asiakkaita aloitteellisesti mukaan EU- ja kansallisen lainsäädännön läpikäyntiin, ohjeiden ja tulkintojen valmisteluun sekä valvonnan suunnitteluun ja kehittämiseen, perustana yhteiset tavoitteet ja yhteinen tahtotila. Käyttöön otetut uudistuneet toimintatavat, mm. valmentava ja vuorovaikutteinen ote toiminnassa, ovat osoittautuneet hyödyllisiksi ja opettavaisiksi ja lisänneet yhteistä ymmärrystä työn osapuolten kesken. Työtä jatketaan tällä valitulla linjalla.

MMM:n asettamassa maataloustuotannon valvontaselvityksessä ehdotettiin, että yhdistettyyn MaviEviraan (jatkossa Ruokavirasto) luotaisiin maataloustuotannon yhteistyöryhmä, jossa olisi mukana myös viljelijöiden edustus. Lisäksi voitaisiin luoda suppeampaan asiakokonaisuuteen keskittyviä yhteistyöryhmiä, kuten nykyiset viljelijätukihallinnon yhteistyöryhmä ja nautarekisterin asiakasraati sekä mahdolliset uudet ryhmät, kuten luomutuotannon ja täydentävien ehtojen yhteistyöryhmät.

#### **12. Täydentävien ehtojen valvontaehdot tulee muuttaa kohtuullisiksi tällä ohjelmakaudella ja uuden ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta tukimallista on päästävä eroon.**

Suomi/maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut komissiolle vuosina 2015 ja 2016 useita täydentävien ehtojen yksinkertaistamiseen ja seuraamusten kohtuullistamiseen tähtäviä ehdotuksia. Myös eräät muut maat ovat nostaneet esiin täydentävien ehtojen ongelmakohtia. Evira ja Mavi ovat olleet mukana näitä esityksiä valmistelemassa. Evira on myös useissa muissa yhteyksissä tuonut omalta osaltaan esiin EU-lainsäädännön periaatteiden ja säännösten kehittämistarpeita ja esittänyt

mm. riskiperusteisuuden lisäämistä EU:n maatalous- ja kalastusalan lainsäädännössä, samoin kuin sääntelyn yksityiskohtaisuuden ja valvonnan rutiininomaisuuden vähentämistä.

Valtioneuvosto päätti lokakuun alussa 2017 lievennyksistä viljelijätukien täydentävistä ehdoista an-  
nettuun valtioneuvoston asetukseen (ks. kohta 6).

### **13. Maatalouden toimijoiden vastuut pitää selkeyttää oikeudenmukaisesti ja tasapuoli- sesti. Viljelijä ei voi olla aina maksumies.**

Maaseutuviraston näkemyksen mukaan maatalouden toimijoiden keskinäinen mahdollisimman  
avoin keskustelu asioista on tärkeää toimijoiden välisen luottamuksen lisäämiseksi.

### **14. Digitalisaation hyödyntäminen maaseudun tietoliikenneinfrastruktuurin suomin edel- lytyksin.**

Maaseutuviraston strategiassa vuosille 2013–2017 todetaan yhtenä strategisena painopistealueena  
sähköisten toimintojen kehittäminen.

Eläintukien valvontaprosessin sähköistäminen on suunnitteilla tulevaisuudessa. Kokeilut tähtäävät  
myös koko valvontaprosessin sähköistämiseen.

Evira viittaa tältä osin edellä tietojärjestelmiä ja sähköistä asiointia koskevan kehittämissuunnitelman  
kohdalla toteamaansa. Evira toteaa myös, että tavoitteena on jatkossa laajentaa mobiilisovellusten  
käyttöä valvonnoissa. Tätä on ehdotettu myös maa- ja metsätalousministeriön selvityksessä maata-  
loustuotannon valvonnan kehittämisestä.

## 3. Viranomaisten lisäselvitykset

### 3.1. Lakien valmistelu ja tiedottaminen

Euroopan unionilla on täysi ja ensisijainen toimivalta maatalouspolitiikan tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelulle, toimeenpanolle ja seurannalle koko EU:n alueella. Jäsenvaltiot eivät voi toteuttaa pelkästään kansallista maatalouspolitiikkaa tai antaa kansallisia poikkeavia säädöksiä asioista, joista on säännelty EU-tasolla. Kansalliset lait ja asetukset täydentävät EU-lainsäädäntöä silloin, kun EU-säädökset sisältävät jonkin toimenpiteen tai ehdon osalta ainoastaan peruserävaatimukset tai vähimmäisvaatimukset.

Maataloutta ja maatalouden tukia säädellään lukuisilla EU:n neuvoston ja parlamentin asetuksilla, EU-komission asetuksilla ja päätöksillä sekä EU-säädöksiin pohjautuvilla kansallisilla laeilla. Kansallisia lakeja täydennetään valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla, joilla säädetään tarkemmin esimerkiksi tukikohteista, tukitasoista ja kansallisesti sovellettavista muista tuki- ja tuotantoehdoista.

Kansallinen maatalouspolitiikan valmistelu Suomessa liittyy ennen kaikkea eri tukijärjestelmiä koskevien ehtojen tulkitsemiseen ja kansalliseen toimeenpanoon EU-säädösten asettamissa rajoissa. Erityisesti EU-maatalouspolitiikan muutosvaiheissa kansallinen valmistelu on laajaa ja monivaiheista EU-tason vaikuttamisesta Suomelle tärkeissä erityiskysymyksissä aina tukien käytännön toimeenpanon ja tilatason vaikutusten arviointiin asti. Valmisteluun osallistuvat hallinnon ja tuottajajärjestöjen edustajien ja tutkimuslaitosten asiantuntijoiden lisäksi monet muut keskeiset sidosryhmät.

Kokonaan kansallisesti rahoitettavien, EU-välineitä täydentävien maatalouden tukivälineiden pitää perustua yhteisen EU-maatalouspolitiikan periaatteisiin, ja tällaisille järjestelmille tarvitaan pääsääntöisesti aina EU-komission hyväksyntä.

[Maa- ja puutarhatalouden kansallisia tukia koskevan lain \(1559/2001\)](#) perusteella valtion ja tuottajajärjestöjen edustajat käyvät aina viralliset neuvottelut kansallisia tukia koskevista Suomen ohjelmaesityksistä EU-komissiolle. Valtion ja tuottajajärjestöjen edustajat käsittelevät näissä neuvotteluissa säännöllisesti vuosittain seuraavan vuoden kansallisen tuen määrärahan käyttöä eri tukikohteisiin. Kansallisen tuen neuvotteluissa voidaan käsitellä myös muita maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelmiin ja viljelijöiden tulonmuodostukseen liittyviä asioita. Kansallisten tukien käsittelyprosessi on kuvattu alla.

Periaatteellisesti merkittävimpiä hankkeita valmistellaan toimitelmissä, joissa on mukana eri hallinnonalojen, puolueiden ja muiden etutahojen edustajia. Eri intressitahojen näkemyksiä kuullaan lausuntokierroksin ja erityisesti kuulemis-tilaisuuksissa. Lainsäädäntömuutosten yhteydessä lausuntopyyntö lähetetään keskeisille, tiedossa oleville sidosryhmille, kuten tuottajajärjestöille. Se myös julkaistaan, jotta kaikilla kiinnostuneilla olisi tilaisuus antaa lausunto. Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöt löytyvät ministeriön internet-sivuilta (<http://mmm.fi/lausunnolla>). Ministeriön internet-sivuilla on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön säädösvalmisteluhankkeet (<http://mmm.fi/hankkeet>) ja siellä voi tutustua näiden hankkeiden tuottamiin asiakirjoihin. Tuottajajärjestöjen nimeämät henkilöt edustavat viljelijöitä erilaisissa toimitelmissä. Tätä kautta pyritään saamaan valmisteluun laajasti erilaisia viljelijöitä edustavia näkemyksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisee tiedotteita säädösten antamisen yhteydessä. Näissä tiedotteissa kerrotaan säädöksen sisältö pääkohdiltaan. Ministeriön internet-sivuilta löytyy linkkejä säädöksiin. Säädökset ja niiden muutokset sisältävät versiot on saatavilla kansallisten säädösten osalta FINLEXistä (<http://www.finlex.fi>) ja EU-säädösten osalta Eur-Lex-sivustoilla (<http://www.eur.lex.europa.eu>).

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira osallistuu aktiivisesti ministeriössä tapahtuvaan EU- ja kansallisen lainsäädännön valmisteluun. Evira vastaa toimialallaan lainsäädännön täytäntöönpanosta. Käytännössä tämä tapahtuu viranomaisille ja toimijoille suunnattujen ohjeiden, tulkintojen, koulutuksen, neuvonnan ja viestinnän välinein. Evira on viime vuosina ottanut tuottajia ja muita asiakkaita aiempaa tiiviimmin mukaan säädösten läpikäyntiin ja valvonnan, ohjeiden ja tulkintojen valmisteluun Evirassa toimivissa yhteistyöryhmissä ja asiakastiimeissä sekä eri hankkeissa ja tilaisuuksissa, osallistuen myös asiakkaiden järjestämiin tilaisuuksiin. Tämä on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi jakaa ja vaihtaa tietoa ja lisätä osapuolten ymmärrystä säädöksistä, ohjeista ja tulkinnoista.

Viestinnän välineinä Evirassa käytetään tiedotetta, jos säädöksen tai sen muutoksen arvioidaan vaikuttavan olennaisesti elintarvikeketjun toimijoiden toimintaan. Tiedotteen rinnalla asiasta annetaan tietoa Eviran internet-sivuilla, sosiaalisessa mediassa ja esim. Maaseudun Tulevaisuudessa. Ellei erikseen julkaistavaa tiedotetta pidetä asiassa tarpeellisena, säädöksiä koskeva tieto nostetaan uutiseksi Eviran internet-sivuille ([evira.fi](http://evira.fi)) ja tarpeen mukaan Eviran Facebookiin, minkä lisäksi Evira vastaa asiaa koskeviin kyselyihin ja twiitteihin. Evirassa on päivystävä info-posti asiakaskyselyitä ja -palautetta varten. Viranomaisviestintää varten Evirassa toimii viranomaisverkko Eviranet, jota käytetään lainsäädäntöä koskevaan tiedotukseen ja joka toimii työvälineenä myös Eviran ohjeita ja tulkintoja valmisteltaessa sekä valvontajärjestelmää kehitettäessä.

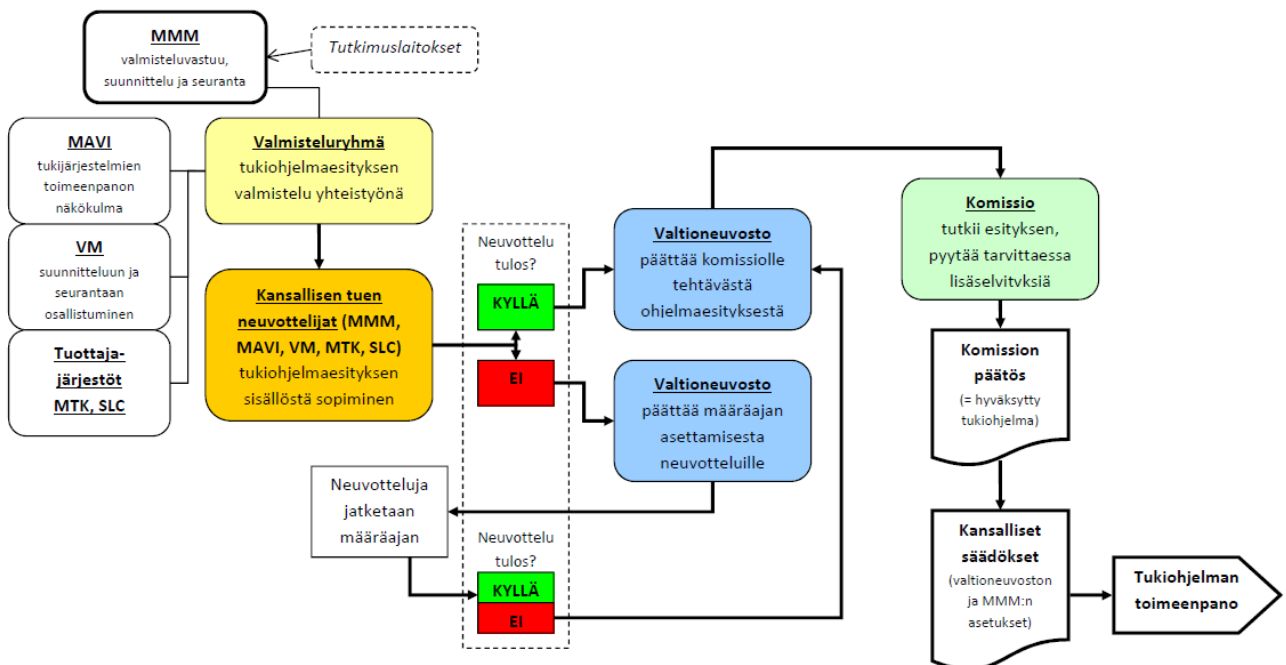
Maatalouden tukijärjestelmää koskevien täydentävien ohjeiden osalta Evirassa kartoitetaan, mitkä säädösmuutokset vaikuttavat toimialalla siihen valvontaan, joka kyseisenä vuonna valvotaan. Viljelijöille laadittu täydentävien ehtojen opas päivitetään vuosittain ja oppaassa kerrotaan ne vaatimukset, joita viljelijän on noudatettava. Kun viljelijä toimii vaatimusten mukaan, hän voi varmistua siitä, että täydentävien ehtojen valvonnassa hänen tilallaan asiat ovat kunnossa. Oppaan lisäksi päivitetään ns. täydentävien ehtojen muistilista, josta viljelijä voi tarkistaa, onko hän toiminut tilallaan vaatimusten mukaisesti. Uusista vaatimuksista tiedotetaan myös alan lehdissä, esim. Maaseudun Tulevaisuudessa, Elintarvike- ja terveystieteissä ja Saparossa. Evira osallistuu Maaseutuviraston järjestämiin tukihakukoulutuksiin, joissa käydään läpi vaatimusten tai valvonnan muutoksia. Koulutusten osallistujat jakavat tietoa edelleen omilla toimialueillaan viljelijöille.

Maaseutuvirasto osallistuu myös aktiivisesti ministeriössä tapahtuvaan EU- ja kansallisen lainsäädännön valmisteluun. Maaseutuvirasto vastaa toimialallaan lainsäädännön täytäntöönpanosta. Käytännössä tämä tapahtuu viranomaisille ja toimijoille suunnattujen ohjeiden, tulkintojen, koulutuksen (hallinto), neuvonnan ja viestinnän välinein. Maaseutuviraston laajat ohjeet annetaan ao. viranomaisten kommentoitavaksi, lisäksi sidosryhmien kanssa järjestetään säännöllisiä tapaamisia.

Viestinnän välineinä Maaseutuvirastossa on lehdistötiedote, joka poikkeuksetta julkaistaan Maaseudun Tulevaisuudessa ja Landsbygden Folkissa. Tämän lisäksi viljelijät saavat tietoa mm. Vipupalvelusta, Maaseutuviraston internet-sivuilta, sähköpostilla toimitettavassa viljelijä uutiskirjeessä sekä Facebookissa ja Twitterissä. Päätukihaun avautumisesta ja oleellisista tukiehtomuutoksista muistutetaan kirjeellä ja oleellisista hakuaikojen päättymisistä tekstiviestein. Hallintoa ohjeistetaan ja tiedotetaan erikseen pääsääntöisesti viranomaisverkko Aitassa. Lisäksi hallinnolle ja neuvonnalle lähetetään sähköpostilla Aitta-uutiskirjeitä.

## MAA- JA PUUTARHALOUDEN KANSALLISTEN TUKIEN KÄSITTELYPROSESSIT

### 1. Komissiolle tehtävien kansallisten tukien ohjelmaesitysten valmisteluprosessi



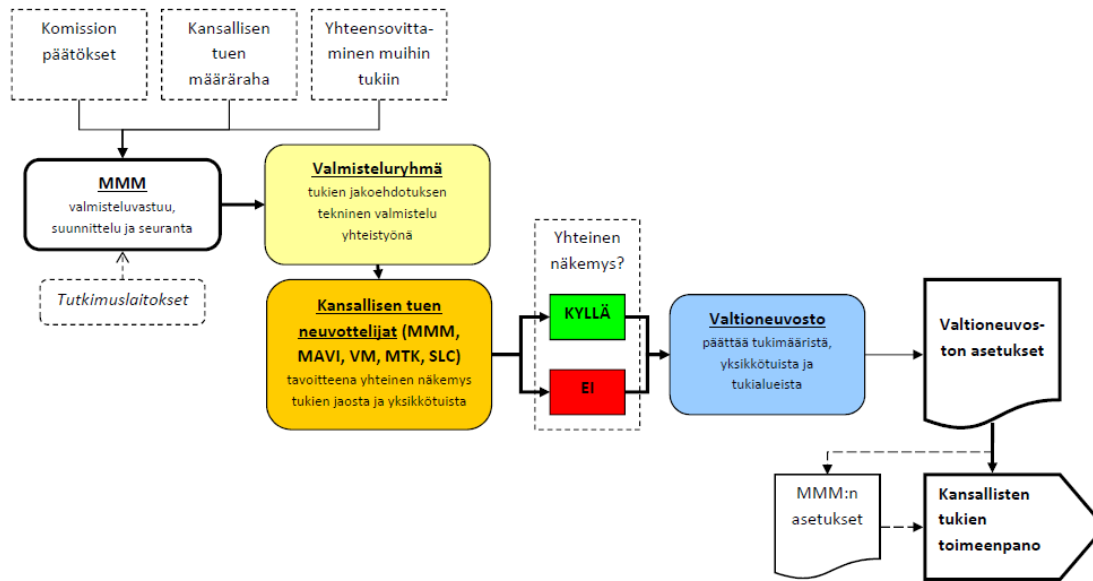
**Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 1559/2001, 8§:**

Kansallisia tukia koskevien esitysten tekemisestä Euroopan unionille neuvotellaan ja sovitaan valtion ja maataloustuottajien keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Neuvottelut aloitetaan viipymättä jommankumman osapuolen pyynnöstä. Valtioneuvosto määrää valtion edustajat neuvotteluihin.

Valtioneuvosto päättää esityksen tekemisestä Euroopan unionille. Valtioneuvosto päättää asiasta myös siinä tapauksessa, että 1 momentissa tarkoitettua sopimusta ei saada aikaan valtioneuvoston erikseen asettamassa määräajassa.

Neuvotteluissa voidaan käsitellä myös muita maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelmiin ja viljelijöiden tulonmuodostukseen liittyviä asioita.

## 2. Maatalouden kansallisten tukien vuotuinen valmisteluprosessi



### 3.2. Maataloustuotannon valvontaselvityksen sisällöstä ja keskeisistä kehittämis ehdotuksista

Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta tehty selvitys maataloustuotannon valvontojen kehittämisestä julkaisiin kesäkuussa 2017 (Henttu, Lehmusvuori ja Lehtiniemi). Selvityksessä tarkasteltiin kokonaisuutena kaikkea maataloilta kohdistuvaa maataloustuotannon valvontaa: viljelijätukien, rakennetukien ja substanssilainsäädännön valvontoja. Selvityshenkilöt antoivat 60 kehittämis ehdotusta. Näistä keskeisempiä ovat seuraavat:

- Valvontoja tulisi tehdä nykyistä enemmän samalla tilakäynnillä, erityisesti kotieläintuotannon valvonnoissa on yhdistämismahdollisuuksia.
- Mobiilivalvontaan tulisi peltotukivalvontojen jälkeen siirtyä seuraavaksi luomuvalvonnoissa ja kotieläintuotannon valvonnoissa.
- Tilan tiedot ja tarkastushavainnot tulisi tallentaa vain yhteen kertaan niin, että ne ovat kaikkien niiden valvontaviranomaisten käytössä, jotka tietoa tarvitsevat.
- Viljelijätukien sähköisestä Vipu-palvelusta tulisi kehittää koko maataloustuotannon asiointijärjestelmä, jolla hallinnoitaisiin tukihaun lisäksi niin tuki- kuin substanssivalvonnan tietoja ja hoidettaisiin viljelijöiden ja maatalousviranomaisten välistä asiointia.
- Hallinnon ylläpitämien järjestelmien ja toimialalla käytössä olevien ohjelmistojen yhteiskäyttöisyys tulisi olla mahdollista nykyistä laajemmin.
- Valvontakäynnillä tarkastettavia vaatimuksia tulisi vähentää, yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa. Tähän tulisi vaikuttaa EU-säädösten valmistelussa sekä pyrkiä tähän myös kansallisesti päätettäviä tukijärjestelmiä, toimenpiteitä ja tukiehtoja valittaessa.

Selvitys on lähetty kommentoitavaksi alan toimijoille ja sidosryhmille, joiden näkemyksiä hyödynnetään päätettäessä ehdotusten toteuttamisesta ja niiden priorisointijärjestyksestä. Valvontaselvityksen toimeenpanon yhteydessä analysoidaan myös Etelä-Savon byrokratihankkeen ehdotuksia maataloustuotannon valvonnasta.

Linkki selvitykseen:

<http://mmm.fi/ajankohtaista/tiedote22.6.2017> Kotieläintilojen valvontakäyntejä esitetään yhdistettäväksi - Selvitys maataloustuotannon valvonnan kehittämisestä

### 3.3. Hallinnossa vireillä olevista organisaatiomuutoksista

Normien ja byrokratian purkamista koskevat tavoitteet on vahvistettu pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa. Sen mukaan sääntelyä on purettava, byrokratiaa poistettava ja hallinnollista taakkaa kevennettävä elinkeinoelämän kilpailukyyn, yritystoiminnan edellytysten, kestävä kasvun ja työllisyyden parantamiseksi. Byrokratian purkamista tukevat hallitusohjelman digitalisaatiota, kokeilua, rakennepoliittisia uudistuksia sekä hallinnon johtamisen ja toimeenpanon parantamista koskevat tavoitteet. Rakennepoliittisista uudistuksista ovat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kannalta keskeisiä keskushallinnon virastorakenteen kehittämistä sekä aluehallinnon uudistusta koskevat tavoitteet.

#### 3.3.1. Uuden Ruokaviraston perustamishanke

Osana keskushallinnon uudistamistyötä maa- ja metsätalousministeriö asetti 15.2.2017 hankkeen Elintarviketurvallisuusviraston ja Maaseutuviraston yhdistämiseksi sekä Maamittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskus Mitpan tiettyjen tehtävien siirtämiseksi yhdistettävään virastoon (ns. EMMA-hanke). Hankkeen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa uuden viraston asiakaslähtöisyyttä ja elintarviketun toimijoiden näkökulman vahvempaa huomioon ottamista viranomaistoiminnassa. Lisäksi tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisuohjausta sekä edistää toimintakulttuurin ja tietohallinnon kehittämistä. Kaikkien näiden tavoitteiden voidaan odottaa osaltaan edistävän myös Etelä-Savon byrokratianpurkuraporttiin sisältyvien kehittämissuositusten toteuttamista.

#### 3.3.2. Maakuntaudistus

Myös vireillä oleva maakuntaudistus tukee sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventämiseen sekä asiakaslähtöisyyden, valvonnan toiminnan ja tulkintojen yhtenäisyyden ja yhteistyön vahvistamiseen tähtääviä tavoitteita. Uudistuksen tavoitteet koskevat mm. palvelujen parantamista ja asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksien ja avoimuuden lisäämistä, hallinnon sujuvoittamista ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista pyrkimyksenä lisätä yritysten kilpailukykyä, alueiden kehittämistä ja taloudellista kasvua. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla uudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että alue- ja paikallishallinnon viranomaistoimintoja (AVIt, ELYt ja kunnat) kootaan yhteen maakuntien tehtäväksi.



#### 4. KOKOOMARAPORTTI: Eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esittämien kehittämiskohteiden tarkennukset, Maaseutuviraston, Elintarviketurvallisuusviraston ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunnot sekä Maa- ja metsätalousministeriön kommentit

Korostusvärit kuvaavat:

**Viljelijöiden ja viranomaisten esittämä kehittämiskohde tai -ehdotus**

Maaseutuviraston lausunto

Elintarviketurvallisuusviraston lausunto

MMM kommentit

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunto

**Viljelijöiden ja viranomaisten esittämä kehittämiskohteen tai -ehdotuksen tarkennus**

### Taulukko 1. Ensisijaiset kehittämiskohteet

#### 1. Ensimmäinen tarkastus/valvontakäynti tulee olla ns. neuvonnallinen käynti ja kaikissa viljelijätukien valvonnoissa tulee soveltaa ns. varhaisen varoittamisen järjestelmää.

##### Maaseutuvirasto:

Tukivalvonnoissa EU-säädökset eivät mahdollista neuvonnallista valvontakäyntiä. Valvontojen tulee säädösten mukaan olla valvonnallisia. Viljelijät voivat saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvontilävero.

EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta varhaisen varoituksen järjestelmän kaltaisen järjestelmän soveltamiseen muualla kuin täydentävien ehtojen valvonnoissa. Sen sijaan vuodesta 2016 alkaen voidaan soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sanktioon osassa suorita ja osarahoitteisia tukia (ns. keltainen kortti).

##### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Varhaisvaroitussysteemää voidaan soveltaa silloin, kun täydentävien ehtojen laiminlyönti todetaan vähäiseksi. Laiminlyöntiä arvioitaessa otetaan huomioon sen vakavuus, laajuus ja kesto. Laiminlyöntiä ei voida arvioida vähäiseksi, jos se aiheuttaa vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle. Vähäiseksi todettu laiminlyönti ei johda tuen vähentämiseen. Valvontaviranomainen lähettää viljelijälle ns. varhaisvaroituskirjeen, jossa viljelijää kehoitetaan korjaamaan vähäinen laiminlyönti määräajassa. Kirjeessä ilmoitetaan, että jos tilalle tehdään uusi valvontakäynti valvontavuotta seuraavien kahden vuoden aikana ja tällöin todetaan sama vähäinen laiminlyönti, viljelijä saa 1 %:n tukiseuraamuksen alkuperäisen valvontavuoden tukiin ja toistuvan tukiseuraamuksen (3 x 1 %) uuden valvontavuoden tukiin.

Jos vähäinen laiminlyönti on sellainen, että se voidaan korjata jo valvontakäynnin aikana, asia merkitään kunnossa olevaksi havaintopöytäkirjalle.

Vuodesta 2017 alkaen eläinten merkinnän ja rekisteröinnin (ID) ilmoitusviiveiden arvioinnissa on voitu käyttää ns. inhimillisen erehdyksen perustetta arvioinnissa. Tällöin vähäiset myöhästymiset

eläinten rekisteröinnissä eivät aiheuta tukimenetyksiä. Muihin ID-valvontavaatimuksiin ei voida soveltaa inhimillisen erehdyksen perustetta ja siksi niissä havaitut laiminlyönnit arvioidaan normaaliin tapaan.

EU-säädösten mukaan jokainen vaatimus on tarkastettava ja laiminlyönnit arvioitava. Säädöksissä lähdetään siitä, että laiminlyönnistä aiheutuva tukivähennys on pääsääntöisesti 3 %. Laiminlyönnin arvioinnin perusteella seuraamusta voidaan alentaa 1 %:iin tai nostaa 5 %:iin. Euroopan komissio (jäljempänä myös komissio) arvioi säännöllisillä tarkastuskäynneillään Suomen viranomaisen toimintaa siinä, miten säädöksiä sovelletaan valvonnassa. Valvontaa ohjeistavien virastojen on toimittava voimassa olevan lainsäädännön velvoitteiden mukaisesti.

Eviran kaikki täydentävien ehtojen valvontaohjeet ovat Eviran internetsivuilla <https://www.evira.fi/yhteiset/taydentavat-ehdot/valvontaohjeet/>. Valvontaohjeista löytyy esimerkkejä siitä, miten laiminlyöntejä arvioidaan.

**TARKENNUS: Valvonnassa inhimilliset tekijät tulee huomioida, jos ilmoitus tulee liian lyhyellä viiveellä. Inhimillisyys tekijät tarkastuskäynneissä tulee ottaa huomioon.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Suomi/maa- ja metsätalousministeriö (MMM) on tehnyt komissiolle esityksiä varhaisvaroitusjärjestelmän ja inhimillisen virheen laajentamisesta kaikkiin tukijärjestelmiin ja valvontoihin.

#### **MMM:**

MMM/Suomi on tehnyt komissiolle esityksiä inhimillisen erehdyksen ja varhaisvaroitusjärjestelmän laajentamisesta kaikkiin tukijärjestelmiin ja valvontoihin. Komission tulevaisuudessa mahdollistama monitorointi-tyyppinen valvontajärjestelmä mahdollistaa muistutuksia velvoitteiden täyttämisestä. Tällaisia muistutuksia ja ohjeistusta on sisällytetty myös viljelijöiden Vipuhakupalveluun.

## **2. Kaikista valvonnoista/tarkastuksista tulee ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Tukivalvonnasta voidaan ilmoittaa EU-säädösten mukaan etukäteen, jos ennalta ilmoittaminen ei vaaranna tarkastuksen tarkoitusta. Jos tarkastuksesta ilmoitetaan tuenhakijalle etukäteen, ilmoittamisessa on pyrittävä mahdollisimman lyhyeen ilmoitusaikaan.

Eläinperusteisten tukien valvonnasta saa ilmoittaa EU-säädösten mukaan enintään 48 tuntia ennen valvonnan suorittamista. Jos eläinperusteisten tukien valvonnan yhteydessä suoritetaan myös täydentävien ehtojen paikalla tehtävä tarkastus, tarkastuskäynnistä ei voida ilmoittaa ennalta, mikäli täydentäviin ehtoihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään ilman ennakoilmoitusta suoritettavaa tarkastuskäyntiä.

Peltoalaperusteisten tukien valvonnasta voidaan EU-säädösten mukaan ilmoittaa enintään 14 vrk ennen tarkastuskäyntiä.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

#### **1) Täydentävien ehtojen valvonta**

Täydentäviä ehtoja sääntelevässä komission valvonta-asetuksen (EY) N:o 809/2014 25 artiklassa säädetään paikan päällä tehtävien tarkastusten ilmoittamisesta seuraavaa:

”Paikalla tehtävistä tarkastuksista voidaan ilmoittaa etukäteen, jollei se vaikuta tarkastuksen tarkoitukseen tai tehokkuuteen. Ilmoitus on annettava mahdollisimman lyhyellä varoitusajalla, joka saa olla enintään 14 päivää.”

Eläintukihakemusten ja eläimiin liittyviä toimenpiteitä koskevien maksupyyntöjen osalta paikalla tehtävistä tarkastuksista saa kuitenkin, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta, ilmoittaa enintään 48 tuntia ennen tarkastusta. Jos täydentäviä ehtoja koskeviin säädöksiin ja standardeihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään, ettei paikalla tehtäviä tarkastuksia ilmoiteta etukäteen, kyseisiä sääntöjä on sovellettava myös täydentävien ehtojen paikalla tehtäviin tarkastuksiin.”

Elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien säädösten valvontaa sääntelee valvonta-asetus (EY) N:o 822/2014, jonka lähtökohtana on valvonnan suorittaminen ilman ennakoilmoittamista. Täydentäviin ehtoihin sovellettavaan lainsäädäntöön kuuluu myös esimerkiksi ns. hormonikieltodirektiivi (Neuvoston direktiivi 96/22), joka edellyttää valvonta-asetusta tiukemmin tarkastuksen tekemistä ennalta ilmoittamatta.

Evira on ohjeistanut täydentävien ehtojen yleisohjeessa aluehallintovirastoja (AVit) ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia (ELYt) asiasta seuraavasti:

”Jotta turhilta valvontakäynteiltä vältyttäisiin, olisi hyvä esimerkiksi pitkien etäisyyksien takia varmistaa etukäteen, että tilalla ollaan paikalla silloin, kun valvontakäynti on tarkoitus tehdä. Ilmoituksella voidaan varmistaa, että tuen hakijalla tai hänen edustajallaan on tilaisuus osallistua valvontaan. Valvonta voidaan kuitenkin suorittaa myös ilman viljelijän tai hänen edustajansa läsnäoloa, mutta se ei ole suositeltavaa.

Jos valvonnasta ilmoitettaessa käy ilmi, että valvontaa ei voida tehdä erityisen syyn, kuten lähiomaisen kuolemantapauksen tai merkkipäivän vuoksi, valvoja voi siirtää valvonnan myöhemmään ajankohtaan.”

Inhimilliset tekijät otetaan EU-säädösten mukaisesti huomioon laiminlyöntiä arvioitaessa silloin, kun on kysymys ns. force majeure -tilanteesta (ylivoimainen este). Tällaisia ylivoimaisen esteen tilanteita ovat mm. tuensaajan pitkäaikainen työkyvyttömyys, tuensaajan kuolema ja tilan kotieläinrakennuksen tuhoutuminen.

## **2) Elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien säädösten valvonta**

Elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien säädösten valvontaa sääntelee valvonnan ilmoittamisen suhteen yleisesti edellä mainittu valvonta-asetus (EY) N:o 882/2004. Asetuksen lähtökohtana on, että valvonnasta ei ilmoiteta ennalta. Käytännössä komissio on kuitenkin hyväksynyt perustelluista syistä tarkastuksen tekemisen ennalta ilmoittamisen, jos se ei vaaranna tarkastuksen toteuttamista.

Erityisesti pitkien välimatkojen ja tarkastuksella tarvittavan toimijan dokumentaation saatavuudenvuoksi Evira on pääsääntöisesti ohjeistanut asian lievemmin kuin valvonta-asetuksen sanamuodosta voi päätellä. Siten esimerkiksi eläinsuojeluvalvonnassa Evira on ohjeistanut, että pääsääntöisesti valvonnat tulisi suorittaa ennalta ilmoittamatta, ja elintarvikehygieniavalvontojen tekemistä on ohjeistettu niin, että tarkastushetkellä puuttuvat dokumentit voi toimittaa jälkikäteen. Tarkastuksesta voidaan ilmoittaa vain, jos se on valvonnan toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Jos tarkastuksesta joudutaan ilmoittamaan etukäteen, se tulisi tehdä mahdollisimman lyhyellä varoitusajalla. Ennalta ilmoittaminen ei kuitenkaan saa vaarantaa tarkastuksen toteutu-

mista. Joidenkin säädösten osalta (esim. ns. hormonikieltodirektiivi 96/22) valvonnalta edellytetään tiukempaa yllätyksellisyyttä, sillä vierasainevalvonnan näytteenotosta ilmoittaminen vaarantaisi valvonnan tavoitteen.

**TARKENNUS: Eläinperusteisten tukien valvonnat pitää ilmoittaa vähintään 48 tuntia ja peltoalaperusteisten tukien valvonnat vähintään 14 vrk ennen valvonnan suorittamista. Eläinsuojeluvalvonnoistakin tulee ilmoittaa etukäteen, mutta lyhemmälle viiveellä.**

**TARKENNUS: Valvonnoissa läpikäytävistä asioista tulee laittaa sähköpostilla listaus jokaisessa valvonnassa.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Tarkastajien käyttöön on tehty yhteinen viestipohja tulevasta tarkastuksesta, joka lähetetään tarkastettavalle. Viestipohja on käytössä vuoden 2017 peltovalvonnoissa ja vuonna 2018 otetaan käyttöön myös eläinvalvonnoissa.

### **3. Kotieläin- ja peltopuoli tulee erottaa valvonnoissa ja seuraamuksissa toisistaan. Sanktioihin tulee määritellä euromääräinen katto.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin.

Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita. Suomi/MMM on ehdottanut EU-komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.

Olemme esittäneet euromääräistä kattoa sanktioihin. EU-lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista euromääräistä kattoa. Euromääräisen katon määrittäminen sanktioihin hyvin hankalaa, koska tilojen koko vaihtelee.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamus kohdistuu lähes kaikkiin viljelijätukiin. Evira toteaa, että Suomi/MMM on tehnyt komissiolle esityksiä ristikkäisestä sanktioinnista (eläin/pelto) luopumisesta täydentävissä ehdoissa. Tällä tarkoitetaan sitä, että täydentävien ehtojen lainsäädäntöä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista seuraamuksista tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin, ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönnistä vain eläinperusteisiin tukiin.

#### **MMM:**

MMM on tehnyt komissiolle ehdotuksen sitä, että täydentävien ehtojen säädöksiä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista laiminlyönneistä tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin, ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönnistä vain eläinperusteisiin tukiin.

#### 4. Tukien maksuaikataulujen pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.

##### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto on samaa mieltä siitä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.

Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos asettavat viljelijätukien maksamiselle tavoitteellisen maksuaikataulun. EU-rahoitteisten tukien maksuajankohtia säännellään EU-säädöksillä ja tavoitteellisen maksuaikataulun tulee sopia EU-säädösten asettamiin rajoihin.

Vuonna 2015 haettuja viljelijätukia maksetaan yhteensä noin 1,71 miljardia euroa. Tukivuoden 2015 viljelijätukien tavoitteellisista maksuaikatauluista sovittiin yhdessä silloisen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon kanssa syksyllä 2014 ja niistä tiedotettiin samassa yhteydessä ensimmäisen kerran (Maaseutuviraston tiedote 25.11.2014).

Tukivuoden 2015 tavoitteellisissa maksuaikataulussa on pysytty yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Maksukauden aikana lykkääntyneiden tukien osuus oli alle 5 prosenttia viljelijätukien yhteenlasketusta summasta. Tukivuoden 2016 tavoitteellinen maksuaikataulu on toteutunut ilmoitetun mukaisesti.

Maaseutuvirasto on tiedottanut tukien tavoitteellisista maksuaikatauluista välittömästi, kun ne ovat varmistuneet. Ohjelmakausien vaihteessa luotettavaa tiedottamista on vaikeuttanut se, että tietojärjestelmien uudistaminen on ollut koko ajan käynnissä, uusia tukiehtoja on sovellettu ensimmäistä kertaa ja valvontaresurssit ovat vähentyneet.

Maaseutuviraston verkkosivuille päivitetään jatkuvasti tavoitteellisia maksuaikatauluja. Syksyn 2016 alustavasta viljelijätukien maksuaikataulusta on tiedotettu 10.6.2016 ja se on nähtävillä Maaseutuviraston verkkosivuilla. Kevään 2017 tavoitteellinen maksuaikataulu on julkaistu 26.10.2016 ja syksyn 2017 maksuaikataulu 17.2.2017 Maaseutuviraston verkkosivuilla. Myös hanke-, yritys- ja rakennetukien aikatauluista tiedotetaan Maaseutuviraston verkkosivuilla.

Viestintää on parannettu saadun palautteen perusteella. Aikatauluista voidaan tiedottaa vasta, kun toimeenpanon kaikki vaiheet on saatu toteutettua sähköiseen järjestelmään ja ne on testattu toimiviksi.

**TARKENNUS: Tukien maksuaikoja tulee aikaistaa. Olemme samaa mieltä Maaseutuviraston esityksestä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.**

**TARKENNUS: Tukien maksatuksissa tulee ottaa käyttöön ennakkomaksatukset.**

**TARKENNUS: Ennakkomaksatusten perustaksi tulee ottaa aiesuunnitelma esim. nykyisissä tukiehdoissa vaadittava viljelysuunnitelma, jonka mukaan haetaan ennakkoa. Tämä mahdollistaa tuen saannin ennen valvontaa.**

##### **Maaseutuvirasto:**

Mahdollisimman moni tuki maksetaan jo tällä hetkellä kahdessa erässä tässä tarkoituksessa (esim. luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus). On huomattava, että EU:n suorien tukien maksaminen ennakkona ei ole Suomessa mahdollista, koska se edellyttää kaikkien valvontojen loppuunsaattamista ennen maksamista.

**TARKENNUS: Koko tulevan vuoden maksuaikataulu on oltava tiedossa syksyllä ennen tulevan vuoden budjetointia. Tavoitteellisesta maksuaikataulusta on päästävä vahvistettuun maksuaikatauluun.**

**Maaseutuvirasto:**

Tämä edellyttäisi todennäköisesti, että tukimaksujen maksuajankohtia tulisi yhdistää ja keskittää maksamiset vain 2-3 eri ajankohtaan vuodessa. Vain näin voitaisiin taata, että kaikki maksamisen edellytykset ovat täyttyneet ennen luvattua vahvistettua maksuaikataulua.

**TARKENNUS: Tukien maksatuksissa pitää huomioida liiketoiminnan kausiluonteisuus. Tukien maksuun liittyvä tiedotusta pitää olla muuallakin kuin verkossa. Ennen tuli e-kirje Mavilta.**

**5. Verokirjanpidon tulee riittää tukijärjestelmien valvontaan ja dokumentointiin. Kaikessa muussa dokumentoinnissa yhden vuoden säilytysaika tulee riittää.**

**Maaseutuvirasto:**

Kehittämiskohteessa ei tarkemmin yksilöidä tukijärjestelmiä tai dokumentointia, jota kehittämiskohte koskee. Tarkemman vastauksen antaminen edellyttäisi kehittämiskohteen taustalla olevien tukijärjestelmien yksilöintiä. Oletettavasti ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävälää.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa esimerkiksi on omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Syksyllä 2016 julkaistiin MMM:n sekä virastojen (Evira, Mavi, Tukes) yhteistyönä laatima opas kirjaamisvaatimuksista viljelijöille. Toukokuussa 2017 julkaistiin lisälehtinen kirjaamisvaatimusten muutoksista. Opas päivitetään seuraavan kerran vuonna 2018. Oppaassa on kerrottu kattavasti maataloustuotannon kirjaamisvaatimuksista. Oppaan nimi on "Maataloustuotannon kirjaamisvaatimukset 2016 – 2017" ja sen julkaisivat yhteistyössä Mavi, Evira ja Tukes:

**[http://mmm.fi/Lainsäädäntö/Normipurku/Maataloustuotannon kirjaamisvaatimukset 2016-2017 -opas](http://mmm.fi/Lainsäädäntö/Normipurku/Maataloustuotannon_kirjaamisvaatimukset_2016-2017-opas)**

Evira toteaa, että verokirjanpito riittää joissain tapauksissa (tuotantopanosten osto- ja myyntikirjanpito) ja esimerkiksi osto- ja myyntirehujen sekä biosidien osalta sitä on ohjeistettukin käyttämään, mutta koko laajuudessaan asia vaatii vielä selvittämistä. Useita erillisiä kirjanpitoja ei vaadita samasta asiasta, mutta kirjanpidon tulee kattaa useiden eri säädösten mahdollisesti hieman toisistaan poikkeavat vaatimukset. Kirjanpidon säilytysajat on määritelty useimmiten EU-lainsäädännössä ja joissain tapauksissa kansallisesti.

Evira toteaa, että tuottajat ovat eräissä yhteyksissä tuoneet esille mm. rehujen kirjanpitovaatimusten ongelmallisuuden. Vaatimusten selkeyttämiseksi Evira on tarkistanut rehujen kirjanpitovaatimuksia koskevat ohjeensa ja lisännyt niihin käytännön esimerkkejä. Evira on lisäksi laatinut kyseisistä vaatimuksista yksityiskohtaisen yhteenvedon ja muistilistan, joka on toimitettu maatalousalan lehdissä julkaistavaksi, ja löytyy myös Eviran internetsivuilta. Täydentävien ehtojen rehukirjanpitovaatimukset on kerrattu tilaneuvojille viimeksi koulutuspäivillä toukokuussa 2016.

**Ote kirjaamisvaatimusten oppaasta:**

"Kirjaamisvaatimusten mukaisia muistiinpanoja, tositteita ja asiakirjoja ei tarvitse säilyttää yhdessä kansiossa tai tiedostossa. Vaadittavat tiedot voivat olla tallennettuna sähköisesti tai paperilla ja sijaita eri tietolähteissä. Niiden ei tarvitse muodostaa omaa erillistä kokonaisuutta. Monet kirjaamisvaatimuksista täyttyvät, kun säilytät osto- ja myyntitositteet, lohkokohtaiset muistiinpanot, teurastustiedot, tarkastuspöytäkirjat ja näytteiden tutkimustulokset. Jos olet tallentanut tietoja kirjaamisvaatimusten vaatimalla tarkkuudella tilan laatujärjestelmään, eläinten terveydenhuollon seurantajärjestelmään tai verokirjanpitoon, ei niitä tarvitse kirjata toistamiseen. Täydennä kuitenkin näistä järjestelmistä puuttuvat kirjaamisvaatimusten mukaiset tiedot muihin muistiinpanoihin. Säilytä kirjaamisvaatimusten mukaisia tietoja siten, että valvontaviranomainen



voi ne tarvittaessa tilakäynnillä helposti tarkastaa.

Kirjanpilotiedoista on sinulle hyötyä tilan toiminnan suunnittelussa ja seurannassa. Kirjanpito ja sen säilyttäminen on monen eri tuen maksamisen ehtona. Tarvitset kirjanpilotietoja myös toimitaessasi eläimiä teuraaksi. Lisäksi kirjanpidolla pyritään varmistamaan eläinten, rehujen ja elintarvikkeiden jäljitettävyyttä, mikä on tärkeää esimerkiksi selvitetessä mahdollista elintarvike- tai rehuvälitteistä epidemiaa tai ongelmaa. Myös täydentävien ehtojen valvonnassa tarkastetaan tilan kirjanpitoa.”

**TARKENNUS: Eviran kirjaamisoppaan mukaan verokirjanpito riittää monen tukijärjestelmän valvontaan ja dokumentointiin, mutta siitä huolimatta turhaa ja päällekkäistä dokumentaatiota käytetään tiloilla paljon mm. rehujen rahtikirjat, lannoitteiden ja torjunta-aineiden kuormakirjat, eläinten rahtikuitit, maitoautokuitit, jne. Kirjaamissuosituksista on tehty lakeja, jotka pitää oikaista.**

**Esim. rehujen rahtikirjojen, teuraseläinten noutokuittien ja maitoautokuittien säilytysvaatimus tulee poistaa, koska niissä olevat tiedot löytyvät rehujen valmistajien ja meijerien tietokannoista sekä laskuista.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että rehulainsäädäntö ei edellytä esimerkiksi rahtikirjojen säilyttämistä, mutta sisältää vaatimuksia tilalle hankittujen rehujen tietojen kirjaamisesta. Tilalle hankitun rehun rahtikirjan säilyttäminen on yksi keino täyttää vaatimus tilalle hankitun rehun toimittajan, nimen, toimituspäivän, määrän sekä rehuvaraston tunnisteen kirjaamisesta. Rehun rahtikirjan sisältämistä tiedoista on myös hyötyä rehun jäljittämisessä, mikäli eläimiä epäillään sairastuneen tilalla rehun takia.

EU:n hygienialainsäädännön vaatimuksena on, että tilalla on asianmukaiset maidon jäähdytyslaitteet ja että maito jäähdytetään välittömästi lypsyn jälkeen kuuden asteen lämpötilaan, jos maitoa ei keräillä päivittäin, tai kahdeksan asteen lämpötilaan, jos keräily tapahtuu päivittäin. Lainsäädännön edellyttämien lämpötilojen noudattaminen pitää pystyä osoittamaan. Maitotila voi käyttää maitoautokuittia osoittamaan, että tilan jäähdytyslaitteet toimivat asetuksen (EY) N:o 853/2004 vaatimusten mukaisesti. Osa meijereistä tuottaa maidon keräilylämpötilasta tiedon tuottajalle sähköisesti, mikä myöskin on katsottu riittäväksi osoitukseksi jäähdytyksen toimivuudesta. On toki mahdollista, että tuottaja pitää itse säännöllistä kirjanpitoa maidon lämpötilasta, mutta tätä vaatimusta on helpotettu edellä kuvatuin tavoin. Maitoautokuittien säilytysvaatimus on esitetty yhtenä toteutusvaihtoehtona. Maitoauton kuitti riittää osoittamaan, että tilan jäähdytyslaitteet toimivat asetuksen (EY) N:o 853/2004 vaatimusten mukaisesti. Vaihtoehtoisesti riittäväksi osoitukseksi jäähdytyksen toimivuudesta on katsottu se, jos keräilylämpötila on löydettävissä meijerin ylläpitämästä sähköisestä tietokannasta.

Raportin käsittelyn yhteydessä on esitetty myös antibioottitestiin kirjaamista koskeva kysymys. Evira toteaa, että lainsäädäntö ei edellytä antibioottitestiin tekemistä tiloilla. Sen sijaan ne kuuluvat yleensä tilan ja meijerin välisiin laatusopimuksiin. Lisäksi monet viljelijät tekevät niitä osana omavalvontaansa varmistaakseen sen, ettei tilalta päädy antibioottia sisältävää maitoa meijeriin. Koska testejä ei lainsäädännössä edellytetä tehtäväksi, ei niiden tulosten kirjaaminenkaan ole vaatimuksena.

## 2. Eläintuotanto

### 2.1 Eläintenpitäjiä koskevat yleiset vaatimukset

Taulukko 12. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon kirjaamisvaatimukset

Kirjaamisvaatimus	Kaikkia koskeva	Täydentävät ehdot	Säilytysaika vähintään
<b>Jäljitettävyys</b>			
Kun lähetät eläimiä teurastamoon, ilmoita kyseisiä eläimiä koskevat elintarvikketutiedot teurastamoon vähintään 24 tuntia ennen eläinten saapumista teurastamoon tai viimeistään eläinten mukana. <del>Kirjaa ylös, milloin ja mihin teurastamoon toimitit elintarvikketutiedot.</del>	X		<del>1 vuosi</del>
Pidä kirjaa tilalta elintarvikkeeksi toimitetuista alkutuotannon tuotteista, kuten munista tai maidosta: <ul style="list-style-type: none"><li>vastaanottajan nimi ja osoite</li><li>tuotteen nimi</li><li>toimituspäivä ja ajankohta, jos saman päivän aikana on toimitettu useita eriä</li><li>toimitettu määrä.</li></ul> <p>Kuluttajalle suoraan myydyistä elintarvikkeista tarvitsee kirjata vain myyty tuote ja sen kokonaismäärä sekä myyntipäivä. Evira kuitenkin suosittelee, että raakamaitoa ostaneiden kuluttajien nimi ja yhteystieto kirjataan, ostajien suostumuksella.</p>	X	X	1 vuosi
<b>Kirjaamisvaatimus</b>			
<b>Tutkimukset ja tarkastukset</b>			
Pidä kirjaa eläimistä otettujen näytteiden tai muiden diagnostisiin tarkoituksiin otettujen näytteiden, joilla on merkitystä ihmisten terveyden kannalta, tutkimusten tuloksista. <ul style="list-style-type: none"><li>Esimerkiksi salmonellavalvontaohjelmasta, nautojen EHEC-tutkimuksista, teurastamon toteuttamasta broilereiden kamylobakteerivalvonnasta, raakamaidon patogeenitutkimuksista, <del>vesitutkimuksista</del>, viarasainevalvontanäytteistä ja utaretulehdustutkimuksista.</li></ul> <p>Kirjaamisvaatimus täyttyy, kun säilytät saamasi tutkimustulokset.</p>	X	X	3 vuotta

**Taulukko 18. Maidontuotannon kirjaamisvaatimukset**

Kirjaamisvaatimus	Kaikkia koskeva	Täydentävät ehdot	Säilytysaika vähintään
<p>Säilytä tutkimustodistukset maidon kanssa kosketuksiin joutuvien pintojen puhdistamiseen ja huuhteluun käytettävän veden tutkimuksista.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Tulokset <del>käyttöönottotutkimuksesta ja säännöllisesti</del> 3 vuoden välein tehdyistä tutkimuksista*</li> </ul>	X	X	Säilytä aina uusien tutkimustodistusten vähintään <del>5 vuotta</del> .
<p>Jos myyt raakamaitoa tilan yhteydessä olevasta elintarvikehuoneistosta yli 2500 kg vuodessa TAI toimitat raakamaitoa maitoalan laitokseen pakattavaksi raakamaitona:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Automaattisessa lypsylaitteistossa on oltava järjestelmä, joka tallentaa tiedon lypsylaitteiston ja maidon jäähdytys- ja varastointilaitteiden puhdistamisen teknisestä epäonnistumisesta. Säilytä nämä tiedot.</li> <li><del>eläinlääkäriltä kaikkien erillään ohjatusta maidosta</del></li> <li><del>siitä, onko muuttuneen maidon erottelujärjestelmä käytössä vai ei.</del></li> <li>Vedinten riittävän puhdistamisen varmistamiseksi tuottajan on seurattava laitteiston suorittamaa puhdistustapahtumaa säännöllisesti. Pidä kirjaa tästä seurannasta ja sen havainnoista.</li> </ul>	X	<del>X</del>	1 vuosi

**MMM:**

Joitakin täydentävien ehtojen valvonnassa olevia elintarvikehygieniää koskevia vaatimuksia on muutettu lokakuussa 2018 annetulla valtioneuvoston asetuksella.

**TARKENNUS:** Tukiehtoja tulee yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

**Elintarvikeeturvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että komission täydentävien ehtojen asetuksessa on erikseen mainittu useampi kirjanpito vaatimus, joiden valvonta ei ole mahdollista muuten kuin kirjanpitoa katsomalla.

**Turvallisuus- ja kemikaalivirasto:**

Täydentävien ehtojen vaatimuksena on, että kasvinsuojeluaineita käytetään asianmukaisesti Tuksin hyväksymien käyttöohjeiden mukaisesti. Noin 550 tuenhakijan kasvinsuojeluaineiden asianmukainen käyttö voidaan tarkastaa tehokkaasti vain kirjanpidosta. Kirjanpito velvoite on säädetty kansallisessa kasvinsuojeluainelainsäädännössä, joten täydentävät ehdot eivät tuo viljelijälle ylimääräisiä kirjanpito velvoitteita tältä osin.

**TARKENNUS:** Kannatamme Maaseutuviraston esitystä, että eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulee yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

**TARKENNUS: Kirjanpidon kansallisesti määritetyt säilytysajat on arvioitava uudelleen ja liian pitkät/turhat säilytysajat on poistettava/lyhennettävä.**

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että alkutuotannon kirjanpidon säilytysaikoja on jo aiemmin kansallisesti lyhennetty. Eläinlääkkeiden kirjanpidon viiden vuoden säilytysajasta säädetään EU-lainsäädännössä ja rehu- kirjanpidon viiden vuoden säilytysaika perustuu EU:n ns. hyvän käytännön ohjeisiin.

**Turvallisuus- ja kemikaalivirasto:**

Kasvinsuojeluaineiden käytön kolmen vuoden kirjanpitovaatimus tulee EU-lainsäädännöstä.

**MMM:**

Elintarvikkeiden alkutuotannon kirjanpidon säilytysaikoja on jo aiemmin kansallisesti lyhennetty. Eläinlääkkeiden kirjanpidon viiden vuoden säilytysajasta säädetään EU-säädöksessä ja rehukirjanpidon viiden vuoden säilytysaika mainitaan EU:n niin sanotuissa hyvän käytännön oppaissa.

Eläinlääkkeiden osalta eläinlääkedirektiivi edellyttää, että tuotantoeläinten omistajat ja hoitajat voivat todistaa eläinlääkkeiden ostamisen, hallussapidon ja antamisen eläimille viiden vuoden ajan lääkkeiden antamisesta myös silloin, kun eläin on teurastettu näiden viiden vuoden aikana. Tämä direktiivin vaatimus on toimeenpantu kansallisesti direktiivin edellyttämällä tavalla. Tuotantoeläinten eläinlääkekirjanpidon osalta ei siten ole kysymyksessä kansallisesti määritelty säilytysaika.

## **6. EU-lainsäädännön ylittävistä kansallisista vaatimuksista tulee luopua.**

**Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto kannattaa ehdotusta. Toimivalta on maa- ja metsätalousministeriöllä.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

**1) Täydentävät ehdot**

Evira toteaa, että MMM on yhteistyössä Eviran, Mavin, ja Tukesin kanssa toiminut täydentävien ehtojen järjestelmän kohtuullistamiseksi. Täydentävien ehtojen valtioneuvoston asetusta on muutettu lokakuun alussa 2017 eräiden täydentävien ehtojen vaatimusten lieventämiseksi.

Asetuksen muutokset koskevat täydentävien ehtojen vaatimuksia ja valvontaa, mutta viljelijän tulee noudattaa edelleen kansallisen lainsäädännön vaatimuksia, joita valvotaan esimerkiksi ns. navettahygieniatarkastuksissa ja eläinsuojelutarkastuksissa.

**2) Muu toimialan lainsäädäntö**

Muiden kuin täydentävien ehtojen osalta Evira toteaa, että sen toimialalla elintarvikeketjun turvallisuutta koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin suoraan EU-lainsäädäntöön. Joissain erityistapauksissa (esim. elintarvikehygienia, eläintaudit, eläinten hyvinvointi ja elintarvikkeesta annettavat tiedot) Suomessa on kansallisesti pidetty tarpeellisena asettaa lainsäädännössä jonkin verran tarkempia vaatimuksia toiminnalle korkean elintarviketurvallisuutemme tason, kansanravitsemuksen, hyvän eläintauti- ja kasvitautitilanteemme ja eläinsuojelun tason säilyttämiseksi. Tällaisessa sääntelyssä on yleensä ollut taustalla viranomaisten ja elinkeinon yhteinen tahtotila hyvän

tilanteemme säilyttämiseksi mm. Suomen liityttyä Euroopan unioniin. Tämän yhteisen näkemyksen ja yhdessä sovittujen toimenpiteiden ansiosta Suomessa ovat mm. lihantuotantoketju ja kananmunat salmonellattomia, sioilla on saporit ja tuotantoeläimiä lääkitään vain tarvittaessa, minkä vuoksi mikrobilääkeresistenssi on vähäistä. Suomessa on vuosikymmenien ajan ollut suolapitoisuuden ilmoittamista koskevia säännöksiä. Merkintöjen on todettu auttaneen kuluttajaa tekemään terveytensä kannalta hyviä valintoja ja kannustaneen elintarviketeollisuutta alentamaan elintarvikkeiden suolapitoisuuksia. D-vitamiinin lisääminen rasvattomaan ja homogenoituun maitoon on myös kansanravitsemuksen kannalta perusteltua. Tämä kaikki on vaatinut tuottajilta ja muilta elintarvikealan toimijoilta rankkojakin toimenpiteitä, mutta nyt tämän pitkäjänteisen työn tulokset voivat toimia merkittävänä maine- ja kilpailuetuna Suomelle kotimarkkinoilla ja viennissä.

Esimerkkinä edellä mainituista EU-lainsäädäntöä korkeammista vaatimuksista voidaan mainita kansallisen lainsäädäntömme vaatimukset koskien salmonellan esiintymistä eläintuotannossa. Kansalliset salmonella -asetukset koskevat kaikkia zoonoottisia salmonellan serotyyppejä. Rokottaminen salmonellaa vastaan on kiellettyä. Tiukasta salmonellavalvonnasta on suoraa hyötyä Suomen salmonellaisälvakkuuksien mahdollistajana sekä elintarvikkeiden viennin ja kansanterveyden edistämisessä.

Eläintautilainsäädännössä korostetaan ennaltaehkäisyä, jonka on todettu olevan tuotannolle huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin havaittujen tautien torjuntatoimenpiteiden suorittaminen. Esimerkkinä tästä edellytetään pitopaikoilta eläintautilain 7 §:ssä sen toimintaan nähden riittäviä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tartuntojen leviämisen ennaltaehkäisemiseksi. Myös EU:n eläintautilainsäädännössä ollaan siirtymässä entistä enemmän ennaltaehkäisyn suuntaan.

Suomi on vapaa monista eläintaudeista, joita esiintyy yleisesti monissa muissa Euroopan maissa (mm. nautaleukoosi ja PRRS). Tällaisten eläintautien ennaltaehkäisevät toimenpiteet voivat Eviran näkemyksen mukaan hyvin perustellusti poiketa muiden maiden toimenpiteistä.

**TARKENNUS: Ministeri Tiilikainen lupasi huhtikuun 2016 seminaarissa paneutua EU-lainsäädännön ylittävän kansallisen lainsäädännön vähentämiseen. Lupauksen toimeenpanoa seurataan myös nykyisen ministerin Jari Lepän toimesta.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa tältä osin edellä mainittuun täydentäviä ehtoja koskevaan valtioneuvoston asetukseen. Lisäksi MMM tulee Eviran käsityksen mukaan tarkastelemaan asiaa vireillä olevan elintarvikelain uudistuksen yhteydessä.

**TARKENNUS: Elintarvikehygieniaan, eläintauteihin ja eläinten hyvinvointiin liittyvät kansalliset säädökset tulee yksilöidä, jotta niiden hyötyä voidaan arvioida laajemmin.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Edellä mainitussa täydentäviä ehtoja koskevassa valtioneuvoston asetuksessa on yksilöity pykälän tarkkuudella tukivalvonnassa vaaditut säädöskohdat.

Elintarvikehygienian osalta EU-lainsäädännön ylittäviä kansallisia säännöksiä on poistettu ja kevennetty viime vuosien aikana lukuisilla MMM:n tekemillä ministeriön asetusten muutoksilla. Asiaa tultaneen tarkastelemaan jatkossa MMM:ssä vireillä olevan elintarvikelain uudistuksen yhteydessä.

Esimerkkejä EU:n vaatimukset ylittävistä kansallisista säädöksistä liittyen tuoteturvallisuuden ja kansanravitsemukseen sekä elintarvikkeesta annettaviin tietoihin on kuvattu jäljempänä. Luettelosta on suljettu pois säädökset, joiden perustana on EU-direktiivi. A-kirjain tarkoittaa alkutuotantopaikalla toteutettavaa lainsäädäntöä.

A - Maa- ja metsätalousministeriön asetus 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (-> pakkaamattomista elintarvikkeista annettavien tietojen osalta) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140834>. Asetusta on kuitenkin muutettu maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 1042/2016 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annettun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 3 §:n muuttamisesta. Asetuksella väljennetään välittömän myynnin eli pakkaamattoman elintarvikkeen määritelmää siten, että pakkaamattomaksi katsotaan tuote, joka on pakattu valmiiksi elintarvikkeen luovutuspaikassa myynnin nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi. Aiemmin myyntiaika oli sidottu yhteen vuorokauteen <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161042>.

A - Maa- ja metsätalousministeriön asetus 264/2012 eräitä elintarvikkeita koskevista vaatimuksista <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120264>. Tällä asetuksella säädetään tarkennuksia tietyistä elintarvikkeista annettavista tiedoista, kuten perunasta. Asetuksella myös kumotaan useita kansallisia asetuksia ja päätöksiä\*.

A - Maa- ja metsätalousministeriön asetus 1010/2014 eräiden elintarvikkeiden ilmoittamisesta voimakassuolaiseksi <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141010>. Asetuksessa on säädetty helpotuksia pieniä tuotemääriä valmistavalle elintarvikkealan toimijalle, joka myy tuotteita pakkaamattomana loppukuluttajalle tai paikalliselle vähittäisliikkeelle.

A - Maa- ja metsätalousministeriön asetus 699/2013 raakamaidon tuotannon ja luovutuksen elintarvikehygieniasta (4 §) <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130699>.

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus 218/2017 eräiden elintarvikkeiden alkuperämaan ilmoittamisesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170218>.

- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 726/2007 vitamiinien, kivennäisaineiden ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1925/2006 voimaantulon edellyttämistä kansallisista järjestelyistä <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070726>. Suomessa vaaditaan ilmoitus Eviralle vitamiineilla ja kivennäisaineilla täydennetyistä elintarvikkeista.

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus rasvattoman homogenoidun maidon D-vitamiinoinnista 754/2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160754>.

A - Maa- ja metsätalousministeriön asetus 880/2016 eräiden vieraiden aineiden enimmäismääristä elintarvikkeessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160880> (Glykoalkaloidien enimmäismäärä perunassa ja aflatoksiinin enimmäismäärä muissa kuin komission asetuksessa EU N:o 1881/2006 ja sen muutoksissa mainituissa elintarvikkeissa.)

- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 165/2006, annettu Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2006, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista keraamisista tarvikkeista.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060165>.

- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 697/2005, annettu Helsingissä 24 päivänä elokuuta 2005, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien tarvikkeiden valmistuksessa käytettävästä regeneroidusta selluloosasta valmistetusta kalvosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050697>.

- Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös 268/1992 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liukenevista raskasmetalleista <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920268>.



Lisäksi valmisteilla on puhtaasti kansallista lainsäädäntöä tarjoilupaikoissa tarjoiltavien aterioiden ainesosana käytetyn lihan ja kalan alkuperämaan ilmoittamisesta. Tämä vaikuttanee esim. maatilamatkailua ylläpitävien yrittäjien toimintaan.

\* Kumotut säädökset asetuksella MMMa 264/2012:

– kauppa- ja teollisuusministeriön päätös kananmunista ja muista linnunmunista (1331/1995),

– kauppa- ja teollisuusministeriön päätös lihasta ja lihatuotteista (138/1996),

– kauppa- ja teollisuusministeriön päätös makkaran koostumuksesta ja pakkausmerkinnöistä (139/1996),

– kauppa- ja teollisuusministeriön päätös jäätelöstä (4/1999),

– kauppa- ja teollisuusministeriön asetus mehuista ja tietyistä vastaavista valmisteista (943/2004),

– kauppa- ja teollisuusministeriön asetus ruokasienten kaupan pitämisestä (489/2006),

– kauppa- ja teollisuusministeriön asetus ruokaperunan kaupan pitämisestä (690/2006), sekä

– kauppa- ja teollisuusministeriön asetus juustosta (856/2007).

#### MMM:

Valtioneuvosto päätti lokakuun alussa 2017 lievennyksistä viljelijätukien täydentävistä ehdoista annettuun valtioneuvoston asetukseen. Sitä sovelletaan takautuvasti tämän vuoden alusta alkaen. Muutos koskee eräitä eläinten hyvinvoinnin, elintarviketurvallisuuden ja eläinten lääkitsemisen vaatimuksia. Tietyistä kansallisesti asetettujen vaatimusten laiminlyönneistä ei enää jatkossa aiheudu täydentävien ehtojen seuraamusta eli viljelijätukien vähennystä. Tukiseuraamuksia ei enää määrätä esimerkiksi silloin, kun eläimen hyvinvointi on kunnossa, vaikka kansalliset tilavaatimukset eivät aivan täytyisikään. Täydentävien ehtojen seuraamuksia ei esimerkiksi myöskään tule, jos lypsykoneen huoltoon tai testaamista ei ole tehty tai tilalla ei ole kirjattu maidon siirtolämpötiloja. Viljelijöiden on edelleen noudatettava kansallisesti asetettuja EU-tasoa korkeampia vaatimuksia ja niiden rikkomisesta aiheutuu näiden säädösten mukaiset seuraamukset, ei kuitenkaan enää täydentävien ehtojen mukaista tukivähennystä.

## 7. Toimivat yhteiset tietojärjestelmät ja niiden luvituksilla olevat käyttöoikeudet viljelijän oikeusturva huomioiden, sähköisten menetelmien yhteiskäytön tehostaminen.

#### Maaseutuvirasto:

Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa. Tavoitteena on koko ajan kehittää viranomaisten tietojärjestelmiä niin, että tietojen yhteiskäyttöä voidaan lisätä. Tietojärjestelmien kehittäminen on pitkäjänteistä työtä eivätkä kehittämisen tulokset ole heti näkyvissä. Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämissuunnitelmassa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity.

Maaseutuviraston, Elintarviketurvallisuusviraston ja tiettyjen Maanmittauslaitoksen tietopalvelukeskuksen (Mitpa) yhdistämistä koskeva ns. EMMA-hanke tähtää pitkällä aikavälillä myös tähän, mutta tämän mittaluokan tietojärjestelmäkehitys ei ole nopeasti toteutettavaa toimintaa.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että tahtotila siitä, että maa- ja elintarviketalouden sektorilla on käytössään toimivat, keskenään keskustelevat ja helppokäyttöiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointimahdollisuus, on yhteinen sekä toimialan viranomaisille että toimijoille. Evira kehittää tietojärjestelmiä ja niiden yhteiskäytettävyyttä ja sähköistä asiointia erityisesti toimijoiden lähtökohdista yhdessä muiden hallinnonalan viranomaisten kanssa. Sähköistä asiointia kehitetään Eviran keskeisissä tietojärjestelmissä ja rekistereissä, mm. eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri sekä Eviran laboratorio- ja valvontajärjestelmä Elmo. Tässä työssä viranomaisilla ovat reunaehtoina lainsäädännön ja tekniikan sallimat mahdollisuudet sekä haasteena niiden käytettävissä olevat rajalliset resurssit, mikä hidastaa kehittämistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä. Evira toteaa lisäksi, että yhteistä näkemystä tähän kehittämiseen tarvitaan myös viranomaisjärjestelmien ulkopuolella olevien järjestelmien toimittajilta.

Esimerkkinä em. kehitystyöstä Evira mainitsee täydentävien ehtojen valvonnan, jossa AVit käyttävät tällä hetkellä Eliteä ja ELYt Tukisovellusta tallennuksissaan. Tavoitteena on saada aikaan vuonna 2018 uusi täydentävien ehtojen sovellus, jota kaikki täydentävien ehtojen valvontaa tekevät voisivat käyttää.

Yleisenä sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventämiseen liittyvänä toimenpiteenä Evira toteaa, että MMM on kuluvana vuonna teettänyt laaja-alaisen selvityksen koskien maataloustuotannon valvonnan kehittämistä. Selvitys julkaistiin kesäkuussa 2017. Selvityksessä tarkastellaan kokonaisuutena kaikkea maataloilille kohdistuvaa maataloustuotannon valvontaa: viljelijä- ja rakennetuki-valvontoja sekä substanssivalvontoja, kuten eläinten hyvinvoinnin sekä eläinten ja kasvien terveyden valvontaa. Selvitys sisältää 60 kehittämissuositusta, jotka koskevat mm. valvontaprosesseja, tietojärjestelmiä ja lainsäädännön muutoksia. Selvitys on lähdessä lausuntokierrokselle alkusyksystä.

Yksi esimerkki edellä mainitun valvontaselvityksen ehdotuksista on esitys siitä, että viljelijöiden tulisi päästä kertakirjautumisella kaikkiin heille relevantteihin Mavin ja Eviran tietojärjestelmiin ja rekistereihin. Evira kannattaa tätä ehdotusta ja toteaa samalla, että valtionhallinnossa vireillä olevan kansallisen palveluväylän mukainen Suomi.fi –tunnistautuminen mahdollistaa kertakirjautumisen. Evira toteaa lisäksi, että Maanmittauslaitoksen tietopalvelukeskuksessa (Mitpa) on jo laadittu aikataulusuunnitelma Suomi.fi –tunnistautumisen käyttöönottamiseksi Eviran ja Mavin järjestelmissä vuoteen 2018 mennessä, mikä edellyttää järjestelmäkohtaisia muutostöitä. Yksityiskohtana Evira toteaa, että Suomi.fi -valtuuspalvelun käyttämä järjestelmä ei mahdollista maatalousyhtymien kirjautumista. Eviran käsityksen mukaan Mavilla on ”tilatunnusrekisteri”, jota olisi ainakin teknisesti mahdollista hyödyntää asiassa. Pohjana ei tällöin käytettäisi Suomi.fi -valtuuspalvelua. Kertakirjautumista voitaisiin tässäkin tukea säilyttämällä istunnossa viljelijän/eläintenpitäjän valinnan hänen siirtyessään toiseen sovellukseen, tosin tällaisessa tapauksessa kertakirjautuminen voisi olla myös hankalakäyttöinen loppukäyttäjälle. Asiaa tulee jatkoselvittää.

Evira toteaa, että vireillä olevasta Mavin, Eviran ja Mitpan yhdistämishankkeesta (EMMA) odotetaan tulevaisuudessa hyötyä ja synergiaetuja erityisesti toimialan tietohallinnon ja tietojärjestelmäkokonaisuuden yhtenäistämiseksi, selkeyttämiseksi ja tehostamiseksi. Asiakaspalvelun näkökulmasta virastojen yhdistämisellä tavoitellaan hyötyä myös yhtenäisten sähköisten palvelujen kehittämisestä.

**TARKENNUS: Viljelijöiden, neuvojien ja viranomaisten tällä hetkellä käytössä olevista ohjelmistoista ja tietojärjestelmistä laaditaan tarkempi erillinen listaus. LIITE 1.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa seuraavassa Eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa listattuihin eläinsektoria koskeviin tietojärjestelmiin, jotka ovat keskeisimpiä tietojärjestelmiä maataloustuotannon toiminnassa.

Ote Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelmasta (EHO) 2015–2019, Eviran päivitys vuodelle 2018

#### 4 Tietojärjestelmät

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvät tiedot tallennetaan sähköisiin tietokantoihin. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tukemaan on rakennettu useita toisiinsa liittyviä tietojärjestelmiä. Eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmä Elite korvataan uudella ja monipuolisemmalla Elvillä asteittain vuoteen 2020 mennessä. Elvin kehittämisen myötä parannetaan valvonnan tiedonhallintaa, mahdollistetaan entistä paremmin valvonnan tehokas kohdentaminen, riskiperusteisuus ja seuranta sekä lisätään sähköistä asiointia. Evira pitää myös eläinlääkärerekisteriä. Lisäksi tuomioistuinten määräämät eläintenpitokiellot merkitään Oikeusrekisterikeskuksen pitämään eläintenpitokieltorekisteriin, jota eläinsuojeluviranomaiset voivat selata Eviran Elvis-järjestelmän kautta. Tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää.

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä (Elvi) on hallinnonalan perusjärjestelmä, joka korvaa vaiheittain Eliten ja Elviksen. Elvin ensimmäiset osat on otettu käyttöön 2014. Elviin tallennetaan tällä hetkellä eläinten hyvinvoinnin ja eläinkuljetusten otantatarkastukset, niihin liittyvät kuulemiset sekä päätöstiedot ja mahdolliset uusintatarkastukset. Elviä laajennetaan seuraavaksi muihin eläinten hyvinvoinnin tarkastustyyppisiin sekä tämän jälkeen eläinten hyvinvointiin liittyvien luvanvaraisten toimintojen hallinnointiin. Toistaiseksi Elvi on Eviran ja AVI:n käytössä, mutta vuonna 2019 Elvi laajentuu myös kunnaneläinlääkäreiden käyttöön, mikä tehostaa eläinsuojeluvälön prosesseja ja tiedonkulkua sekä poistaa aluehallintovirastojen nykyisin suorittaman lomaketallennuksen. Eliten käyttö jatkuu rinnakkain Elvin kanssa vuoteen 2020 asti. Elitessä, myöhemmin Elvissä, on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvalittaja- ja lääkevalmisterekisterit. Kaikki eläinten hyvinvoinnin otantavalvontaan liittyvät toiminnallisuudet on siirretty Elviin ja Eläinten hyvinvointisovellus (Elvis) on poistunut aktiivikäytöstä, mutta on edelleen selattavissa.

Elvin eläinten terveydenhallintahankkeessa (ELTE) eläinlääkintähuollon viranomaisille luodaan mahdollisuus saada, hallinnoida ja raportoida sähköisen järjestelmän avulla tarvitsemiaan tietoja, jotka liittyvät eläintautiepidemian kokonaishallintaan, yksittäisten eläintautiepäilyjen ja -tapausten ilmoittamiseen ja vastustustoimiin, eläintautien seurannan järjestämiseen, pakolliseen ja vapaaehtoiseen eläinten terveysvalvontaan sekä lääkitsemisen valvontaan. Tiedot liittyvät olennaisesti niin yksittäisen pitopaikan eläintautistatukseen kuin hallinnollisen alueen tai koko maan eläintautitilannekuvaan sekä tietojen helppoon saatavuuteen ja käytettävyyteen tarvittaessa. Elviin tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautivastustusohjelmat (MV:n, CAE:n ja Scrapien osalta), luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä vesiviljelyeläinten terveysluvat. Täydentävien ehtojen tarkastukset tallennetaan omalla sovelluksellaan, jonne kirjaudutaan toistaiseksi Eliten kautta. Elvi kytkeytyy kohde- ja asiakastietojärjestelmään ja jatkossa myös eläinrekistereihin, rokotusrekisteriin ja Kartturiin tautitapausten käsittelyn helpottamiseksi. Järjestelmäkehityksen tavoitteena on tukea ja tehostaa eläinten hyvinvoinnin, terveyden ja lääkitsemisen valvonnan prosesseja ja tiedonhallintaa myös maakuntauudistuksen yhteydessä. Terveydenhallintaosuus on suunniteltu otettavaksi käyttöön vuosien 2019-2021 aikana.

TRACES (Trade Control and Expert System) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin. Järjestelmässä laaditaan sisämarkkinakaupassa vaadittavat terveystodistukset ja sivutuotteiden kaupalliset asiakirjat sekä eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen rajatarkastustodistus (CVED) sähköisesti. Lisäksi järjestelmässä laaditaan viennissä tarvittavat terveystodistukset niissä tapauksissa, joissa EU ja vientimaa ovat sopineet järjestelmän käytöstä. TRACES-järjestelmän avulla voidaan seurata ja jäljittää lähetyksiä ja eri osapuolet saavat tietoa lähetyserää koskevista tarkastuksista ja niiden tuloksista. Lisäksi se sisältää kartaston, jonka avulla voi tehdä eläville eläimille vaadittavan reittisuunnitelman sekä voimassa olevan EU-lainsäädännön valvonnan koskien elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakauppaa ja tuontia kolmansista maista. TRACES-järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset (kunnaneläinlääkärit, läänineläinlääkärit, maa- ja metsätalousministeriö, Tulli ja Evira) että toimijat. Viranomaisille ja myös toimijoille suunnattuja koulutuksia järjestetään tarvittaessa.

Kartturi-sovelluksella hallinnoidaan helposti leviävien eläintautien vastustustoimenpiteitä. Kartturi-sovelluksella piirretään karttapohjalle rajoitusvyöhykkeet sekä haetaan vyöhykkeiltä tilat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Kartturilla voi tehdä raportteja ja listoja tietyn alueen eläintenpitopaikoista esimerkiksi kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten. Kartturia käyttävät eviralaiset, läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit. Viranomaisille suunnattuja koulutuksia järjestetään tarvittaessa.

Rokotusrekisteri on pääasiassa nautojen, lampaiden ja vuohien rokotuksiin tehty sovellus, jolla voidaan hallinnoida viranomaisten edellyttämien rokotusten tietoja muun muassa mahdollisen sinikielitautiepidemian aikana. Rekisteriin kerätään eläimille annettujen rokotusten ajantasaiset tiedot, jotta tehtyjen rokotusten kattavuutta, etenemistä ja toteutumista voidaan seurata. Rokotusrekisteri on tarvittaessa laajennettavissa koskemaan myös muita eläinlajeja ja tauteja. Rokotusrekisterissä on tehtäväroolit Eviran virkamiehille, läänineläinlääkäreille, kunnaneläinlääkäreille ja heidän avustajilleen sekä eläintenpitäjille rokotustodistusten tulostamiseen. Rokotusrekisteri-sovellus on ylläpidossa ja se voidaan ottaa käyttöön tarvittaessa. Rokotusrekisteriä voi käyttää kämmentietokoneella (PDA), joten tietojen tallennuksen voi tarvittaessa tehdä reaaliaikaisesti. Viranomaisille suunnattuja koulutuksia järjestetään tarvittaessa.

Vuonna 2006 käynnistetyn eläintietojärjestelmän kehittämishankkeen tavoitteena on luoda yhdenmukainen tietokanta, johon eläintietojen ilmoittaminen tehdään yhtenäisiä palveluja käyttäen ja jonka tiedot ovat eläintenpitäjien, viranomaisten ja muiden asianosaisten käytettävissä. Eläintietojärjestelmän tietoja hyödynnetään mm. eläintautien torjunnassa ja maatalouden tukihallinnon palveluissa. Sen ensimmäinen osio, lammask- ja vuohirekisteri, otettiin käyttöön vuonna 2008. Lammask- ja vuohirekisteri toimii Eviran internetsivuilla selainpohjaisena sovelluksena. Sikarekisteri siirrettiin osaksi eläintietojärjestelmää lokakuussa 2011. Rekisteriin ilmoitetaan sikojen ostot, myynnit ja tilan pitopaikkojen väliset siirrot sekä pitopaikkakohtaisesti tilan eläinten määrät ja kuolleisuudet. Eläintietojärjestelmän avulla voidaan tehdä myös korvamerkkilauksia (lampaat ja vuohet), yksilöllisiä tunnustilauksia (esim. Hippos ja Kennelliitto) sekä rekisterikyselyitä (teurastamot ja viranomaiset). Eläintietojärjestelmän määrittelyissä on otettu jo huomioon mahdollisuuksien mukaan hevoset, naudat ja siipikarja, jotka toteutetaan tulevina vuosina. Eläintietojärjestelmään on tehty rajapintapalveluja (ELRA) sidosryhmien tietojen siirtoa varten. Eläintietojärjestelmää käyttävät mm. eläintenpitäjät, eläinvälittäjät, teurastamot, ELY-keskukset, läänineläinlääkärit, Mavi, Maanmittauslaitos, MMM sekä Evira. Eläintietojärjestelmän asiakaspalvelu (lammask, sika ja vuohi) on ulkoistettu Mtech Digital Solutions Oy:öön.

Nautarekisteri on Suomen ensimmäinen virallinen yksilöeläinrekisteri. Eläimen yksilötietoihin luetaan mm. EU-tunnus, syntymäaika, sijaintitieto, rotu, sukupuoli, emätieto ja omistajatiedot. Näiden lisäksi teurastamot ja välittäjät tekevät teurastus- ja välitysilmoitukset nautarekisteriin. Nautarekisterin avoimen rajapinnan (NAVRA) avulla hävityslaitokset pystyvät tekemään hävitysilmoituksia keräämistään kuolleista naudoista, joten jokaisen elintarvikeketjun ulkopuolellekin jääneen nautan jäljitettävyyden varmistetaan. Nautarekisterin tietoja on selattavissa mm. seuraavissa sovelluksissa: Kartturi, Tukisovellus, Rokotusrekisteri, Elite, Vipu-palvelu, ID-sovellus ja Naseva. Nautarekisteri siirretään osaksi Eläintietojärjestelmää vuoteen 2020 mennessä.

ID-valvontasovellusta käytetään eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan valvonnan (ml. täydentävien ehtojen valvonta) tietojen ylläpitoon. Tietojärjestelmistä ID-valvonta-sovellus on yhteydessä Tukisovellus- ja Elite-tietojärjestelmiin. Rekistereistä ID-valvonta-sovellus käyttää lammask- ja vuohi-, nauta-, sika-, eläintenpitäjä-, maatila-, asiakas-, tarkastuskohde- ja eläinvälittäjärekistereitä. ID-valvonta-sovellusta käytetään ELY-keskuksissa, aluehallintovirastoissa, Evirassa sekä MMM:ssä. ID-valvontasovellus uudistetaan vuoteen 2019 mennessä.

Eläintenpitäjärekisteri on Eviran omistama eläintenpitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tarkoitettu tietojärjestelmä. Kunnan maaseutuviranomaisten käytössä olevalla sovelluksella rekisteröidään kaikki lammask-, nauta-, sika- sekä vuohieläintenpitäjät, haaskaruokintapaikat, siipikarjanpitäjät, mehiläisten- ja kimalaistenpitäjät, turkiseläinten pitäjät sekä kameli- ja hirvieläintenpitäjät. Sovelluksella rekisteröidään myös eläinten pitopaikat ja muodostetaan eläintenpitäjien tarvitsemat merkintätunnukset (siat ja munintakanalat). Hevosien pitäjät on seuraava rekisteriin tehtävä täydennys. Eläintenpitäjärekisteriä käyttävät Evira, läänin- ja kunnaneläinlääkärit, ELY-keskukset sekä kunnan maaseutuviranomaiset. Evirassa on aloitettu keväällä 2014 Eläintenpitäjärekisterin

sähköinen asiointi -projekti, jossa mahdollistetaan myös eläinsuojelulain ilmoituksenvaraisen toiminnan sähköinen asiointipalvelu. Eläintenpitäjärekisteri tulee olemaan sähköisen asioinnin pilottiprojekti, joka päättyy v.2018.

Vesiviljelyrekisteri on Eviran omistama vesiviljelyeläinten pitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tehty sovellus. Sovelluksella rekisteröidään kaikki kalojen, rapujen ja simpukoiden pitäjät lukuun ottamatta sellaisia koristevesieläinten pitäjiä, joiden eläimet pidetään suljetuissa pitopaikoissa, joista ei ole vesiyhteyttä luonnonvesiin. Vesiviljelyrekisterin pitopaikat on käytettävissä Kartturissa.

Tukisovellus on Maaseutuviraston sovellus, jota ollaan uusimassa. Tavoitteena on tallentaa Tukisovellukseen jatkossa kaikki täydentävien ehtojen valvonnat. Tällä hetkellä täydentävien ehtojen valvontatuloksia tallennetaan kolmeen eri järjestelmään: Tukisovellukseen, ID-sovellukseen ja Eliteen. Tukisovelluksen täydentävien ehtojen osion valmistuminen siirtyy tämänhetkisten tietojen mukaan vuoteen 2019.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen rekisteri kerätään KUTI –järjestelmän avulla vuoden 2018 loppuun mennessä käyttäen hyväksi mm. jo eläinrekistereissä ja Mavin Tukirekisterissä olevia toiminnan tietoja.

## 8. Eläinyksikköjen laskentatapa tulee yhdenmukaistaa.

### Maaseutuvirasto:

Kehittämiskohde käsittelee ilmeisesti lähinnä lomahallinnon tapaa eläinyksikköjen laskemiseen. Ehdotus ei siten kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

**TARKENNUS: Lomahallinnon eläinyksikköiden laskentatapa tulee yhdenmukaistaa kansallisten kotieläintukien eläinyksikköiden mukaisiksi. Tämä omalta osaltaan mahdollistaa hallinnon yhteisten tietojärjestelmien käytön, jolloin ne ovat sellaisenaan kaikkien viranomaisten käytettävissä.**

**Esim. Mavilla hiehot 6-24 kk on 0,6 eläinyksikköä, Melalla vain 0,25 ey. Mavilla hiehot yli 24 kk on 1 eläinyksikkö, Melalla vain 0,25 ey. Lehmät on molemmilla Mavilla ja Melalla 1 yksikkö.**

### Maaseutuvirasto:

MMM:n on muutettava lainsäädäntöä.

### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Asia ei kuulu Eviran toimialaan. Kysymys on useassa eri lainsäädännössä määritellyistä eläinyksikköistä ja Eviran käsityksen mukaan laskentatavan yhdenmukaistaminen edellyttäisi säädösmuutoksia.

### MMM:

Eläimiä katsotaan monesta näkökulmasta maataloudessa. Tukijärjestelmissä on yhdenmukaistettu hevosia lukuun ottamatta eläimen ikään perustuvat eläinyksiköt. Investointituissa sekä eläinsuojelulainsäädännössä eläimiä katsotaan niiden painoon perustuen. Lomituksessa eläimiä katsotaan työmäärään perustuen. Lisäksi ympäristöluvuissa eläimiä katsotaan niiden ympäristövaikutusten perusteella. Siksi aivan kaikkea ei voi yhdenmukaistaa.

Karitsan eläinyksikkökerroinasiaa on selvitetty Luonnonvarakeskuksessa. Lampaiden ja vuohien eläinyksikkökerroinkokonaisuutta ei ole vielä kokonaan ratkaistu. Karitsa ja kili alkavat kerryttää eläinyksiköitä 2 kk:sta lähtien aiemmin 3 kk:n sijasta, jos ehdotettu muutos saa komission hyväksynnän. Eläinyksikkökerroinasiaan voidaan palata seuraavassa maaseutuohjelman ohjelmamuutoksessa, jos perusteluita kerroinmuutokselle löytyy.

**TARKENNUS: Alla on nykyinen maatalouslomituksen kotieläinyksikkölaskentamalli.**

> Maatalouslomitus > Lomituspalvelut > Vuosiloma

Lyhyesti lomituksesta

Lomituspalvelut

- › Vuosiloma
  - Kotieläinyksiköt
- › Sijaisapu
- › Sijaisapuperusteet
- › Sijaisapumaksu
- › Maksullinen lomitus
- › Eläkkeet ja lomitus

Järjestäminen

Miten toimin

Palvelumaksut ja korvaukset

Lomitushallinto

## Kotieläinyksiköt

Yksi kotieläinyksikkö on

- yksi lehmä
- neljä emolehmää
- neljä muuta nautaa
- kaksi hevosta
- kolme emakkoa porsaineen
- neljä karjua
- 15 muuta sikaa
- neljä yli kuuden kuukauden ikäistä vuohta
- 10 yli kuuden kuukauden ikäistä lammasta
- 30 siitoskettua tai suomensupea
- 60 muuta siitosturkiseläintä
- 100 siipikarjaeläintä
- 1 000 broileria tai 1 000 alle 16-viikkoista kananpoikaa

Kotieläinyksiköihin lasketaan vain ne eläimet, joista kertynyttä tuloa verotetaan maatalouden verotuksessa.

Päivitetty 20.01.2016



Tulosta sivu



### Ote Maatalouden lomitusjärjestelmien toimeenpanon uudistamistyöryhmän loppuraportista, STM 2017:

#### Valtioneuvoston asetus maatalousyrittäjän lomituspalveluista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain ( /20 ) 5 §:n nojalla:

#### 1 § Kotieläinyksikön määräytyminen

Maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetussa laissa tarkoitettuna kotieläinyksikkönä pidetään

- 1) 1 lehmää tai 5 muuta nautaeläintä, joiksi luetaan myös emolehmä,
- 2) 2 vähintään 130 cm:n säkäkorkeuden omaavaa hevoskasvatukseen käytettävää hevosta tai 4 muuta hevoskasvatukseen käytettävää hevosta,
- 3) 3 vähintään kahdeksan kuukauden ikäistä emakkoa porsaineen, 4 vähintään kahdeksan kuukauden ikäistä karjua tai 20 muuta sikaa, joiksi luetaan myös lihasika,
- 4) 4 yli kuuden kuukauden ikäistä vuohta,
- 5) 4 uuhta tai 10 yli kuuden kuukauden ikäistä lammasta,
- 6) 6 strutsia, 80 kalkkunaa tai 100 muuta siipikarjaan kuuluvaa eläintä, joiksi ei lueta broilereita, taikka
- 7) 5 000 broileria tai alle kuudentoista viikon ikäistä kananpoikaa.

### Ote kansallisten kotieläinyksiköiden laskentamallista v. 2017:



Eläinryhmä		Eläinyksikköä (ey)
Naudat	Yli 2 v - Emolehmähiehot ja emolehmät - Sonnit ja härät - Lypsylehmät - Muut naudat	1,00
	6 kk – 2 v - - Emolehmähiehot ja emolehmät - Sonnit ja härät - Lypsylehmät - Muut naudat	0,60
	Alle 6 kk - Emolehmähiehot ja emolehmät - Sonnit ja härät - Lypsylehmät - Muut naudat	0,40

Eläinryhmä		Eläinyksikköä (ey)
Siat	Emakot	0,50
	Karjut	0,30
	- muut siat - vierotetut porsaas 0-3 kk ikäluokasta huomioidaan 2/3	0,40
Lampaat ja vuohet	Uuhet ja pässit, kutut ja pukit	0,20
	Karitsat ja kilit yli 3 kk	0,06

Eläinryhmä		Eläinyksikköä (ey)
Siipikarja	Emolinnut (kalkkuna)	0,05
	Muu siipikarja (kalkkunat, hanhet, ankat, sorsat, fasaanit) ja emolinnut	0,03
	Emolinnut (broileri)	0,02
	Munivat kanat	0,014
	Broilerit	0,007
Hevoset	Hevoset ja ponit, yli 6 kk	1,00

**TARKENNUS:** Eläinyksiköt tulee laskea samalla perusteella (pohjana tukipuolen laskentamalli) ja niiden erilaista katsontakantaa tulee painottaa kunkin mallin mukaisesti kuten työmäärään, ympäristövaikutuksiin tai eläimen painoon perustuen.

## 9. Tarkastuksissa ja tarkastusasiakirjoissa ei saa olla päällekkäisyyttä. Viranomaisten yhteistyötä tulee lisätä, jotta säädösten tulkinnat ovat yhtenevät.

### Maaseutuvirasto:

ELY-keskusten tukivalvontoja (pelto- ja eläinvalvonnat) pyritään yhdistämään mahdollisuuksien mukaan. Myös ELY-keskukset (eläinten hyvinvointikorvaus) ja AVI:t (täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointi) ovat pystyneet joissain tapauksissa tekemään valvontakäyntejä yhdessä. Yhdessä tehdyt tarkastuskäynnit lisäävät myös viranomaisten välistä tiedonkulkua. Haasteena on, että valvontoja tehdään monesta eri viranomaisorganisaatiosta käsin.

Valmisteilla olevan maakuntauudistuksen yhteydessä maaseutuhallinnon tehtäviä ja myös AVI:en nykyisiä täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointiin liittyviä tehtäviä ollaan tämänhetkisen tiedon mukaan kokoamassa yhteen maakuntien järjestettäväksi. Maakuntauudistus tukee tällä tavoin viranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä. Uusi perustettava Ruokavirasto (EMMA-hanke) tulee lisäämään myös viranomaisten välistä yhteistyötä.

### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Kun valvontaa tehdään eri lainsäädäntöjen perusteella, päällekkäisyyttä ei voi täysin välttää. Täydentävien ehtojen valvontaa tehdään jo nyt pääsääntöisesti samoilla tiloilla ja samanaikaisesti yhdessä Mavin tukivalvontojen ja/tai Eviran sektorivalvonnan kanssa. Tulevaisuudessa sähköisten ratkaisujen avulla tavoitteena on päästä tilanteeseen, jossa esimerkiksi yksi eläintilan valvontakäynti tallennetaan vain yhteen kertaan, ja valvonta palvelee useita eri valvontatarpeita (esimerkiksi ID-valvonta, eläinpalkkiovalvonta, täydentävien ehtojen valvonta, sektorivalvonta, eläinten hyvinvointikorvaus).

Valvojien koulutus on säännöllistä ja yhteydenpito aktiivista. Valvontavaatimusten tulkintojen yhdenmukaisuuteen pyritään koulutuksella ja ohjeistuksella. Kaikilla valvonnan sektoreilla myös auditoidaan valvojia valvonnan laadun varmistamiseksi sekä toiminnan ja tulkintojen yhtenäistämiseksi.

Viranomaisten yhteistyötä sekä valvonnan, tarkastusten ja hallinnollisten järjestelmien yhteensovittamista ja tehokkuutta edistää jatkossa myös vireillä olevassa EMMA-hankkeessa tavoiteltu

uuden Ruokaviraston perustaminen. Asiakaslähtöisyyden, toiminnan ja tulkintojen yhtenäisyyden ja yhteistyön vahvistamiseen tähtää myös valmisteilla oleva maakuntauudistus, jonka myötä MMM:n hallinnonalan alue- ja paikallishallinnon viranomaistoimintoja kootaan yhteen maakuntien tehtäviksi.

#### **MMM:**

MMM:n asettama, kolmen selvityshenkilön (Henttu, Lehmusvuori, Lehtiniemi) tekemä selvitys maataloustuotannon valvonnoista julkaistiin kesäkuussa 2017. Siinä ehdotetaan, että valvontaja, erityisesti kotieläintuotannon valvontaja, tulisi tehdä nykyistä enemmän samalla tilakäynnillä. Selvityksessä tehtiin myös muita maataloustuotannon valvonnan kehittämisehdotuksia (yhteensä 60 kpl). linkki valvontaselvitykseen: [http://mmm.fi/ajankohtaista/tiedote22.6.2017\\_Kotieläintilojen\\_valvontakäyntejä\\_esitetään\\_yhdistettäväksi - Selvitys maataloustuotannon valvonnan kehittämisestä](http://mmm.fi/ajankohtaista/tiedote22.6.2017_Kotieläintilojen_valvontakäyntejä_esitetään_yhdistettäväksi_-_Selvitys_maataloustuotannon_valvonnan_kehittämisestä)

Selvitys lähetettiin lausunnoille syyskuussa 2017. Siinä yhteydessä toimijat ja sidosryhmät voivat antaa näkemyksensä selvityksen ehdotuksiin. Selvityksen toimeenpanon yhteydessä MMM ja keskusvirastot arvioivat ehdotusten toteuttamismahdollisuuksia ja aikataulua.

**TARKENNUS: Valvontojen yhdistämisellä ei saa vaarantaa viljelijöiden oikeusturvaa esim. tapauksessa, jossa yhdistetään valvontaja, joita ei voi ennakoon ilmoittaa.**

## **10. Vain sellaisista asioista, joilla on jotain todellista merkitystä elintarviketurvallisuuteen, on pidettävä kirjaa. Luottamus viljelijään tulee palauttaa.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Ehdotus ei kuulu maaseutuviraston tehtäväalueeseen (Eviran toimialaa).

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

EU-lainsäädännössä määritellään maataloustuottajien kirjanpitovelvollisuudet. Eräissä tapauksissa on kansallisesti päädytty soveltamaan valvonnassa kirjanpito vaatimusta, koska sen on arvioitu olevan käytännössä helpoin tapa valvoa kyseistä vaatimusta. Esimerkiksi täydentävien ehtojen vaatimusta maitohuoneen riittävästä jäähdytyslaitteista valvotaan käytännössä lämpötilakirjanpidon avulla. Samalla pystytään katsomaan toinenkin täydentävien ehtojen vaatimus eli se, että maito on välittömästi lypsyn jälkeen jäähdytettävä kuuden asteen lämpötilaan, jos maitoa ei keräillä päivittäin, tai kahdeksan asteen lämpötilaan, jos keräily tapahtuu päivittäin.

Tämän lisäksi komission täydentävien ehtojen asetuksessa on tarkkaan määritelty, mitä kirjanpitoa täytyy valvoa eläintiloilla: a) rehun luonne ja alkuperä, b) eläinlääkkeet ja eläimille annetut hoidot, hoidon päivämäärät ja varoajat, d) eläimistä otettujen näytteiden tai muiden diagnostisiin tarkoituksiin otettujen näytteiden, joilla on merkitystä ihmisten terveyden kannalta, analyysien tulokset, e) kaikki asiaankuuluvat selvitykset eläinten tai eläinperäisten tuotteiden tarkastuksista; sekä kasvintuotantotiloilla: a) kasvinsuojeluaineiden ja biosidien käyttö ja c) kasveista otettujen näytteiden tai muiden näytteiden, joilla on merkitystä ihmisten terveyden kannalta, asianmukaisen analyysien tulokset.

MMM on toimeenpannut kansallisessa lainsäädännössä eläinten hyvinvoinnin EU-lainsäädännön kirjanpito vaatimukset, jotka ovat melko yleisiä vaatimuksia.

Evira painottaa sitä, että vaatimuksissa ei ole kysymys siitä, etteikö viranomaisilla olisi luottamusta viljelijöihin, vaan siitä, että viranomaisten on edellytettävä viljelijöiltä EU-lainsäädännössä vaadittavien tiettyjen kirjanpito vaatimusten noudattamista. Tämä on tärkeää erityisesti siksi, että säännösten noudattaminen varmistaa tuottajan oikeutta tuen saamiseen ja ennaltaehkäisee

sanktioita tai tuen menetyksiä. Lisäksi tuottaja voi kirjanpidon avulla todentaa toimineensa omalta osaltaan oikein esimerkiksi tavanomaisuudesta poikkeavissa tilanteissa.

Muilta osin Evira viittaa siihen, mitä edellä taulukossa 1 on verokirjanpitoa koskevassa kohdassa todettu.

#### **MMM:**

Alkutuotantoasetuksen (1368/2011) muutoksella 84/2017 pyrittiin vähentämään tuottajien hallinnollista taakkaa mm. vähentämällä kirjanpitovelvoitteita.

**Tarkennus: Elintarvikealan tai minkään muun alan suosituksista ei saa tehdä lakeja. Viestinnän pitää toimia, ettei väärinymmärryksiä synny.**

#### **Elintarvikeeturvallisuusvirasto:**

Evira on tästä asiasta täysin samaa mieltä. Tarpeetonta sääntelyä pitää ehdottomasti välttää ja sääntelyä harkittaessa arvioida huolellisesti vaihtoehtoisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi kustannuksiltaan ja hallinnollisesti keveämmillä keinoilla (esim. omavalvonta, elinkeinon itsesääntely, suositukset). Evira toteaa, että on sekä toimijoiden että viranomaisten etu välttää tarpeetonta sääntelyä ja byrokratiaa. Jos sääntelyä päädytään valmistelemaan, sen yhteydessä tulee heti aluksi arvioida tarkkaan sen aiheuttamia kustannuksia tai hallinnollista taakkaa toimijoille ja viranomaisille. Eviran toimialan valvonnassa toteutetaan perinteisten valvonta- ja tarkastuskäyntien sijasta yhä enemmän neuvovaa, opastavaa ja valmentavaa otetta sekä asioiden käsittelyä yhdessä tuottajien ja muiden toimijoiden kanssa. Asiakkaille viestintää kehitetään digitalisaation ja uusien viestintävälineiden käytön keinoin.

#### **MMM:**

Tämä on hyväksyttävä lähtökohta myös eläinten lääkitsemiskirjanpidon näkökulmasta. Asianomaisessa EU-lainsäädännössä määritellään, millä asioilla on merkitystä elintarvikeeturvallisuuden, eläinten terveyden tai eläinten hyvinvoinnin kannalta. Tiedolle tulisi ensin olla perusteltu tarve ja käyttötarkoitus ja vasta sen jälkeen tulisi rakentaa tiedonkeruu. Suositukset eivät ole lakeja ja viestinnän pitää toimia niin, että tiedetään, mikä on vaatimus ja mikä suositus. Kansallisten säädösten tarkoituksenmukaisuutta EU-lainsäädännön lisänä on hyvä arvioida, jotta kansallinen lainsäädäntö tukee tarkoituksenmukaisella tavalla EU-lainsäädäntöä ja soveltuu käytäntöön myös EU-lainsäädännön muuttuessa.

**Tarkennus: Elintarvikehygieniaan, eläintauteihin ja eläinten hyvinvointiin liittyvät kansalliset säädökset tulee yksilöidä, jotta niiden hyötyä voidaan arvioida laajemmin.**

## **11. Lakien valmisteluun tulee varata enemmän aikaa ja viljelijöiden edustus työryhmiin jo lakien valmisteluvaiheessa.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano voimassa olevien säädösten mukaisesti.

**TARKENNUS: Palveluiden ostajien ja käyttäjien (tässä tapauksessa viljelijäedustuksen) on oltava mukana lakien valmistelutyöryhmissä.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Tuottajajärjestöt ovat edustettuina työryhmissä.

#### MMM:

Valmistelun on hyvä olla edustuksellista. Viljelijöiden edustajat on edelleen hyvä pyytää viljelijöiden etujärjestöjen kautta, jotta valmisteluun saadaan laajempia kantoja.

**TARKENNUS: Viljelijäedustuksen on oltava vahvasti mukana MMM:n, Eviran, Maaseutuviraston ja Tukesin yhteistyöpalavereissa ja tulevan ohjelmakauden valmistelutyöryhmissä.**

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira pitää oman toimialansa osalta huolen tämän vaatimuksen toteuttamisesta. Evira on vuonna 2016 antamansa asiakaspalvelulupauksen mukaisesti ottanut tuottajia ja muita asiakkaita aloitteellisesti mukaan EU- ja kansallisen lainsäädännön läpikäyntiin, ohjeiden ja tulkintojen valmisteluun sekä valvonnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Evira on myös toiminut aktiivisesti yhdessä asiakkaiden kanssa sääntelyn ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi sekä prosessien ja palvelunsa sujuvoittamiseksi ja tehostamiseksi. Eviralla ja asiakkailla on tässä kehittämisessä yhteiset tavoitteet ja tahtotila. Uudistuneet toimintatavat ovat osoittautuneet molemmin puolin hyödyllisiksi ja opettavaisiksi ja lisänneet keskinäistä ymmärrystä asioista. Evira tulee jatkamaan tällä linjalla yhteistyössä asiakaskuntansa kanssa.

Evira toteaa lisäksi, että MMM:n teettämässä selvityksessä maataloustuotannon valvonnan kehittämisestä ehdotetaan, että tulevaisuudessa yhdistettäväksi esitettyyn Evira/Mavi -virastoon perustettaisiin yhteistyöryhmiä maatalous- ja elintarviketuotannon eri sektoreiden asioita käsittelemään. Näissä yhteistyöryhmissä olisi luonnollisesti mukana myös viljelijöiden ja tuottajien edustus. Lisäksi ehdotetaan tuottajien ja viranomaisten koulutuksen ja opastuksen lisäämistä mm. lisärahoituksella. Evira kannattaa näitä ehdotuksia.

#### MMM:

Viljelijät ovat yleensä olleet edustettuina MMM:n työryhmissä tuottajajärjestöjen kautta.

MMM:n asettamassa maataloustuotannon valvontaselvityksessä ehdotettiin, että yhdistettyyn Mavi-Eviraan (jatkossa Ruokavirasto) luotaisiin maataloustuotannon yhteistyöryhmä, jossa olisi mukana myös viljelijöiden edustus. Lisäksi voitaisiin luoda suppeampaan asiakokonaisuuteen keskittyviä yhteistyöryhmiä, kuten nykyiset viljelijätukihallinnon yhteistyöryhmä ja nautarekisterin asiakasraati sekä mahdolliset uudet ryhmät, kuten luomutuotannon ja täydentävien ehtojen yhteistyöryhmät.

## 12. Täydentävien ehtojen valvontaehdot tulee muuttaa kohtuullisiksi tällä ohjelmakaudella ja uuden ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta tukimallista on päästävä eroon.

#### Maaseutuvirasto:

Täydentävien ehtojen valvontasäädökset ja seuraamukset perustuvat EU-säädöksiin ja kansallinen liikkumavara on näissä vähäinen. EU-säädösten noudattamatta jättäminen voi johtaa Suomen valtioon kohdistuvaan rahoituskorjaukseen.

Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä Eviran, Maaseutuviraston ja Tukesin kanssa kerännyt keväällä 2016 täydentävien ehtojen yksinkertaistamisehdotuksia ja vienyt näitä eteenpäin EU-komissiolle (ks. MMM:n tiedote ”Yhteistyön lisääminen hallinnon ja viljelijöiden kesken tuotti tulosta täydentävien ehtojen valvonnassa” 3.6.2016).

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

EU-lainsäädännössä säädetään tällä hetkellä erittäin tarkkaan täydentävistä ehdoista ja niiden valvonnasta. Evira toteaa, että Suomi/MMM on tehnyt komissiolle viime vuosina useita yksinkertaistamishdotuksia perusteltuine muutosesityksineen järjestelmän kohtuullistamiseksi, ja Evira ja Mavi ovat olleet mukana näitä esityksiä valmistelemassa. Evira on myös useissa muissa yhteyksissä tuonut omalta osaltaan esiin EU-lainsäädännön periaatteiden ja säännösten kehittämistarpeita ja esittänyt mm. riskiperusteisuuden lisäämistä EU:n maatalous- ja kalastusalan lainsäädännössä, samoin kuin sääntelyn yksityiskohtaisuuden ja valvonnan rutiininomaisuuden vähentämistä.

Evira arvioi, että kuluvalle ohjelmakaudella järjestelmän kokonaiskehittämisessä tuskin päästään merkittäviin uudistuksiin, mutta tähtäin on tulevassa ohjelma- ja rahoituskaudessa, jonka valmisteluun Evira osallistuu.

Evira viittaa lisäksi edellä kohdassa ”EU-lainsäädännön ylittävistä kansallisista vaatimuksista tulee luopua” toteamaansa.

#### **MMM:**

MMM on toimittanut EU:n komissiolle vuosina 2015 ja 2016 useita täydentävien ehtojen yksinkertaistamiseen ja seuraamusten kohtuullistamiseen tähtäviä ehdotuksia. Myös eräät muut maat ovat nostaneet esiin täydentävien ehtojen ongelmakohtia. Valitettavasti kuitenkin EU:n komission virkamiehet ovat katsoneet, että tämän ohjelmakauden alussa toteutetut täydentävien ehtojen muutokset ovat olleet riittäviä, eivätkä he ole nähneet tarvetta uusille muutoksille.

MMM järjesti keväällä 2016 useita tilaisuuksia, jossa yhdessä Mavin, Eviran, Tukesin ja tuottajajärjestöjen edustajien kanssa käytiin läpi täydentävien ehtojen valvontaohjeet ja tehtiin ohjeisiin muutoksia keskustelutilaisuuksissa saadun palautteen perusteella.

### **13. Maatalouden toimijoiden vastuut pitää selkeyttää oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Viljelijä ei voi olla aina maksumies.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Ehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä maatalouden toimijoiden vastuilla tarkoitetaan ja mihin vastuut liittyvät. Jotta ehdotukseen voitaisiin ottaa tarkemmin kantaa, tulisi ehdotuksen olla yksilöidympi. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan maatalouden toimijoiden keskinäinen mahdollisimman avoin keskustelu asioista on tärkeää toimijoiden välisen luottamuksen lisäämiseksi.

**TARKENNUS: Vastuunjaosta esimerkkejä ovat kauppapakotteisiin liittyvät poliittiset päätökset, elintarvikemarkkinoiden ja -ketjun toimimattomuus esim. teurastamojen teurasruuhkista ja lihakasvattamoiden vähyydestä joutuksen ja liikennöitsijöiden vastuukysymys rahteihin vaikuttavissa lakkotilanteissa.**

### **14. Digitalisaation hyödyntäminen maaseudun tietoliikenneinfrastruktuurin suomin edellytyksin.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston strategiassa vuosille 2013–2017 todetaan yhtenä strategisena painopistealueena sähköisten toimintojen kehittäminen. Maaseutuviraston strategian mukaisesti nykyisen hallituksen hallitusohjelmaankin kirjattu digitalisaatiotavoite sisältää maaseutuhallinnossa paitsi asiain sähköstämisen myös hallinnollisten prosessien kokonaisvaltaisen sähköstämisen.

Maaseutuvirasto on pyrkinyt järjestelmällisesti kehittämään viljelijätukien sähköistä asiointia. Vuonna 2015 viljelijätukihakemuksista n. 86 % palautettiin sähköisesti. Vuonna 2016 vastaava luku oli n. 90 % ja vuonna 2017 n. 92 %. Määrä on noussut huomattavasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Sähköisten hakemusten määrän huomattava kasvu on mahdollistanut tukihakemusten sähköisen arkistoinnin ja käytännössä koko tukien hakuprosessin sähköistämisen.

Tukien valvonnan osalta Maaseutuvirasto on testannut kaukokartoitusvalvonnan soveltuvuutta pinta-alatarkastuksissa aikaisempina vuosina. Vuonna 2016 kokeillaan mobiililaitteiden (tabletti-tietokoneiden) käyttöä pinta-alaperusteisten tukien valvonnoissa. Tablet-laitteet on hankittu kesällä 2017 ELY-keskusten tarkastajien käyttöön.

Eläintukien valvontaprosessin sähköistäminen on suunnitteilla tulevaisuudessa. Kokeilut tähtäävät myös koko valvontaprosessin sähköistämiseen.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa tältä osin edellä tietojärjestelmiä ja sähköistä asiointia koskevan kehittämis ehdotuksen kohdalla toteamaansa. Evira toteaa myös, että tavoitteena on jatkossa laajentaa mobiilisovellusten käyttöä valvonnoissa. Tätä on ehdotettu myös edellä mainitussa MMM:n selvityksessä maataloustuotannon valvonnan kehittämisestä.

**TARKENNUS: Kun mennään etävalvontaan, miten se käytännössä toteutetaan ja miten siinä käytännössä huomioidaan viljelijän oikeusturva.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Eviran toiminnassa ei ole tällä hetkellä etävalvontaa. Lihantarkastukseen liittyvässä ante mortem -hankkeessa on kuitenkin tarkastusten keventämiseksi kokeiltu pilottina lihantarkastukseen kuuluvan ante mortem -tarkastuksen tekemistä hätäteurastettaville naudoille videon välityksellä, jolloin tarkastuseläinlääkärin ei tarvitsisi aina olla fyysisesti paikan päällä ao. tarkastusta tekemässä. Pilotin tuloksia analysoidaan parhaillaan.

**TARKENNUS: Kuvaus nykyisestä täydentävien ehtojen nautatilan eläinvalvontaprosessin kirjaamisesta viranomaisjärjestelmiin.**

**Valvontaa ennen:**

Mtech Digital Solutions Oyn (ent. Maatalouden laskentakeskus) hallinnoimista Ammu/Elmer/Pihvi-ohjelmistoista otetaan eläinlista sukupuolittain ja eläinryhmittäin ennen valvontakäyntiä. Tämä PC-pohjainen ohjelmisto uudistui verkkoselainpohjaiseen Minun maatilani – sovellukseen vuonna 2016. Minun Maatilani – ohjelmistoon tulee siirtyä tämän hetkisen tiedon mukaan 2017 loppuun mennessä. Siihen saakka vanhat ohjelmat toimivat.

**Valvonnan jälkeen:**

Tällä hetkellä täydentävien ehtojen valvontatuloksia tallennetaan kolmeen eri järjestelmään: Tukisovellukseen, ID-sovellukseen ja Eliteen.

ELITE-ohjelma, kirjataan siirto rajoitukset, jos eläimeltä/eläimiltä puuttuu korvamerkki. Tämän kautta läänineläinlääkäri ja teurastamot näkevät valvonnan tilanteen.

ID-järjestelmä, merkinnän ja rekisteröinnin ohjelma, joka on AVIn läänineläinlääkärien kanssa yhteinen ohjelma. ID-järjestelmään voi myös AVIn valvontaeläinlääkäri merkitä eläinsuojelutapaukset, jotka eivät näe ELYn viranomaisille.

Tukisovellus (IACS), täydentäviin ehtoihin ja nautapalkkioihin liittyvät kirjaukset tehdään sinne.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa tältä osin edellä yleisesti tietojärjestelmien kehittämisestä lausumaansa sekä tekemäänsä päivitykseen tietojärjestelmistä (Ote Eläinlääkintähuollon valtakunnallisesta ohjelmasta (EHO) 2015-2019, Päivitys vuodelle 2018).

**TARKENNUS: Eviran hallinnoima eläinten pitäjä- ja pitopaikkarekisteri on vielä erikseen. Pitopaikkarekisteri säilyy ja on nähtävissä kaikille.**

**TARKENNUS: Eviran hallinnoiman lammas- ja vuohirekisterin rajapinta muihin ohjelmiin tulee saada toimimaan.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Rajapinnat tuotosseurantaohjelmiin on olemassa. Rajoittavien määräysten kehitysprojekti alkaa 2018.

ID-sovelluksen esiselvitys on alkamassa syksyyn mennessä ja samassa yhteydessä huomioidaan palkkiovalvonta. Näiden yhdistäminen samaan sovellukseen hyödyttäisi ennen kaikkea ELY-keskusten valvoja.

Täydentävien ehtojen esiselvitys on valmistunut alkukesästä Mavin tilaamana ja tämä työ toiminee pohjatyönä varsinaiselle toteutusprojektille. Näissä kaikissa kehittämishankkeissa ajatuksena on ollut, että tulevaisuudessa valvojille tulisi kattavampi kuva mm. maatalaan kulloisenakin vuotena kohdistuvista valvonnoista sekä valvontatiedon (havaintojen) hyödyntämistä kertatallennuksen kautta.

Rajapinta toimii kyllä, mutta WebLampaan toteutus on tehty niin, että jos eläintenpitäjä tekee ilmoituksensa suoraan Eviran järjestelmään, WebLampaan tiedot eivät automaattisesti päivity, jolloin saattaa vaikuttaa siltä, että ilmoitusta ei olisi tullutkaan.

Kaupallisiin tietojärjestelmiin liittyen Evira toteaa yleisesti, että kaupallisen toimijan tulee itse olla aloitteellinen tietojen toimittamisessa viranomaisrekistereihin. Rajapinnat rekistereihin on rakennettu (pl. sikarekisteri), joten tietoja viranomaisrekistereihin voidaan vastaanottaa.

**TARKENNUS: WebLammas- ja vuohiohjelmiston uudistuksen myötä tulee kehittää yksi ainoa tietokanta tai sovelmus, johon kaikki tarvittavat tiedot lammas- ja vuohitilojen eläinilmoituksiin, terveysvalvontaan, ketjuinformaatioon, tuotosseurantaan (teuraspainot sekä luokitukset) ja jalostuslaskentaan saadaan kootusti.**

**TARKENNUS: Lammas- ja vuohirekisteriin tulee saada eläinyksikkölaskuri, missä näkyy tilanne vuoden loppuun nykyisillä elämillä ja voisi samalla myös testata, miten joku poisto vaikuttaa eläinyksikkömäärään.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Nautasektorilla eläinyksikkölaskelmiin tarvittavia listauksia on kehitetty sekä Mavin Vipuun että Mtechin omiin ohjelmistoihin. Tämä on Evirassa tunnistettu tarve, joka tullaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon järjestelmiä kehitettäessä.

**TARKENNUS: Ote Sari Heltelän viestistä:**

*Lammas- ja vuohirekisteri on ollut aluksi melkoinenkin murheenkryyni, mutta nyt toimii muilta osin, paitsi rajapinnastaan, jossa aikoinaan säästettiin ja tuloksena ongelmia oikein roppakaupalla tuotosseurantaohjelmien ym. kanssa. Eläimiä häviää ja herää kuolleista jne. Lammasohjelma onkin ollut "koekaniinina" ja sen on kyllä huomannut. Nautarekisterikin piti laittaman samaan muotoon, mutta varmaan ongelmien takia eivät ole uskaltaneet, hyvää niin. Nykyinen systeemi toimii.*

*Lammasrekisteriin kerätään myös tietoa, joka sieltä sitten häviää (suvut), koska sillä ei ole merkitystä tukien kanalta jne.*

*Nyt kun Weblammas ja -vuohi ohjelma on uudistumassa (Silverlight sovelluksen lopun edessä) onkin noussut kysymys siitä, miksi pitää olla kaksi eri tietokantaa (ja tiedonvaihdossa ongelmia sekä sekaannuksia, jotka vaativat isoa työpanosta selvitystyössä) vai olisiko mahdollista että olisikin yksi (ainakin sovellus jos tietokanta ei voi olla sama) jossa siten olisi omana osanaan tuotosseurannan laajempi tietokanta? Ainakin rajapinta olisi saatava kuntoon. Lampailla ei myöskään ole terveydenhuoltoon omaa ohjelmaa (vrt Naseva, Sikava) voisi myös se olla samassa kanssa, sieltä tiedot olisi sitten käytettävissä terveysvalvontaan ja ketjuinformaatioon.*



*Lammasrekisterin teurastuloksiin voisi kerätä teuraspainojen ohella myös luokituksen niiltä osin kuin sitä tehdään ja sieltä siirto tuotosseurantaan ja jalostuslaskentaan.*

*Lampaille olisi tärkeää saada rekisteriin eläinyksikkölaskuri, missä näkyisi tilanne vuoden loppuun nykyisillä eläimillä ja voisi testata miten joku poisto vaikuttaisi yksikkömäärään.*

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Lammas- ja vuohirekisterin ja eläinrekistereiden rajapintakysymysten osalta Evira toteaa yleisesti seuraavaa: Viranomaisen lammas- ja vuohieläinrekisteriin tallennetaan pääsääntöisesti vain sellaisia tietoja, jotka EU- ja kansallisissa säädöksissä vaaditaan kirjattavaksi ja säilytettäväksi. Tästä poikkeuksena ovat eläimen nimi ja korvanumero, jotka helpottavat eläintenpitäjän sovelluksen käyttöä. Evira korostaa, että kaikki viranomaisrekisteriin tallennettu tieto jää tietokantaan, eikä se sieltä koskaan häviä, joten myös sukutietoja pystyy tarkastelemaan niin pitkälle kuin niitä on tallennettu.

Eläintenpitäjien on toiminnassaan usein tarpeen tallentaa muitakin tietoja (esim. tuotosseuranta, yksityiskohtaisemmat periytymistiedot). Näitä tietoja varten tulee ulkopuolisen palveluntarjoajan tarjota jatkossakin sovellus (kuten nykyinen Weblammas ja Nettifarmi) ja tiedonkulku näiden järjestelmien välillä tulee varmistaa, jotta päällekkäisiltä kirjaamisilta vältytään.

Eläinrekistereiden rajapinta on rakennettu toimivaksi, joten tietoja myös kaupallisten sovellusten kautta tehdystä lakisäateisistä ilmoituksista voidaan vastaanottaa lammas- ja vuohirekisteriin. Tilanteissa, joissa eläintenpitäjä on ilmoittanut tietoja suoraan Eviran lammas- ja vuohirekisteriin, tiedot eivät välttämättä ole päivittyneet automaattisesti kaupalliseen sovellukseen, johtuen kaupallisen sovelluksen toteutustavasta. Eläintenpitäjälle tämä on saattanut vaikuttaa siltä, että ilmoitusta ei ole tullutkaan. Evira ei valitettavasti pysty juurikaan vaikuttamaan kaupallisen sovelluksen ohjelmistokehitykseen. Myös Naseva ja Sikava ovat elinkeinon omistamia järjestelmiä, joten niidenkään kehitykseen tai uusien toteutukseen ei Evira pysty käytännössä juurikaan vaikuttamaan.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että lammas- ja vuohirekisterin kehityksen ja ylläpidon tueksi on jo vuonna 2008 perustettu lammas- ja vuohirekisterin yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän asettamiskirjeen mukaan työryhmän tavoitteena ja tehtävänä on käsitellä nimenomaan loppukäyttäjien kehitystoiveita rekisterin käytössä. Sovellukseen onkin toteutettu vuosien varrella myös eläintenpitäjää helpottavia toimintoja, kuten esim. karitsalaskuri tai teurastustapahtumien selailu.

Lisäksi yhteistyöryhmän tuli kehittää yhteistyömuoto, jonka avulla rekisteriin liittyvät palautteet käsitellään keskitetysti, jotta niihin pystytään vastaamaan mahdollisimman tehokkaasti. Yhteistyöryhmä kokoontui alussa kaksi kertaa vuodessa. Koska järjestelmä otettiin käyttöön vaiheittain, oli tiheämmälle kokousrytmille selkeä tarve. Sitten yhteistyöryhmä sopi tapaamisesta kerran vuodessa. Myös säännöllisesti kokoontuva yleisen eläinrekisterin ylläpityöryhmä käsittelee jokaisessa kokouksessaan keskitetysti myös lammas- ja vuohirekisteriin liittyvät asiakas- ja käyttäjäpalautteet, joten rekisteriin liittyvät ongelmat on mahdollista lähettää myös suoraan ylläpityöryhmän käsittelyyn käyttäjäpalautteena.

## 4.1. Lakien valmistelutyö ja tiedottaminen

**Koettu ongelma:** Maatalouteen liittyvien lakien ja asetusten valmistelu on liian hätäistä ja vieraantunutta käytännöstä.

- **Kehittämis ehdotus:** Lakien valmisteluun tulee käyttää enemmän aikaa. Viljelijöiden pitää päästä lakien valmisteluvaiheessa eri ministeriöiden asettamiin työryhmiin mukaan. Viljelijöitä tulee kuulla lakeja valmisteltaessa.

### **Maaseutuvirasto:**

Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano voimassa olevien säädösten mukaisesti. Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien ja lainsäädännön yksinkertaistamista.

### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

MMM vastaa Eviran toimialalla lainsäädännön valmistelusta ja sääntelypolitiikasta. Eviran tehtävänä ovat toimialansa toimeenpanotehtävien johtaminen, kehittäminen ja ohjaaminen, valvonta ja riskinhallinta, riskinarviointi ja tieteellinen tutkimus sekä laboratoriotoiminta. Tehtävissään Evira vastaa toimialansa valvonnasta koko valvontaketjussa keskus-, alue- ja paikallishallinnossa. Valvontaan Eviran ohjauksessa osallistuvia muita valvontaviranomaisia ovat AVIt, ELYt, kunnat, Tulli, Valvira, Puolustusvoimat ja Tukes sekä valmisteilla olevan maakuntauudistuksen jälkeen tulevat maakunnat. Evira tekee tehtävissään aloitteita ja kehittämis ehdotuksia toimialansa lainsäädäntöön ja hallinnon toimintaan. Evira osallistuu myös aktiivisesti ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun vaikuttaen sekä valvonnan järjestämiseen ja tarkoituksenmukaisuuteen että lainsäädäntöön kokonaisuutena.

Evira yhtyy raportissa esitettyyn siitä, että hallinnollista taakkaa keventää myös säädösten hyvä laatu ja osallistava valmistelu: selkeää ja toimivaa lainsäädäntöä ei tarvitse yksityiskohtaisesti ohjeistaa tai tulkita. Sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventämisen tavoite on otettava huomioon jo sääntelyn tarvetta arvioitaessa ja säädöksiä valmisteltaessa. Normien, valvonnan ja lupahallinnon rinnalle on löydettävissä uusia vaihtoehtoisia menetelmiä ja tapoja tavoitteiden toteuttamiseen, jos uudistumme, olemme valmiit luopumaan vanhoista toimintamalleista ja kykenemme muuttamaan ajattelutapojamme.

Elintarvike- ja maataloustoimialalla olemme pitkälti sidottuja EU-lainsäädäntöön, joten Suomen on vaikutettava lainsäädännön sisältöön ja valmisteluun EU:ssa. Tämä lisää työn vaikeusastetta siitä huolimatta, että EU:kin on ottanut tavoitteekseen yksinkertaistaa ja parantaa lainsäädännön laatua ja sen valmistelua sekä keventää hallinnollista taakkaa. Suomi/MMM toimii aktiivisesti EU:ssa lainsäädännön ongelmakohtien poistamiseksi ja sääntelyn yksinkertaistamiseksi, tällä hetkellä mm. täydentävien ehtojen sääntelyn muuttamiseksi sekä EU:n uuden ohjelmakauden säännösten ja vaatimusten asettamiseksi Suomen edun kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Evira on mukana tässä työssä.

**SÄILYTETÄÄN: Viljelijöitä tulee kutsua lakien valmisteluvaiheessa eri ministeriöiden asettamiin työryhmiin mukaan.**

### **MMM:**

Valmistelun on hyvä olla edustuksellista. Viljelijöiden edustajat on edelleen hyvä pyytää viljelijöiden etujärjestöjen kautta, jotta valmisteluun saadaan laajempia kantoja.

**Koettu ongelma:** Suomessa tukijärjestelmä on monimutkainen. Kansallisia tukimalleja ja lainsäädäntöä on liikaa.

- **Kehittämis ehdotus:** Suomalainen maatalouden tukijärjestelmä pitää yksinkertaistaa ja päällekkäistä lainsäädäntöä karsia eikä lisätä vaatimustasoa poistamalla entisiä ehtoja.

#### Maaseutuvirasto:

Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. Tukijärjestelmät määritellään EU-säädöksissä ja kansallisissa säädöksissä. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä.

#### TARKENNUS: Evira ja Tiilikainen lupasivat näin seminaarissa.

#### MMM:

Myös MMM:n tavoitteena on tukijärjestelmien yksinkertaistaminen. Työtä tukijärjestelmien yksinkertaistamiseksi tehdään koko ajan.

- **Kehittämissuositus:** Yhtenäisyyttä yleiseurooppalaisiin säädöksiin kaivataan, ei kansallisen lainsäädännön lisäämistä. EU-lainsäädännön ylittäviä kansallisia vaatimuksia tulee karsia. Vapaaehtoisista järjestelmistä tulee hankkiutua eroon.

#### Maaseutuvirasto:

Maaseutuvirasto kannattaa EU-lainsäädännön ylittävien kansallisten vaatimusten karsimista. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Ehdotukset liittyvät Eviran tehtäviin ainoastaan täydentävien ehtojen järjestelmän osalta. Tältä osin Evira viittaa asiaa koskevaan vastaukseensa edellä taulukossa 1.

#### TARKENNUS: Tulevalla ohjelmakaudella tulee ottaa enemmän käyttöön suoria ja tuotantoon sidottuja tukia.

#### MMM:

Tukijärjestelmiä on paljon, jos rahaa halutaan jakaa mahdollisimman kohdennetusti esim. tietyille tuotantoaloille. EU-maailmassa vaaditaan komission hyväksyntä tukijärjestelmille, myös kansallisille. Kansallisissa tuissa käydään hyvin tarkkaan neuvotteluja tuottajajärjestöjen kanssa. EU:n maatalousbudjetissa Suomelle käytettäväksi budjetoidut varat on pyritty ohjaamaan mahdollisimman tarkkaan suomalaisen viljelijän hyväksi.

Kuten aiemmin on todettu, valtioneuvoston asetusta täydentävien ehtojen vaatimuksista on muutettu lokakuun alussa 2017.

**Koettu ongelma:** Viljelijöiden tulevan vuoden budjetointi on hankalaa, koska yksikkökohtaisia tukimääriä ja maksupäivämääriä ei tiedetä ollenkaan.

- **Kehittämissuositus:** Vuoden 2014 Vipu-ohjelmasta sai edellä mainitut tiedot. Ohjelma pitää saada toimimaan.

#### Maaseutuvirasto:

Vipu-palveluun lisätään tulevaisuudessa myös tukimääriin ja niiden ennakkolliseen maksuaikatauluun liittyvää tietoa. Vuonna 2014 tiedon esittäminen oli mahdollista, koska kyseisen politiikkakauden tukilaskenta oli jo käytössä tukihaun aikaan. Vuosille 2015 ja 2016 tämä ei ollut vielä mahdollista. Vuodelle 2017 lisättiin tukisummat VIPU-palveluun.

- **Kehittämisehdotus:** Tukien maksuaikataulujen pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto on samaa mieltä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.

Vuonna 2015 haettuja viljelijätukia maksetaan yhteensä noin 1,71 miljardia euroa. Tukivuoden 2015 viljelijätukien tavoitteellisista maksuaikatauluista sovittiin yhdessä silloisen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon kanssa syksyllä 2014 ja niistä tiedotettiin samassa yhteydessä ensimmäisen kerran (Maaseutuviraston tiedote 25.11.2014).

Tukivuoden 2015 tavoitteellisissa maksuaikataulussa on pysytty yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Maksukauden aikana lykkääntyneiden tukien osuus oli alle 5 prosenttia viljelijätukien yhteenlasketusta summasta. Maaseutuvirasto on tiedottanut tukien tavoitteellisista maksuaikatauluista välittömästi, kun ne ovat varmistuneet. Ohjelmakausien vaihteessa luotettavaa tiedottamista on vaikeuttanut se, että tietojärjestelmien uudistaminen on ollut koko ajan käynnissä, uusia tukiehtoja on sovellettu ensimmäistä kertaa ja valvontaresurssit ovat vähentyneet.

Maaseutuviraston verkkosivuille päivitetään jatkuvasti tavoitteellisia maksuaikatauluja.

Tukivuoden 2016 tavoitteellinen maksuaikataulu on toteutunut ilmoitetun mukaisesti. Kevään 2017 tavoitteellinen maksuaikataulu on julkaistu 26.10.2016 ja syksyn 2017 maksuaikataulu 17.2.2017 Maaseutuviraston verkkosivuilla.

Myös hanke-, yritys- ja rakennetukien aikatauluista tiedotetaan Maaseutuviraston verkkosivuilla. Viestintää on parannettu saadun palautteen perusteella. Aikatauluista voidaan tiedottaa vasta, kun toimeenpanon kaikki vaiheet on saatu toteutettua sähköiseen järjestelmään ja ne on testattu toimiviksi.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Asia kuuluu Mavin toimialaan.

### **TARKENNUS: Tukien ennakkomaksuista pitää tehdä vakiintunut käytäntö.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Pääosa tuista maksetaan jo kahdessa erässä. Tuet, joissa mahdollisuus ennakkomaksuun (kahdessa erässä maksamiseen) Suomen viljelijätukiprosessissa on olemassa. Ennakkomaksut on jo vakiinnutettu tälle ohjelmakaudelle.

#### **MMM:**

Tukien yksikkötasojen osalta MMM:n tavoitteena on hyödyntää koko käytettävissä oleva EU- ja kansallinen rahoitus. Yksikkötukitasot on laskettava siten, että koko tukimäärä tulee hyödynnettyä ja tähän vaikuttaa haettujen tukikohteiden määrä kussakin tukimuodossa.

Ministeriön tavoitteena on hyödyntää käytettävissä olevat EU:n varat sekä kansallinen rahoitus mahdollisimman tarkasti kuitenkin niin, että säädettyjä enimmäismääriä ei saa ylittää. Arvio yksikkötukien tasoista vahvistetaan valtioneuvoston asetuksilla tukivuoden alussa. Näitä arvioita tarkennetaan, kun tukivuoden aikana tukea saavien yksiköiden määrät ovat tiedossa vuoden loppupuolella.

Eri tukijärjestelmien yksikkötukitasoja on hyvin runsaasti, esimerkiksi EU:n suorissa tuissa on vuosittain noin 25 eri tasoa. Jokaisen yksikkötason lopulliseen määrittelyyn ja tason suuruuteen vaikuttaa tukikelpoisten eläinten ja pinta-alojen määrä. Nämä määrät kunkin tukivuoden osalta tarkentuvat tukivuoden edetessä. Mahdollisimman luotettavia pinta-alatietoja ministeriön on mahdollista saada kesän lopulla ja eläinten osalta hieman myöhemmin syksyllä.

Mahdollinen ennakkomaksukäytäntö esimerkiksi EU:n suorien tukien osalta todennäköisesti tarkoittaisi sitä, että vakiintunut joulukuun ensimmäinen maksuerä jäisi pois ja toinen erä maksettaisiin nykykäytännön mukaisesti viimeistään seuraavan vuoden kesäkuussa. Ennakkomaksun viljelijä voisi saada noin 1-2 kk aiemmin, mutta se lienee nykyisistä 1. maksuerää pienempi. Tämä johtuu mm. siitä, että lopulliseen maksuerään on jätettävä riittävästi varmuusmarginaalia, jottei enimmäismääriä ylitettäisi.

Seuraavan vuoden 2020 jälkeisen ohjelmakauden tukijärjestelmien suunnittelun yhteydessä ministeriö yhdessä muun maataloushallinnon ja tuottajajärjestöjen kanssa keskustelee ennakkomaksujen käyttöönottomahdollisuudesta, maksuaikataulujen muutoksista yms. seikoista, jotta viljelijöiden tulevan vuoden budjetointi voisi tukien osalta olla nykyistä täsmällisempää ja luotettavampaa. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa ja mahdollisesti vähentää tukijärjestelmiä, mikä voisi nopeuttaa toimeenpanoa ja tukien maksuja viljelijöille.

**Koettu ongelma:** Viljelijät eivät tiedä mihin sitoutuvat tukihakuvaiheessa. Vaatimukset vaihtuvat kesken ohjelmakauden tai niitä tulee lisää. Takautuvasti käyttöön otetussa lainsäädännössä viljelijän oikeusturva on uhattuna.

- ✓ Esimerkiksi ympäristökorvauksen lohko kohtaisten toimenpiteiden hakemista on rajattu esim. ke-  
räjäkasvien maksimiraja saa olla enää 25 % tukikelpoisesta alasta.
- **Kehittämis ehdotus:** Tukihakuun liittyvä ohjeistus pitää olla valmis ennen tukiha-  
kua. Säädosmuutosten tekeminen tulee kuitenkin edelleen sallia.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston tavoitteena on, että hakuohjeistus on valmiina ennen tukiha-  
kua. Haasteena oh-  
jeistuksen laatimiselle on myöhäinen säädösaikataulu. Maaseutuvirasto voi julkaista tukihakuohjeet  
vasta, kun kyseisen vuoden tukihakua koskevat säädökset on hyväksytty. Lainsäädännöstä vastaa  
maa- ja metsätalousministeriö.

Tukihaun oppaat ja ohjeet julkaistaan Maaseutuviraston verkkosivuilla. Ohjeita päivitetään tarvitta-  
essa (esim. myöhäisistä säädösmuutoksista johtuen) ja viimeisin tieto on aina saatavilla  
Maaseutuviraston verkkosivuilla.

**TARKENNUS:** Lakivalmistelu on liian hätäistä ja kaikilla valmistelijoilla ei ole riittävää ammattitaitoa toimivan ja käy-  
tännönläheisen lopputuloksen ja ohjeistuksen saamiseen.

#### **Maaseutuvirasto:**

Liian monimutkaisesta ei välttämättä saa käytännönläheistä ja selvää ohjetta. Ensin pitää yksinker-  
taistaa ehtoja. Tukiehtoja yksinkertaistamalla voitaisiin myös lisätä käytännönläheisempää lopputu-  
lostta ja selkeämpää ohjeistusta.

**TARKENNUS:** Viljelijöiden aika ei riitä tiedotteiden lukemiseen kiireisimpänä aikana kasvukautta. Tiedotuksen pitää  
olla oikein kohdennettua ajallisesti ja määrällisesti sekä selkeää.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston tiedotteet päätyvät lähes poikkeuksetta alan ammattilehtiin (MT ja LF). Selkokielistä viestimistä pyritään edistämään mm. viljelijöiden uutiskirjeessä, jonka voi tilata sähköpostiinsa.

- **Kehittämisehdotus:** Tukihaku tulee olla auki hyvissä ajoin ennen tukihakemuksen jättöpäivää. On taattava, että Vipu-ohjelma toimii tukihaun avautuessa.

#### **Maaseutuvirasto:**

Vuonna 2016 tukihaku päättyi 15.6.2016.

Tukihaun ensimmäinen osio, lohkomuutokset, avautui 14.4.2016, 9 viikkoa ennen tukihaun päättymistä.

Tukihaun toinen osio, hakemusten tallentaminen ja osa vipu-neuvojan tarkisteista avautui 9.5.2016, n. 5 viikkoa ennen tukihaun päättymistä.

Kolmas osio, tukihakemuksen palautus, avautui 26.5.2016, n. 3 viikkoa ennen tukihaun päättymistä.

Hakuajalle tasaisesti jakautunut hakemusten päivittäinen määrä osoitti, että hakemusten jättöaika oli riittävä.

Vipu-palvelua testataan kattavasti ennen päätukihaun avaamista. Testauksella pyritään varmistamaan Vipu-palvelun toimintavarmuus ja palvelinten riittävä kapasiteetti koko tukihaun ajan.

Vuoden 2016 tukihaussa viljelijöiden Vipu-palvelu toimi moitteettomasti koko tukihaun ajan. Suorituskykytestaukset tehtiin huomattavasti korkeammilla päivittäisillä käyttäjämäärillä kuin mihin päivittäisiin käyttäjämääriin lopulta käytännössä päädyttiin.

Vuonna 2017 tukihaku aukesi luvatus mukaisesti 2.5. ja haku päättyi 15.6. VIPU toimi koko hakuajan moitteettomasti.

**TARKENNUS: Suomen pitää pystyä hakemaan poikkeuksia pohjoisen kasvuolosuhteisiin ja kasvukauteen vedoten.**

**TARKENNUS: Vaikka hakemus jätetäänkin nykyään myöhemmin, tulee ottaa käyttöön ennakkotukimaksatukset.**

**TARKENNUS: Tukihakemustallennukset on oltava järjestelmässä heinäkuun alkuun mennessä. Tukiennakoita pitää pystyä maksamaan korotettuina mahdollisimman aikaisin.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Tämä edellyttää EU:n säädösmuutoksen (pl. kansalliset tuet)

- **Kehittämisehdotus:** Toimiva ja selkeä tiedotusfoorumi, mistä on löydettävissä ajantasaiset tiedot jokaiseen säädökseen helposti ja nopeasti. Tukehtojen informaation pitää olla helposti ymmärrettävää. Takautuvasti käyttöön otetussa lainsäädännössä uhataan viljelijän oikeusturva.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto julkaisee kaikkiin tukiin liittyvät ehdot ja niihin liittyvät oppaat verkkosivuillaan. Verkkosivuilla on myös ajantasainen tieto kunkin tukijärjestelmän vaatimuksista ja linkit säädöksiin (joko maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuille tai suoraan Finlex.fi-palveluun).

Tukijärjestelmät ovat monimutkaisia ja useissa tuissa on runsaasti tukiehtoja, joita hakijan pitää noudattaa. Tämä on haaste viestinnän ymmärrettävyydelle ja selkeydelle. Maaseutuvirasto on koonnut tukiin liittyvät tiedot verkkosivuilleen kohderyhmittäin ja viraston henkilöstölle järjestetään säännöllisesti selkeän kielen koulutusta. Viestinnässä käytetään useita eri kanavia. Tukihaun päättymisestä muistutetaan myös tekstiviestein.

Maaseutuvirasto on samaa mieltä takautuvan lainsäädännönvaikutuksesta viljelijän oikeusturvaan. Takautuvasti on viime vuonna otettu käyttöön tiettyjä EU-säädöksiä (asetuksia), jotka

ovat suoraan jäsenvaltiossa sovellettavaa lainsäädäntöä. Näiden säädösten käyttöönotossa jäsenvaltiolla ei ole harkintavaltaa. Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien ja lainsäädännön yksinkertaistamista.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset liittyvät pääosin Mavin toimialaan. Toimialaansa kuuluvien täydentävien ehtojen osalta Evira toteaa, että niitä koskeva informaatio on pääosin Mavin nettisivuilla (täydentävien ehtojen opas ja tuottajalle tarkoitettu yksityiskohtainen muistilista), jonne on linkki Eviran internetsivuilla. Evira.fi –sivuilta löytyvät valvontaohjeet ja täydentäviä ehtoja tukeva lisäinformaatio, esimerkiksi eläinten hyvinvointivaatimusten tarkistuslistat.

**TARKENNUS: Finlex.fi sivut ovat liian laaja sisäistettäväksi. Pitää olla selkeämpi foorumi kuin se.**

**TARKENNUS: Oikea-aikainen tiedotus on saatava kuntoon. Selkeämpää tiedotusta esim. yläkulmaan merkintä "koskee nautatiloja" jne. Tekstiviestimuistutukset ovat toimivia esim. viikko ennen viimeistä ilmoitusajankohtaa.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee pääasiassa Mavin toimialaa. Muutoksista tiedotetaan Eviran ja Mavin internetsivujen lisäksi myös ns. tuottajakirjeissä. Oman toimialansa osalta Evira panostaa aktiivisesti uuden teknologian käyttöön viestinnässään asiakkailleen.

#### **MMM:**

Kysymyksessä esitetään helppoa pääsyä säädöksiin. Tiedotuksessa on varmasti parannettavaa. Maa- ja metsätalousministeriö julkaisee tiedotteita säädösten antamisen yhteydessä. Näissä tiedotteissa kerrotaan säädöksen sisältö pääkohdiltaan. Ministeriön nettisivuilta löytyy myös linkkejä säädöksiin. esim. ajankohtaista-osiosta ministeriö valtioneuvostossa -otsikon alta.

<http://mmm.fi/ajankohtaista>

lisäksi nettisivuille päivitetään säädöksiä jatkuvasti:

<http://mmm.fi/ruoka-ja-maatalous/lainsaadanto>

<http://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/uutta-lainsaadantoa>

Säädökset ja niiden muutokset sisältävät versiot on saatavilla kansallisten säädösten ja EU-säädösten osalta myös:

Lainsäädäntö - FINLEX ®

EU:n oikeus - EUR-Lex

MMM:n asettamassa maataloustuotannon valvontaselvityksessä ehdotetaan, että seuraavan ohjelmakauden alusta alkaen eli vuodesta 2021 alkaen yhdistetyn Mavi-Eviran tulisi tarjota sähköinen palvelu, josta viljelijä voisi saada häntä koskevat tukiehdot ja substanssilainsäädännön vaatimukset tukihakemuksensa tietojen pohjalta.

## 4.2. Toimivat ohjelmat ja tiedonhallintajärjestelmät

#### **MMM:**

Aiemmin mainitussa maataloustuotannon valvontaselvityksessä on tehty useita ehdotuksia koskien tiedonhallinnan kehittämistä (luku 13.2, ehdotukset 15-24).

**Koettu ongelma:** Maatalousyrittäjien vuosilomahakemuksen kotieläinyksiköiden laskentatapa poikkeaa muista. Eläinmäärätieto voidaan saada nautojen, lampaiden ja vuohien osalta eläinrekistereistä, joihin lomahallinnolla ei ole käyttöoikeutta. Siipikarjan ja hevosten osalta ei rekisteri ole sama kuin edellä mainituilla eläimillä.

- **Kehittämisehdotus:** Lomahallinnon tulee saada eläinrekistereihin käyttöoikeus edellisen vuoden keskimääräistä eläinmäärätietoa määrittäessä.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Lomahallinto on yleensä kunnan tai yhteistoiminta-alueen alaisuudessa. Evira selvittää mahdollisuudet myöntää lomahallinnolle oikeudet Eläinrekisteriin.

- **Kehittämisehdotus:** Eläinyksikköjen laskentatapa tulee olla yhdenmukainen. Keskimääräisen eläinyksikkömäärän määrittämisessä tulee käyttää eläinrekisteritietoja.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus ei koske Eviran vastuualuetta. Kuten sivun 12 toimenpide-ehdotuksesta käy ilmi, kysymys on useassa eri lainsäädännössä määritellyistä eläinyksiköistä ja sääntelyn yhdenmukaistaminen edellyttäisi Eviran käsityksen mukaan säädosmuutoksia. Eläinyksikköiden laskentamallin toteuttaminen Eviran eläinrekistereihin olisi myös haastavaa, koska nykyisellään eläinyksikköiden laskemiselle on useita eri kertoimia. Eläinyksikkökertoimiin tehdään lisäksi muutoksia, jolloin mahdolliset eläinrekistereihin tehtävät laskurit vanhentuisivat tai antaisivat mahdollisesti virheellisiä tuloksia, jos tarkasteltavana olisikin kyseessä joku muu laskenta-ajanjakso.

#### **MMM:**

Eläimiä katsotaan monesta näkökulmasta maataloudessa. Tukijärjestelmissä on yhdenmukaistettu hevosia lukuun ottamatta eläimen ikään perustuvat eläinyksiköt. Investointituissa sekä eläinsuojelulainsäädännössä eläimiä katsotaan niiden painoon perustuen. Lomituksessa eläimiä katsotaan työmäärään perustuen. Lisäksi ympäristöluvissa eläimiä katsotaan niiden ympäristövaikutusten perusteella. Siksi aivan kaikkea ei voi yhdenmukaistaa.

Karitsan eläinyksikkökerroinasiaa on selvitetty luonnonvarakeskuksessa. Lämpäiden ja vuohien eläinyksikkökerroinkokonaisuutta ei ole vielä kokonaan ratkaistu. Karitsa ja kili alkavat kerryttää eläinyksiköitä 2 kk:sta lähtien aiemman 3 kk:n sijasta, jos ehdotettu muutos saa komission hyväksynnän. Eläinyksikkökerroinasiaan voidaan palata seuraavassa maaseutuohjelman ohjelmamuutoksessa, jos perusteluista kerroinmuutokselle löytyy.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on uudistamassa lomitusta säätelevää lainsäädäntöä (stm 044:00/2016) ja samassa yhteydessä on harkinnassa myös eläinyksikkömäärien päivitys. Uudistuksessa eläinyksikkökertoimien määräytymisperusteena olisi kuitenkin edelleen eläimen hoitoon tarvittava työmäärä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela) on mahdollisuus saada eläintiedot eläinrekisteristä.

- **Kehittämisehdotus:** Lomahallinnon tulee ottaa käyttöön esitetyt vuosiloma- ja sijaispuhakemus, johon on kirjattuna eläinrekistereistä saatava edellisen vuoden keskimääräinen eläinmäärä. Lomakkeella tulee olla valmiina listaus tilalla tehtävistä töistä edellisen vuoden tietojen perusteella ja muutokset tarvitsee tehdä vain muuttuneilta osin.

#### **Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.



#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Kehittämis ehdotukset eivät kuulu suoranaisesti Eviran toimialaan. Evira toteaa kuitenkin, että edellisen vuoden kokonaiseläinmäärä on saatavissa eläinrekisteristä.

**Koettu ongelma:** Tilalla ja tilan ulkopuolella olevilla toimijoilla on käytössä paljon tiedonhallintajärjestelmiä, rekistereitä ja ohjelmia, jotka eivät ole yhteydessä keskenään.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira tunnistaa tilanteen ja järjestelmien osittaisen päällekkäisyyden ongelmalliseksi sekä hallinnon että tuottajien kannalta. Evira toteaa, että viranomaiset pyrkivät yhteisiin järjestelmiin tai vähintään toistensa kanssa keskusteleviin järjestelmiin, mutta viranomaisilla on rajoitetut mahdollisuudet vaihtaa toimialajärjestöjen omiin järjestelmiin, kuten esimerkiksi Naseva ja Sikava. Näitä toimijoiden käyttämiä järjestelmiä on myös monia ja niiden yhdistäminen voisi helpottaa viljelijän toimintaa.

Muilta osin Evira viittaa edellä tietojärjestelmäkehityksen osalta toteamaansa.

- **Kehittämis ehdotus:** Eläinrekisteriin ilmoitetut tiedot tulee olla kaikkien niitä tarvitsevien käytössä omilla käyttöoikeuksillaan.

#### Maaseutuvirasto:

Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira toteaa, että suurin osa ao. sovelluksista on kolmansien osapuolten toimittamia, eikä Eviralla ole juurikaan vaikutusmahdollisuuksia niihin. Ne sovellukset, joihin Evira voi vaikuttaa, toimivat pääsääntöisesti yksillä tunnuksilla. Jo tälläkin hetkellä monessa järjestelmässä toimija voi jakaa omat tietonsa valitsemilleen henkilöille tiedoksi tai toimenpiteitä varten ns. valtuutuksen avulla.

Evira toteaa, että esimerkiksi eläinten valvontaan (eläinperusteiset palkkiot ja tuet sekä eläinten merkintä ja rekisteröinti) liittyvien viranomaissovellusten kehittämisessä pyritään siihen, että tulevaisuudessa havaintoja ei tarvitsisi tallentaa useaan kertaan eri sovelluksiin.

- **Kehittämis ehdotus:** Tietojärjestelmiä on paljon tiloilla, joista tiedot löytyvät valmiina. Näitä pitää pystyä hyödyntämään ja yhteen sovittamaan nykyistä tehokkaammin.

#### Maaseutuvirasto:

Kehittämis ehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä mitä tietojärjestelmiä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämis ehdotuksessa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity. Maaseutuviraston Vipupalvelu toimii yhteydessä useimpiin viljelysuunnitteluohjelmistoihin. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että jos ehdotuksessa viitataan esimerkiksi tuotannonseurantajärjestelmiin, Sikavaan ja Nasevaan, ne ovat vapaaehtoisia, eikä niiden tietoja voi viranomaisen hyödyntää. Asiaa olisi kuitenkin hyödyllistä selvittää ja etsiä ehdotukseen mahdollisia ratkaisuja. Muilta osin Evira toteaa, että sikarekisteriin ei toistaiseksi voi toimittaa tietoa tuottajien omista ohjelmistoista, mutta muihin eläinrekisterijärjestelmiin voi.

Evira viittaa muutoin edellä tietojärjestelmien kehittämisestä yleisesti lausumaansa.

**TARKENNUS: Eviran hallinnoiman lammis- ja vuohirekisterin rajapinta muihin ohjelmiin tulee saada toimimaan.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira on kehittänyt rajapinnat toimiviksi. Kolmannen osapuolen ohjelmistokehitykseen Evira ei valittavasti pysty juurikaan vaikuttamaan.

**TARKENNUS: WebLammis- ja vuohiohjelmiston uudistuksen myötä tulee kehittää yksi ainoa tietokanta tai sovellus, johon kaikki tarvittavat tiedot lammis- ja vuohitilojen eläinilmoituksiin, terveystarkkailuun, ketjuinformaatioon, tuotoseurantaan (teuraspainot sekä luokitukset) ja jalostuslaskentaan saadaan kootusti.**

**TARKENNUS: Lammis- ja vuohirekisteriin tulee saada eläinyksikkölaskuri, missä näkyy tilanne vuoden loppuun nykyisillä eläimillä ja voisi samalla myös testata, miten joku poisto vaikuttaa eläinyksikkömäärään.**

- **Kehittämissuositus:** Valvontaja tekevillä viranomaisilla tulee olla käytössään yhteinen tietojärjestelmä tilan perustiedoista omilla käyttöoikeuksillaan viljelijöiden oikeusturva huomioituna.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston tietojärjestelmien osalta näin on. Tukivalvojat saavat tilojen perustiedot Maaseutuviraston hallinnoimasta Tukisovelluksesta.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Eviran tietojärjestelmien osalta näin on.

**TARKENNUS: Eri viranomaisten käytössä olevat tietojärjestelmät tulee yhtenäistää keskenään.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa edellä tietojärjestelmien kehityksestä yleisesti toteamaansa.

- **Kehittämissuositus:** Viranomaistahojen välistä tehtävien jakoa pitää selkeyttää organisaatioiden välillä, jolloin päällekkäisyydet vähenevät. Päällekkäisyysesimerkkejä tietojärjestelmistä ovat mm. Mavin ja Eviran ohjelmat, jotka eivät keskustele keskenään.

#### **Maaseutuvirasto:**

Perustietojen osalta Maaseutuviraston ja Eviran järjestelmät keskustelelevat keskenään. Tavoitteena on koko ajan kehittää viranomaisten tietojärjestelmiä niin, että tietojen yhteiskäyttöä voidaan lisätä. Uusi perustettava Ruokavirasto (EMMA-hanke) tulee edistämään tietojärjestelmien yhtenäistämistä.

Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämisehdotuksessa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Mavin ja Eviran järjestelmät keskustelevat keskenään perustietojen osalta. Valvontatietojen parempaa yhteiskäyttöä on tarkoitus edelleen parantaa tietojärjestelmäkehityksen yhteydessä.

Evira toteaa, että vireillä oleva Mavin, Eviran ja Mitpan yhdistäminen (EMMA-hanke) tähtää erityisesti näiden virastojen tietohallinnon ja tietojärjestelmätyön yhteensovittamiseen asiakaslähtöisellä ja palveluja parantavalla tavalla.

**Tavoite: Kehitetään viranomaisten luomia virallisia rekisterejä niin, että niistä löytyy olennainen tarvittava tieto, jota voidaan käyttää ja hyödyntää kaikessa tilan toiminnassa, valvonnoissa ja rekisteröinneissä. ja yhteen sovitaan hallinnolliset järjestelmät sujuvasti eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön viljelijän oikeusturva huomioon ottaen.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Tämä on myös Eviran perusajatus järjestelmäkehityksessä. Rekisteriin voidaan kuitenkin kerätä vain se tieto, mitä lainsäädännössä edellytetään, joten tämän tavoitteen toteuttaminen vaatii vielä todennäköisesti useita säädösmuutoksia.

- **Kehittämisehdotus:** Maatalousalaan liittyvien tiedonhallintajärjestelmien ja ohjelmistojen keskinäistä yhteistyötä on lisättävä esimerkiksi navetan tietojärjestelmistä tiedot viralliseen eläinrekisteriin ja viljely- ja talouspuolen ohjelmista Vipu-ohjelmaan.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston Vipu-palveluun on mahdollista tuoda lohkotiedot useimmista viljelysuunniteluohjelmistoista avoimen rajapinnan kautta. Lohko- ja karttatietojen haku Vipu-palvelusta viljelysuunniteluohjelmiin on myös mahdollista. Maaseutuvirasto pyrkii jatkuvasti parantamaan yhteyksiä viljelijöiden käyttämiin ohjelmiin tietojärjestelmien kehitystyössä. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Tämä tulisi toteuttaa navetan tietojärjestelmätoimittajan toimesta. Eläinrekistereissä on jo nyt olemassa mahdollisuus vastaanottaa tietoa (pl. sikarekisteri)

- **Kehittämisehdotus:** Viranomaisten omien tiedonhallintajärjestelmien tulee toimia moitteettomista.

#### **Maaseutuvirasto:**

Tietojärjestelmien moitteettomaan toimintaan pyritään kaikissa tietojärjestelmien kehittämissuunnitelmissa ja tietojärjestelmien ylläpidossa.

**Koettu ongelma:** Mavin tukien maksatukset ovat viivästyneet ja muuttuneet.

- **Kehittämisehdotus:** Mavin käytössä olevat tukien käsittely- ja maksatusohjelmat on saatava toimiviksi. Tukien maksatusten aikatauluista tiedottaminen tulee tehdä huomattavasti aikaisemmin.

#### **Maaseutuvirasto:**

Lähtökohtana tietojärjestelmien kehitystyössä on se, että tietojärjestelmä on toimiva, luotettava ja helppokäyttöinen. Tällä periaatteella kehitystyötä on myös tehty ja sitä tullaan myös jatkamaan.

Vuoden 2015 ja 2016 järjestelmäkehitys on ollut odotettua vaikeampaa, koska uudet tukijärjestelmät ovat olleet oleellisesti vanhoja monimutkaisempia. Erityisesti tämä monimutkaisuus näkyy tukilaskennan toteutuksen vaikeutena.

Vipu-palvelun ja Tukisovelluksen toimivuutta parannetaan edelleen tulevaisuudessa.

Hyrrän kehittäminen sähköisine asiointipalveluineen on ollut kokonaisuudessaan uusi toimintatapa. Hyrrään on yhdistetty kaksi vanhaa tukijärjestelmää sekä uusia tukimuotoja ja niiden kaikkien osalta uusi sähköinen asiointipalvelu. Hyrrä on otettu käyttöön myös Ahvenanmaan ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tukien toimeenpanossa.

Uusi sähköinen järjestelmä ja sen käyttö on ollut uutta myös hallinnolle, koska edellisillä ohjelma-kausilla vain viranomaisella on ollut käytössä sähköinen järjestelmä työn tukena.

Uuden sähköisen asiointijärjestelmän tekeminen on osoittautunut ennakoitua haasteellisemmaksi, jonka vuoksi tarkkoja aikatauluja eri kokonaisuuksien toimeenpanosta ei ole voitu antaa.

Järjestelmän kehittäminen on edellyttänyt eri osioiden rakentamista järjestyksessä, jotta prosessi on säilynyt ehjänä. Tiedottaminen keskeneräisistä asioista osoittautui haasteelliseksi.

Tukien maksuaikataulusta tiedottamista on selvitetty kohdassa 2.1. (ks. Maaseutuviraston kommentti kehittämisehdotukseen ”Tukien maksuaikataulut pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.”).

Tukimaksuaikataulut ovat muuttuneet myös säädösmuutoksista johtuen (esim. eläinten laskennan muuttaminen kalenterivuositavaksi).

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee Mavin tehtäväaluetta.

**TARKENNUS: Eläinpuolen tuet käsitellään IACSissa ja kasvipuolen tuet Vipu-palvelussa. Kunnassa joudutaan tekemään päällekkäin tiedostoja. Kaikki eläintuet joudutaan hakemaan paperihakuina, koska IACS ja Vipu-palvelu eivät keskustele keskenään.**

#### **Maaseutuvirasto:**

Pinta-alatuet käsitellään uudessa Tukisovelluksessa. Vanhan IACSin edelleen sisältämien tukien siirto uuteen sovellukseen on aloitettu. Tämä on työmäärältään useamman vuoden prosessi. Useimpia eläintukia voi jo tällä hetkellä kuitenkin hakea sähköisesti.

**Koettu ongelma:** Investointitukihakujärjestelmä (Hyrrä) ei toiminut vuoden 2015 puolella kunnolla ja aiheutti viivästyksiä investointien aloituksissa.

- **Kehittämissuositus:** Hyrrä-ohjelmiston pitää olla toimiva ja investointitukipäätösten tulee tulla nopeammin.

**Maaseutuvirasto:**

Maatalousinvestointien päätöksenteko on ELY-keskuksissa. Kunkin hakujakson aikana tulleet hakemukset tulee olla pisteytettyinä ja ratkaistuna ministeriön asettamaan päivään mennessä.

Nyt kun järjestelmä toimii tältä osin, voidaan asetetuista aikatauluista pitää päätöksenteossa kiinni. Hakemusten käsittelyajoissa on ELY-keskuskohtaisia eroja, riippuen ELY-keskusten hakukierroksilla saamista hakemusmääristä ja käytössä olevista resursseista.

Hyrrä-järjestelmä ei aiheuta tällä hetkellä pieniä käyttöön liittyviä ongelmia lukuun ottamatta viiveitä päätöksentekoon. Myös investointitukien maksut kulkevat pääosin kokonaan Hyrrän kautta.

Lainsäädännöllisistä syistä maatalousinvestointien aloittaminen ei ole mahdollista hakemuksen jättämisen jälkeen, vaan aloittaminen vaatii tukipäätöksen toisin kuin esimerkiksi hanke- ja yritystuki-hankkeiden aloittaminen. Investointien aloittaminen viivästyi vuonna 2015, koska järjestelmä ei ollut vielä tältä osin valmis eikä ilman tukipäätöstä voinut töitä aloittaa.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee Mavin tehtäväaluetta.

**TARKENNUS:** Hakemusten käsittelyaikaa voisi nopeuttaa nykyisestä.

**Koettu ongelma:** Eri rekisterit ovat päällekkäisiä, ristiriitaisia ja tarpeettomia. Järjestelmien ylläpito on turha kustannus.

- **Kehittämissuositus:** Kaikki ristiriitaiset ja jonnin joutavat rekisterit tulee poistaa harhaanjohtavina ja turhina kustannuserinä.

**Maaseutuvirasto:**

Kehittämissuosituksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä rekisterejä tässä tarkoitetaan. Jotta asiaa voitaisiin ottaa tarkemmin kantaa, tulisi tarpeettomaksi koetut rekisterit nimetä.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

On selvää, että tarpeettomat rekisterit pitää poistaa, jos sellaisia todetaan olevan.

**TARKENNUS:** Viljelijöiden, neuvojen ja viranomaisten tällä hetkellä käytössä olevista rekistereistä laaditaan tarkempi erillinen listaus. (LIITE)

### 4.3. EU-tuet ja valvonta

**Koettu ongelma:** Sanktion pelko on viljelijällä jatkuvasti läsnä.

- **Kehittämisehdotus:** *Kaikkien viljelijätukien valvonnoissa tulee* soveltaa vastaavanlaista varhaisen varoituksen järjestelmää, joka on käytössä täydentävien ehtojen valvonnassa (EU N:O 1306/2013, 99 (2) artikla). Tällöin viljelijälle annetaan mahdollisuus korjata virhe tai puute määräajassa eikä tästä aiheudu seuraamuksia, mikäli viljelijä korjaa puutteen.

**Maaseutuvirasto:**

Neuvoston ja parlamentin asetuksen (EU) N:o 1306/2013 99 (2) artiklan kohta koskee ainoastaan täydentävien ehtojen seuraamuksia. EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta varhaisen varoituksen järjestelmän kaltaisen järjestelmän soveltamista muualla kuin täydentävien ehtojen valvonnoissa.

Vuodesta 2016 alkaen on voinut soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sakkioon osassa suoria ja osarahoitteisia tukia (ns. keltainen kortti).

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Mavin tehtäväaluetta. Ehdotus liittyy Eviran tehtäviin ainoastaan täydentävien ehtojen järjestelmän osalta. Tältä osin Evira viittaa asiaa koskevaan vastaukseensa edellä taulukossa 1.

Eviran saaman tiedon mukaan Suomi/MMM on esittänyt komissiolle esittämissään tukisäädösten yksinkertaistamisehdotuksissa varhaisen varoituksen soveltamisen laajentamista sekä mahdollisuutta virheiden korjaamiseen.

**MMM:**

MMM/Suomi on tehnyt komissiolle esityksiä inhimillisen erehdyksen ja varhaisvaroitusjärjestelmän laajentamisesta kaikkiin tukijärjestelmiin ja valvontoihin. Komission tulevaisuudessa mahdollistama monitorointi-tyyppinen valvontajärjestelmä mahdollistaa muistutuksia velvoitteiden täyttämistä. Tällaisia muistutuksia ja ohjeistusta on sisällytetty myös viljelijöiden Vipuhakupalveluun.

- **Kehittämisehdotus:** Ensimmäinen tarkastus/valvontakäynti tulee olla neuvonnallinen käynti.

**Maaseutuvirasto:**

Tukivalvonnoissa EU-säädökset eivät mahdollista neuvonnallista valvontakäyntiä. Valvontojen tulee säädösten mukaan olla valvonnallisia. Maaseutuvirasto on julkaissut oppaan tuenhakijoille viljelijätukien valvonnoista, jossa kerrotaan miten valvontakäyntiin kannattaa varautua. Opasta ollaan parhailaan uudistamassa.

Viljelijät voivat saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvonlisävero.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Mavin tehtäväaluetta. Ehdotus liittyy Eviran tehtäviin ainoastaan täydentävien ehtojen järjestelmän osalta. Tältä osin Evira viittaa asiaa koskevaan vastaukseensa taulukossa 1.

**TARKENNUS: Tarkastajilla tulee olla riittävä ammattitaito havainnoidessa tilan olosuhteita ja vaatimusten täyttymistä. Valvontakäynnillä pitää antaa mahdollisuus korjata virhe, ei heti sanktiota.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee pääasiassa Mavin toimialaa.

Oman toimialansa osalta Evira toteaa, että valvojilla ja tarkastajilla on tehtävän edellyttämä pohjakoulutus. Ammattitaitoa ylläpidetään jatkuvasti mm. Eviran ohjeistuksella, koulutus- ja neuvottelupäivillä, yhteistyö- ja linjauskokouksissa sekä viranomaisverkko Eviran välityksellä. Esimerkiksi eläinten hyvinvoinnissa pidettiin viime vuonna läänineläinlääkäreille neljä koko päivän mittaista koulutustilaisuutta eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyen. Tämän lisäksi järjestettiin useampia videokokouksia jonkin tietyn valvontaa koskevan asian selvittämiseksi. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan osalta tarkastajia koulutetaan Mavin kanssa yhteistyössä järjestettävillä eläinvalvonnan koulutuspäivillä kahdesti vuodessa. Lisäksi vuoden aikana pidetään eläinvalvontaan liittyen videoneuvotteluina useita ajankohtaiskokouksia Eviran, Mavin, ELYjen ja MMM:n kesken. Täydentävien ehtojen valvontaa tekeville läänineläinlääkäreille järjestetään koulutuspäiviä aiheeseen liittyen kahdesti vuodessa. Tarkastajien ja valvontahenkilöstön pätevyydestä huolehditaan samaan tapaan myös Eviran muilla valvontasektoreilla.

Evira toteaa, että tietyissä tapauksissa tuottajalla on mahdollisuus korjata virhe tarkastustilanteessa. Jos tarkastuksessa havaittu puute on eläinten hyvinvoinnin kannalta vähäinen ja sen voi korjata jo valvontakäynnin aikana, se voidaan merkitä kunnossa olevaksi. Vähäisessä laiminlyönnissä (kts. edellä vastaus taulukossa 1 käytetään varhaisvaroituskirjettä, jossa annetaan viljelijälle määräaika laiminlyönnin korjaamiselle.

- **Kehittämisehdotus:** Kotieläin- ja peltopuoli tulee erottaa valvonnoissa ja seuraamuksissa toisistaan ja sanktioihin tulee määritellä euromääräinen katto.

#### **Maaseutuvirasto:**

Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin.

Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita.

Suomi/MMM on ehdottanut EU-komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.

Sanktioihin määriteltävä euromääräinen katto ei ole EU-säädösten mukaisesti mahdollista.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Mavin tehtäväaluetta. Ehdotus liittyy Eviran tehtäviin ainoastaan täydentävien ehtojen järjestelmän osalta.

Täydentävien ehtojen osalta Evira viittaa vastaukseensa edellä taulukossa 1 ja toteaa, että täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamus kohdistuu tällä hetkellä lähes kaikkiin viljelijätukiin. Eviran saaman tiedon mukaan Suomi /MMM on ehdottanut komissiolle, että täydentävien ehtojen säädöksiä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista seuraamuksista tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönnistä vain eläinperusteisiin tukiin.

Lisäksi Suomi on ehdottanut, että täydentävien ehtojen seuraamusten tulisi kohdistua vain EU:n kokonaan rahoitamiin tukiin. Suomi on myös ehdottanut täydentävien ehtojen vaatimusten vähentämistä niin, että vain kaikista selvimmät ja olennaisimmat vaatimukset säilytettäisiin täydentävissä ehtoissa. Suomi jatkaa aktiivista vaikuttamista komissioon siinä, että nämä muutokset toteutuisivat.

#### MMM:

MMM on tehnyt komissiolle ehdotuksen siitä, että täydentävien ehtojen säädöksiä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista laiminlyönneistä tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönneistä vain eläinperusteisiin tukiin. Lisäksi on tehty muita yllä Eviran vastauksessa mainittuja ehdotuksia.

- **Kehittämisehdotus:** Kaikista valvonnoista/tarkastuksista tulee ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen viljelijälle.

#### Maaseutuvirasto:

Valvonnasta voidaan ilmoittaa EU-säädösten mukaan etukäteen, jos ennalta ilmoittaminen ei vaaranna tarkastuksen tarkoitusta.

Jos tarkastuksesta ilmoitetaan tuen hakijalle etukäteen, ilmoittamisessa on pyrittävä mahdollisimman lyhyeen ilmoitusaikaan. Eläinperusteisten tukien valvonnasta saa ilmoittaa EU-säädösten mukaan enintään 48 tuntia ennen valvonnan suorittamista. Jos eläinperusteisten tukien valvonnan yhteydessä suoritetaan myös täydentävien ehtojen paikalla tehtävä tarkastus, tarkastuskäynnistä ei voida ilmoittaa ennalta, mikäli täydentäviin ehtoihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään ilman ennakoilmoitusta suoritettavaa tarkastuskäyntiä.

Peltoalaperusteisten tukien valvonnasta voidaan EU-säädösten mukaan ilmoittaa enintään 14 vrk ennen tarkastuskäyntiä.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Ehdotus koskee pääosin Mavin tehtävääluetta. Ehdotus liittyy Eviran tehtäviin ainoastaan täydentävien ehtojen järjestelmän osalta. Tältä osin Evira viittaa asiaa koskevaan vastaukseensa edellä taulukossa 1.

**TARKENNUS:** Kaikista valvonnoista/tarkastuksista pitää ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen.

**Eläinperusteisten tukien valvonnat pitää ilmoittaa vähintään 48 tuntia ja peltoalaperusteisten tukien valvonnat vähintään 14 vrk ennen valvonnan suorittamista. Eläinsuojeluvälvonnasta ei ilmoiteta etukäteen.**

**TARKENNUS:** Joka viranomaistahon tulee valvonnasta ilmoittaessaan ohjeistaa tila kunnolla tarvittavista asiakirjoista ym. valvontaan liittyvästä. Asiakirjoista voisi laittaa sähköpostin kautta listan, joka tukee puhelimesta käytyä keskustelua. Etelä-Savon ELYssä käytössä oleva peltovalvontoihin liittyvä soitto-ohje on hyvä käytäntö. Lisäksi työsuojelutarkastuksissa käytetään tätä asiakirjalistausta. Puhelinkeskustelun aikana myös mainita, että Mavilla on valvontoihin liittyvä ohjeistus netissä Mavin sivuilla.

#### Maaseutuvirasto:

Tarkastajien käyttöön on tehty yhteinen viestipohja tulevasta tarkastuksesta, joka lähetetään tarkastettavalle. Viestipohja käytössä vuoden 2017 peltovalvonnoissa ja vuonna 2018 otetaan käyttöön myös eläinvalvonnoissa.



#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira viittaa tältä osin siihen, mitä edellä taulukossa 1 on todettu tarkastuksesta ennalta ilmoittamisesta.

**Koettu ongelma:** Peltoviljelyyn liittyvät päivämäärärajoitukset ovat liian tiukkoja. Niihin joudutaan tekemään poikkeuksia esim. ilmasto-olosuhteiden vuoksi.

- **Kehittämisehdotus:** Viljelijälle pitää antaa harkintavaltaa peltotöiden ajoittamiseen ja toteuttamiseen viljelyolosuhteet huomioon ottaen. Lietelannan levittämisen sulaan maahan tulee mahdollistaa 15.12. saakka. Keväällä viljelytoimenpiteet tulee voida tehdä Suomessa vallitsevien alueellisten viljelyolosuhteiden mukaan ja sallia muutokset 30.6. jälkeenkin.

#### Maaseutuvirasto:

Päivämäärärajoitukset on pääsääntöisesti määritelty EU-säädöksissä ja kansallisessa lainsäädännössä. Esimerkiksi kehittämisehdotuksessa mainittu lietalannan levittämisen aikaraja ja kylvön viimeinen päivämäärä (30.6.) on asetettu valtioneuvoston asetuksella. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on ministeriöillä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriöiden johtamaan säädösvalmisteluun.

Viimeinen kylvöpäivämäärä ei ole säädösten mukaan sitova, vaan siitä voidaan poiketa jos poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen tai istuttamisen viimeistään mainittuna määräpäivänä. Tällöin kylvö tai istutus on tehtävä heti olosuhteiden salliessa. Asiasta on kerrottu Maaseutuviraston verkkosivuilla julkaistussa Täydentävien ehtojen oppaassa.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Ehdotukset koskevat Mavin tehtäväaluetta.

#### MMM:

Lietelannan levityksen päivämääriä säätelee ympäristöministeriön ns. nitraattiasetus. sen mukaiset päivämäärärajat ovat kompromissi ympäristövaatimusten ja viljelyn edellytysten kesken.

**TARKENNUS:** Viljelijätyöryhmän jatkopohdintoissa voidaan miettiä, millainen on hyvä opas. Käyttävätkö viljelijät niitä hyvin ja monipuolisesti? Nitraattiasetus-opinnäytetyö on hyvä esimerkki selkokielisestä oppaasta.

- **Kehittämisehdotus:** Valvonnan tulee kohdistua enemmän paikkakunnan hyvän viljelytavan mukaiseen viljelyn toteuttamiseen ja luottamukseen viljelijää kohtaan; ei viljelytoimenpiteiden päivämääriin.

#### Maaseutuvirasto:

Valvontaa säännellään pääosin EU-asetuksissa, jotka ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Säädösten mukaan valvonnassa tulee tarkistaa kaikki tukien myöntämisen perusteena olevat tukiehdot riippumatta siitä, onko ehdot määritelty EU-tasolla vai kansallisesti. Jos tuen ehtona on viljelytoimenpiteiden päivämäärärajoitusten noudattaminen, tulee tämä tarkistaa valvonnassa. Jos valvonnassa ei noudateta EU-säädösten asettamia vaatimuksia, on komissiolla mahdollisuus määrätä Suomelle rahoituskorjaus (kts. Maaseutuviraston vastauksen kohta 1. Yleistä)

Valvonnan yksinkertaistamiseksi tukijärjestelmiä tulisi pyrkiä yksinkertaistamaan EU-tasolla ja kansallisesti. Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset koskevat Mavin tehtäväaluetta.

#### **MMM:**

Tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja sitä kautta valvontojen ym. hallinnollisen taakan vähentäminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista myös tulevaa vuoden 2020 jälkeen alkavaa ohjelmakautta suunniteltaessa. Tavoitteena on myös mahdollisimman tehokas ja läpinäkyvä käytettävissä olevien julkisten varojen kohdentaminen, jotta ruoka-, maatalous- ja maaseutupoliittiset tavoitteet saavutettaisiin. Kotimaassa tukipolitiikan valmistelu toteutetaan kiinteässä yhteistyössä tuottaja-, ympäristö- ym. sidosryhmien kanssa. Toteutettava tukipolitiikka perustuu viime kädessä EU:n tason lainsäädäntöön, jonka valmisteluun myös Suomi osallistuu aktiivisesti.

**Koettu ongelma:** Tukimaksatusten siirtyminen ja muutokset hankaloittavat tilojen toimintaa.

- **Kehittämisehdotus:** Tukien maksupäivämäärät ja tukitasot tulee olla tiedossa. Tämä mahdollistaa maatalojen taloudellisen toiminnan pitkäjänteisesti.

#### **Maaseutuvirasto:**

Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos asettavat viljelijätukien maksamiselle tavoitteellisen maksuaikataulun. EU-rahoitteisten tukien maksuajankohtia säädellään EU-säädöksillä ja tavoitteellisen maksuaikataulun tulee sopia EU-säädösten vaatimuksiin.

Tarkan tukisumman ja maksupäivän määräytymiseen vaikuttavat useat tekijät. Ensinnäkin viranomaisen tarkistaa kaikki hakemukset ja varmistaa, että kunkin tuen ehdot täyttyvät. Tämän lisäksi vuosittain noin 5 %:lle tuenhakijoista tehdään maatilavalvonta. Tiettyjä tukia tai tukien tiettyjä maksueriä voidaan alkaa maksaa joko jo heti hakemuksen tarkistamisen jälkeen, toisia vasta sen jälkeen kun maatilavalvonnat koko Suomessa on saatu valmiiksi. EU-säädökset edellyttävät hakemusten tarkastamista ja tietyissä tapauksissa myös maatilavalvontojen suorittamista ennen tukien maksamista.

Tietojärjestelmässä tuenhakijalle maksettavan tukisumman muodostumiseen tarvittavan tukilaskennan on myös toimittava niin, että se ottaa huomioon valvontojen tulokset. Kun kunnissa tai ELY-keskuksissa on hyväksytty tuen myöntäminen, maksuaineistot siirtyvät maksatusjärjestelmään. Maaseutuvirasto muodostaa maksuista siirtoeria, jotka siirretään asiastarkastuksen ja hyväksynnän jälkeen pankkeihin. Siirtoerien maksamiseen tarvittava rahamäärä varataan etukäteen Valtiokonttorista.

Pankkiyhteyksistä riippuen maksut ovat tuensaajien tileillä 1–3 pankkipäivän sisällä. Näistä kaikista seikoista johtuen täsmällisen tukisumman maksamispäivämäärää ei voida kenellekään luvata. Maaseutuvirasto tiedottaa tukien maksamisen aloituspäivät, kun ne ovat varmistuneet ja ne voidaan luotettavasti kertoa. Maksuajankohdat julkaistaan mm. Maaseutuviraston verkkosivustolla maksuaikataulukossa.

Maaseutuviraston verkkosivuilla (Maksut ja valvonta Maksut Viljelijä Kysymyksiä ja vastauksia keväen 2016 viljelijätukien maksuista) on myös kerrottu tukien tavoitteellisiin maksuaikatauluihin vaikuttavista seikoista.

Tukitasoista kerrotaan hakuoppaassa. Vipu-palvelussa näkyvät myös kaikki vuoden 2017 maksut. Tukitasot eivät ole kaikissa tukijärjestelmissä tarkasti selvillä vielä tukihakuvaiheessa EU-säädöksistä tai kansallisista säädöksistä johtuen (mm. rahoituskuri, lineaarinen leikkaus). Hakuoppaassa on arvio tulevasta tukitasosta, jos tarkkaa tukitasoa ei hakuvaiheessa ole vielä tiedossa.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

**Ehdotukset koskevat Mavin tehtäväaluetta.**

**TARKENNUS: Valvontojen aloitukseen ei ole vaikuttanut tukihaun piteneminen, koska meillä on lyhyt kasvukausi.**

**TARKENNUS: Eläinperusteiset tuet maksetaan kun on saatu kalenterivuoden tiedot, mikä vaikuttaa tukien maksuun vaikka on käytetty ennakoita.**

**TARKENNUS/MMM: Eläinperusteiset tuet maksetaan, kun on saatu kaikki valvonnat huomioivat kalenterivuoden lopulliset palkkiokelpoisten eläinten määrät. Nämä vaikuttavat tukien maksuun, vaikka on käytetty ennakoita. Näin voidaan mahdollisimman tarkasti jakaa viljelijöille se enimmäistukipotti, joka on EU:n ja kansallisella lainsäädännöllä vahvistettu. Nykyisellä tukiyksiköiden laskentamalleilla voidaan myös taata, että Euroopan komission valvomia tukien enimmäismääriä ei ylitetä eikä sitä kautta lisätä Suomelle mahdollisesti koituvaa rahoituskorjausriskiä tai, että Suomelle jäisi palautumatta ylittyneitä määrärahoja.**

**TARKENNUS: Peltupuolen tukien maksu voidaan aloittaa hakemisen jälkeen nopean käsittelyn vuoksi ennakoina hyvissä ajoin. Ennakoita pitäisi ottaa entistä enemmän käyttöön. Poikkeuksia pitäisi pystyä hakemaan entistä enemmän ja nopeasti vedoten poikkeuksellisiin kasvuolosuhteisiin.**

**TARKENNUS: Helmikuun puolen välin jälkeen yhteenveto maksetuista tuista. Hankaloittaa välitilinpidon tekoa ja seuraavan vuoden mietintää. Viljelijät ovat toivoneet maksutositteita postin kautta. Vipu palvelu ei toimi näiden osalta vielä täysin. Viestiä pitää laittaa edelleen Vipu-palvelun tarpeista ohjelman tekijälle. Maksupuoli pitäisi näkyä kunnolla.**

#### **MMM:**

Ministeriön tavoitteena on hyödyntää käytettävissä olevat EU:n varat sekä kansallinen rahoitus mahdollisimman tarkasti kuitenkin niin, että säädettyjä enimmäismääriä ei saa ylittää. Arvio yksikkötukien tasoista vahvistetaan valtioneuvoston asetuksilla tukivuoden alussa. Näitä arvioita tarkennetaan, kun tukivuoden aikana tukea saavien yksiköiden määrät ovat tiedossa vuoden loppupuolella.

Eri tukijärjestelmien yksikkötukitasoja on hyvin runsaasti, esimerkiksi EU:n suorissa tuissa on vuosittain noin 25 eri tasoa. Jokaisen yksikkötason lopulliseen määrittelyyn ja tason suuruuteen vaikuttaa tukikelpoisten eläinten ja pinta-alojen määrä. Nämä määrät kunkin tukivuoden osalta tarkentuvat tukivuoden edetessä. Mahdollisimman luotettavia pinta-alatietoja ministeriön on mahdollista saada kesän lopulla ja eläinten osalta hieman myöhemmin syksyllä.

Mahdollinen ennakkomaksukäytäntö esimerkiksi EU:n suorien tukien osalta todennäköisesti tarkoittaisi sitä, että vakiintunut joulukuun ensimmäinen maksuerä jäisi pois ja toinen erä maksettaisiin nykykäytännön mukaisesti viimeistään seuraavan vuoden kesäkuussa. Ennakkomaksun viljelijä voisi saada noin 1-2 kk aiemmin, mutta se lienee nykyisistä 1. maksuerää pienempi. Tämä johtuu mm. siitä, että lopulliseen maksuerään on jätettävä riittävästi varmuusmarginaalia, jottei enimmäismääriä ylitettäisi.

Seuraavan vuoden 2020 jälkeisen ohjelmakauden tukijärjestelmien suunnittelun yhteydessä ministeriö yhdessä muun maataloushallinnon ja tuottajajärjestöjen kanssa keskustelee ennakkomaksujen käyttöönottomahdollisuudesta, maksuaikataulujen muutoksista yms. seikoista, jotta viljelijöiden tulevan vuoden budjetointi voisi tukien osalta olla nykyistä täsmällisempää ja luotettavampaa. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa ja vähentää tukijärjestelmiä, mikä voisi nopeuttaa toimeenpanoa ja tukien maksuja viljelijöille.

**Koettu ongelma:** Tuet eivät kohdennu aktiiviviljelyyn maatalouden rakennekehitystä kannustavasti.

- **Kehittämisehdotus:** Tuet tulee suunnata aktiiviviljelyä kannustavalle tuotannolle ja tuotantoon sidottu tuki tulee palauttaa, jotta kannustavuus säilyy.

**Maaseutuvirasto:**

Toimivalta lainsäädännössä. Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

**TARKENNUS: Tuki maksetaan ruoantuotantoon, ei energiaan ja maisemointiin. Ollaan huolissaan omasta tuotannosta ja sen turvaamisesta.**

**MMM:**

Ruuantuotannon tukeminen on edelleen EU:n ja kansallisen maatalouspolitiikan keskeinen tavoite. Kuitenkin maatalouspolitiikalla toteutetaan myös ympäristötavoitteita. Ympäristöhoito kuuluu myös maataloustuotantoon. EU-tason sääntelyssä asiaa on haluttu korostaa entistä enemmän mm. viherryttämistuen muodossa. Ruuantuotannossakin maata hoitava viljelykierto monasti nostaa sato-tasoja. Kahtiajakaminen pellon käyttömuodoissa ei ole tuotannon kannattavuuden parantamistoimi. Maa- ja metsätalousministeriö vaikuttaa tulevan tukikauden valmistelussa EU-tasolla siihen, että säädökset paremmin mahdollistaisivat kansalliset määrittelyt aktiiviviljelylle. Kansallinen pohdinta, miten tuet kohdennettaisiin, on jo alkanut. Elintarvikkeiden alkutuotannon säilyminen myös Suomessa on erittäin tärkeää. Tässä on keskeistä saada nuoria jatkamaan maatalouden harjoittamista.

Kun Euroopan komission linjaukset ja seuraavan rahastokauden käytettävissä olevat maatalousrahaston varat liittyen vuoden 2020 jälkeisen maatalous- ja maaseutupolitiikan toteuttamiseen ovat tiedossa, tullaan kansallisesti keskustelemaan ja päättämään toteutettavasta tukipolitiikasta. Tämä tapahtuu vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Keskustelut alkanevat vuoden 2018 alkupuolella.

- **Kehittämisehdotus:** Kansallisella lainsäädännöllä tulee ohjata selkeästi tukien painottamista tuottavaan maatalouteen.

**Maaseutuvirasto:**

Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

**MMM:**

Kun Euroopan komission linjaukset ja seuraavan rahastokauden käytettävissä olevat maatalousrahaston varat liittyen vuoden 2020 jälkeisen maatalous- ja maaseutupolitiikan toteuttamiseen ovat tiedossa, tullaan kansallisesti keskustelemaan ja päättämään toteutettavasta tukipolitiikasta. Tämä tapahtuu vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Keskustelut alkanevat vuoden 2018 alkupuolella.

- **Kehittämisehdotus:** Sadonkorjuuvelvoite ja ikäraja pitää palauttaa.

### Maaseutuvirasto:

Sadonkorjuuvelvoite ja ikäraajat määritellään lainsäädännössä. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Ehdotukset kuuluvat pääosin MMM:n tehtävälueeseen.

### MMM:

Kun Euroopan komission linjaukset ja seuraavan rahastokauden käytettävissä olevat maatalousrahan varat liittyen vuoden 2020 jälkeisen maatalous- ja maaseutupolitiikan toteuttamiseen ovat tiedossa, tullaan kansallisesti keskustelemaan ja päättämään toteutettavasta tukipolitiikasta. Tämä tapahtuu vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Keskustelut alkanevat vuoden 2018 alkupuolella.

Maataloustukien kokonaisuus on monimuotoinen tukijärjestelmien yhdistelmä, jolla on suuri joukko tavoitteita. Ruuan tuotannon ja viljelyn kannattavuuden lisäksi tavoitteina ovat muiden muassa maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen, eläinten hyvinvointi, vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta. Tavoitteita ja niiden toteutusta säätelevät monet kansainväliset sopimukset, joita Suomi on sitoutunut toteuttamaan, sekä EU:n ja WTO:n maatalouden tukijärjestelmille asettamat vaatimukset ja reunaehdot. Suomessa on useiden maatalouden harjoittamiseen liittyvien tavoitteiden toteuttamisessa valittu keinoksi taloudelliset kannustimet, jolloin viljelijöille voidaan korvata rahallisesti toimenpiteiden toteuttaminen. Uutta ohjelmakautta valmisteltaessa on pohdittava, mihin rajalliset resurssit käytetään. Vaihtoehtoina taloudellisille kannustimille ovat muu taloudellinen ohjaus, esimerkiksi verotus, tai lainsäädännön edellytykset.

**TARKENNUS: Maataloustuki on kohdennettava tukemaan maataloustuotantoa. Tuki on kompensointia tuottajain alentumisesta.**

**Koettu ongelma:** Peltopinta-alojen jatkuva muuttuminen tuntuu turhauttavalle ja lisää hallinnon kuluja.

- **Kehittämissuositus:** Peltopinta-alojen vakioiminen vähentää turhien tarkastusten ja siitä aiheutuvien kustannusten määrää. Pinta-alat digitoitaisiin uudestaan vain viljelijän ilmoittaessa pinta-alamuutoksesta.

### Maaseutuvirasto:

Valvottavilta tiloilta on EU-säädösten mukaisesti määritettävä valvonnassa tukikelpoinen pinta-ala. Lisäksi peltolohkokisteri on pidettävä ajan tasalla poistamalla tukikelvottomat alat lohkon alasta säännöllisesti otettujen uusien ilmakuvien ja valvontahavaintojen perusteella.

Suomi/MMM on tuonut ilmi Euroopan komissiolle lähettämässään yksinkertaistamissuosituksissa peltopinta-alojen jatkuvaan muuttumiseen liittyvät ongelmat. Suomen komissiolle lähettämässään kirjauksessa on esitetty vaihtoehtoja, kuinka pinta-alojen jatkuva muuttuminen voitaisiin vähentää.

### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Ehdotus ei liity Eviran tehtävälueeseen.

**TARKENNUS: Pinta-alat jäädytetään pysyvästi ja valvontakäytännöt vakioidaan karttapiirrosten osalta.**

### Maaseutuvirasto:

Edellyttää muutoksia EU-lainsäädäntöön.

Ilmakuvahankinnat tehdään jo nykyisin yhteishankintana hallinnonalalla. Peltovalvonnat ovat muuttumassa enemmän monitoroinnin –tyyppiseksi tulevaisuudessa, jossa hyödynnetään laajasti saatavilla olevia satelliittiaineistoja.

### MMM:

Toistaiseksi yhteisen maatalouspolitiikan pinta-alaperusteisten tukien maksun perusteeksi on säädetty tukikelpoinen pinta-ala. Tukikelpoisen pinta-alan oikea määrä on siten keskeinen mm. tilintarkastusviranomaisille sen määrittämisessä, onko tuet maksettu oikein perusteiden perusteella. Peltoalavalkonnan määrittämiseen tukikelpoinen enimmäisala helpottamaan hakemuksen täyttämistä, virheiden havaitsemiseksi ja valvonnan avuksi. Rekisterin päivittämättä jättäminen todetuista pinta-alamuutoksista huolimatta johtaisi tilintarkastusviranomaisten huomautuksiin ja rahoitusoikaisuihin. Myös viljelijöiden itse tekemiä karttakorjauksia on ollut vuosittain huomattava määrä eli muutoksia pinta-aloissa ja maankäytössä tapahtuu jatkuvasti jossain määrin.

**TARKENNUS: Metsäpuolen keilaamista kannattaisi hyödyntää peltoalavalkonnoissa karttojen valvonnan osalta. Kaukokartoituksen hyödyntäminen. Pitäisi saada muutama muu EU-maa mukaan tämän asian kehittämiseen.**

### MMM:

Komission esittämä monitorointityyppinen uusi valvontatapa ja siihen liittyvä uuden teknologian hyödyntäminen on saanut hyvinkin kattavaa kannatusta jäsenmailta. Komission asetusehdotuksia asiasta on tulossa syyskuussa 2017.

**Koettu ongelma:** Täydentävät ehdot ovat liian monimutkainen ja vaikea tukimalli.

- **Kehittämisehdotus:** Kansallisten ehtojen tulkinta on liian tiukka. Täydentävien ehtojen valvontasäädöksiä on muutettava viljelijöille kohtuullisiksi tällä ohjelmakaudella.

### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira viittaa asiaa koskevaan vastaukseensa edellä taulukossa 1.

Evira toteaa, että täydentävien ehtojen valvontavelvoitteet perustuvat EU-säädöksiin. Viranomaisen on noudatettava säädösten valvontavelvoitteita riittävällä ”vaatimustasolla”, samoin sanktioiden suuruutta koskevia säännöksiä. Euroopan komissio valvoo jäsenvaltioiden viranomaisten toimintaa EU-säännöksiä toimeenpantaessa ja sovellettaessa. Säännösten noudattamatta jättämisestä voi seurata sanktioita tai tuenmenetyksiä tuottajille ja rahoituskorjauksia Suomen valtiolle.

EU-asetuksissa säädetään osin hyvin yksityiskohtaisesti siitä, mitä asioita on valvottava täydentävien ehtojen valvonnassa (esim. elintarvikkeiden hygieniasäädökset artikloittain). Kansalliset valvontasuunnitelmat on pyritty laatimaan siten, että EU-säädöksissä edellytetyt asiat ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti valvottavissa.

Evira toteaa, että MMM on toiminut yhteistyössä Eviran, Mavin ja Tukesin kanssa täydentävien ehtojen järjestelmän kohtuullistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi ja vienyt järjestelmän ongelmakohtia komission tietoon perusteltuine, osin hyvin yksilöityine esityksineen. Myös Evira on useissa kansallisissa ja EU-yhteyksissä tehnyt vastaavia aloitteita ja esityksiä.

#### MMM:

Kuten aiemmin todettu, MMM on toimittanut EU:lle useita täydentävien ehtojen yksinkertaistamisehdotuksia. Lisäksi MMM viittaa aiempiin vastauksiinsa lokakuussa 2017 annetusta valtioneuvoston asetuksen muutoksesta, jolla eräitä täydentävien ehtojen vaatimuksia lievennettiin. Seuraavan ohjelmakauden osalta komission ehdotuksia odotetaan vuonna 2018.

- **Kehittämissuositus:** Tulevan ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta täydentävien ehtojen tukimallista tulee päästä eroon.

#### Maaseutuvirasto:

Täydentävien ehtojen valvontasäädökset ja seuraamukset perustuvat EU-säädöksiin ja kansallinen liikkumavara on näissä vähäinen. EU-säädösten noudattamatta jättäminen voi johtaa Suomen valtion kohdistuvaan rahoituseräilyyn.

EU-säädösten mukaan pääsääntöinen seuraamus täydentävien ehtojen laiminlyönnistä on kolme prosenttia, mutta seuraamus voidaan laskea yhteen tai nostaa viiteen prosenttiin. Tahallisen laiminlyönnin seuraamus on pääsääntöisesti 20 %, mutta se voi vaihdella 15 % - 100 % välillä. Vain vähäisestä laiminlyönnistä, josta ei ole vaaraa kansan- tai eläinten terveydelle, voidaan antaa varhainen varoitus.

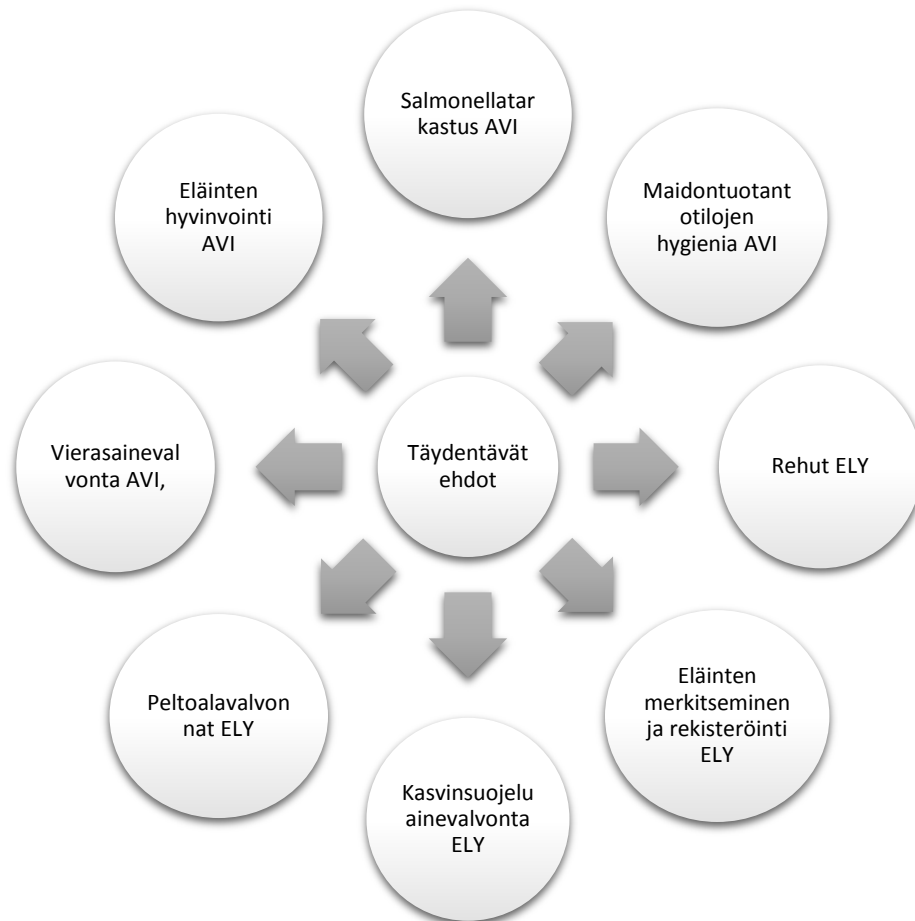
Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä Eviran, Maaseutuviraston ja Tukesin kanssa kerännyt keväällä 2016 täydentävien ehtojen yksinkertaistamisehdotuksia ja vienyt näitä eteenpäin EU-komissiolle (ks. MMM:n tiedote ”Yhteistyön lisääminen hallinnon ja viljelijöiden kesken tuottotulosta täydentävien ehtojen valvonnassa” 3.6.2016)

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Evira viittaa edellä lausumaansa sekä asiaa koskevaan vastaukseensa taulukossa 1.

**ESITYS SÄILYTETÄÄN:** Tulevan ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta täydentävien ehtojen tukimallista tulee päästä eroon.

**Koettu ongelma:** Täydentävien ehtojen seuraamukset ovat kohtuuttomia ja läpileikkaavat suurinta osaa tuista. Tuet, joihin täydentävät ehdot tällä hetkellä liittyvät ovat perustuki, viherryttämistuki, nuoren viljelijän tuki, peltokasvipalkkio, uuhipalkkio, lypsylehmäpalkkio, nautapalkkio, lammas- ja vuohipalkkio, ympäristökorvaus, luonnonmukainen tuotanto, luonnonhaittakorvaus, eläinten hyvinvointikorvaus ja pohjoiset hehtaarituet.



**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira yhtyy viljelijöiden näkemykseen ja viittaa edellä lausumaansa.

**MMM:**

MMM viittaa edellisiin vastauksiinsa koskien täydentäviä ehtoja.

- **Kehittämissuositus:** Seuraamus pitää olla suhteessa laiminlyöntiin kohtuullinen, ja eläinpuolelta annettu seuraamus pitää kohdistua vain eläintukiin samoin kuin viljelytavasta annettu seuraamus kohdistuisi vain peltotukiin.

**Maaseutuvirasto:**

Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin.

Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita.



Suomi/MMM on ehdottanut Euroopan komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa edellä lausumaansa sekä asiaa koskevaan vastukseensa taulukossa 1.

**MMM:**

MMM on tehnyt komissiolle ehdotuksen sitä, että täydentävien ehtojen säädöksiä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista laiminlyönneistä tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin, ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönnistä vain eläinperusteisiin tukiin.

**ESITYS SÄILYTETÄÄN: Seuraamus pitää olla suhteessa laiminlyöntiin kohtuullinen, ja eläinpuolelta annettu seuraamus pitää kohdistua vain eläintukiin samoin kuin viljelytavasta annettu seuraamus kohdistuisi vain peltotukiin.**

**TARKENNUS: Missä vaiheessa esitys on komissiossa?**

**Maaseutuvirasto:**

CAP-valmistelusta on luvattu säädösluonnoksia syksyllä 2018.

**MMM:**

Komissio ei ole luvannut toteuttaa tällaista muutosta. Ehdotusta pidetään kuitenkin edelleen esillä EU-vaikuttamisessa.

**Koettu ongelma:** Täydentävien ehtojen valvonnassa käydään läpi itsestään selviä asioita (tarkastuslomakkeiden sisältö), jotka turhauttavat sekä valvottavaa että valvojaa.

- **Kehittämisehdotus:** Tarkastuslomakkeita pitää selkeyttää ja keskittyä tilan toiminnan kannalta olennaisten asioiden kirjaamiseen. Valvontatilanteessa tulkinnot pitää tehdä viljelijän edun mukaisesti.

**Maaseutuvirasto:**

Täydentävien ehtojen tarkastuslomakkeilla on merkittynä kaikki asiat mitä EU-lainsäädäntö ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten osalta kansallinen lainsäädäntö edellyttävät tarkistettavaksi täydentävien ehtojen valvonnassa. Tarkastusraportilla on oltava merkintä, että kaikki vaatimukset on tarkistettu.

Suomi/MMM on lähettänyt Euroopan komissiolle useita yksinkertaistamisehdotuksia liittyen täydentävien ehtojen järjestelmään. Täydentävien ehtojen järjestelmää yksinkertaistamalla myös täydentävien ehtojen valvonnat yksinkertaistuisivat.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa edellä lausumaansa sekä asiaa koskevaan vastaukseensa taulukossa 1.

**TARKENNUS: Selkeästi esille hakulomakkeelle/Vipu-palveluun tukihakuvaiheessa, mitä tukia voi milläkin tukialueella voi hakea.**

**MMM:**

Kuten aiemmin on mainittu, MMM:n asettamassa maataloustuotannon valvontaselvityksessä ehdotetaan, että seuraavan ohjelmakauden alusta alkaen eli vuodesta 2021 alkaen yhdistetyn Mavi-Eviran (jatkossa Ruokavirasto) tulisi tarjota sähköinen palvelu, josta viljelijä voisi saada häntä koskevat tukiehdot ja substanssilainsäädännön vaatimukset tukihakemuksensa tietojen pohjalta.

#### 4.4. Valvontojen seuraamukset

**Koettu ongelma:** Teurastamoiden eläinten hakuviiveet aiheuttavat kohtuuttomia seuraamuksia eläinten pitäjälle, koska navettaan tulee ajoittain ylitäyttöä ja tilan puutetta.

- **Kehittämisehdotus:** Valvonnan seuraamuksia tulee kohtuullistaa. Jos elintarvikeketju ei toimi, tilan puute asia katsotaan Force Majorin piiriin eikä siitä saa tulla tukiseuraamuksia.

**Maaseutuvirasto:**

Kehittämisehdotus käsittelee ilmeisesti pääasiassa Eviran ohjaamia täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontoja. Eläinten hyvinvointikorvauksessa elintarvikeketjun toimintahäiriö ei ole EU-säädöksissä määritelty force majeure-tilanne. Tuottajan on etukäteen mietittävä toimintasuunnitelma näiden tilanteiden varalle.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Eviran käsityksen mukaan ehdotuksessa on kysymys tilanteesta, jossa eri syistä johtuvan teurastamoiden hakuviiveen vuoksi tilalle tulee tilanne, jossa täydentävien ehtojen mukaiset eläinten tilavaatimukset eivät täyty (ylitäyttö). Tällaisessa tilanteessa tuottajalle voi tulla tukileikkaus, jos tilalle tulee tarkastus, eikä tuottaja ole vähentänyt eläinmääräänsä lakisääteisen tilavaatimuksen tasolle.

Evira toteaa, että EU-lainsäädännössä on määritelty force majeure-tilanteet (ylivoimainen este, asetus (EY) N:o 1306/2013, 2 artikla), eikä tämä elintarvikeketjun toimintahäiriö kuulu niihin. Tällaisessa tilanteessa ei siten ole kysymys sellaisesta ylivoimaisen esteen tilanteesta, joka oikeuttaisi tuottajaa toimimaan lainsäädännön vastaisesti.

Evira toteaa, että ehdotuksessa tarkoitettujen tilanteiden ovat asioita, joihin elinkeinon ja tuottajan on varauduttava osana yritystoiminnan riskejä, jolloin on tärkeää varautua etukäteen suunnitelmallisesti näiden riskien mahdolliseen toteutumiseen.

Evira toteaa, että lokakuun alussa 2017 annettu valtioneuvoston asetusmuutos mahdollistaa sen, että tilavaatimusten laiminlyönnin arvioinnin perusteena voidaan käyttää EU-direktiivien minimivaatimuksia, mikäli laiminlyönnit ovat vähäisiä eivätkä ne vaaranna eläinten hyvinvointia.

**TARKENNUS: Valvonnan pitäisi hyväksyä ko. tilanteet, jos tila on ilmoittanut eläimet oikein ja ajallaan välitykseen. Tämän vuoksi tästä ei pitäisi aiheutua seuraamuksia. Eläinsuojelulain uudistus pinta-alavaatimusten lisäysten vuoksi vaikeuttaa asiaa vielä entisestään tiloilla.**

**Koettu ongelma:** Eläinrekisterin ilmoitus/kirjaamisvirheet aiheuttavat ison sanktion.

- **Kehittämisehdotus:** Eläinpuolelta annettu seuraamus pitää kohdistua vain eläintuikiin samoin kuin viljelytavasta annettu seuraamus kohdistuu vain peltotukiin.

**Maaseutuvirasto:**

EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin, joiden ehtona on täydentävien ehtojen noudattaminen. Maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt täydentävien ehtojen yksinkertaistamisehdotuksia komissiolle, ja yksi näistä ehdotuksista on edellä mainittu kehittämisehdotus.

Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita.

**MMM:**

Kuten aiemmin on todettu, muutosehdotus on toimitettu komissiolle.

**TARKENNUS: Eläinrekisteri-ilmoituksissa pitäisi ottaa takaisin käyttöön keskiarvolaskenta, ei eläinkohtainen.**

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnassa yksilöeläimiä koskevien myöhässä rekisteriin tehtyjen ilmoitusten tarkastelussa käytössä ollut keskiarvoperusteinen tarkastelumalli ei komission Suomeen kohdistuneessa tarkastuksessa todettu olevan asianmukainen toimintatapa. Kyseistä tarkastelutapaa ei siis voida ottaa uudelleen käyttöön, jottei seuraamuksena ole tuenmenetyksiä ja rahoituskorjauksia Suomessa.

**TARKENNUS: Eläinrekisteri-ilmoitukset pitää voida tehdä 7 päivän sisällä, ei 3 päivän sisällä.**

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ilmoitusvaatimukset tulevat suoraan eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevasta EU-säätelyyn perustuvasta lainsäädännöstä.

Yksilöeläinten (naudat, lampaat, vuohet) rekisteri-ilmoitukset tulee tehdä seitsemän päivän kuluessa tapahtumasta, pois lukien karitsojen ja kilien syntymäilmoitukset, joiden rekisteröinnin ja luetteloinnin määräaika on kuusi kuukautta. Pitopaikkakohtaiseen eläinluetteloon tapahtumat tulee kirjata karitsojen ja kilien syntymisiä lukuun ottamatta kolmen päivän kuluessa tapahtumasta. Eläinluetteloa voi ylläpitää joko paperilla tai sähköisenä. Sähköinen eläinluettelon ylläpito tarkoittaa, että tapahtumat tulee rekisteröidä eläinrekisteriin kolmen päivän kuluessa (pois lukien karitsojen ja kilien syntymät); tällöin erillisen paperisen eläinluettelon ylläpitoa ei tarvita. Vuonna 2017 eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnassa otettiin ilmoitusviiveiden arvioinnissa käyttöön ns. inhimillisen erehdyksen soveltaminen. Sen perusteella tilanteessa, jossa täydentävien ehtojen valvonnassa havaitaan vähäinen määrä lyhyitä ilmoitusviiveitä, jotka ovat johtuneet inhimillisistä erehdyksistä, voidaan seuraamusehdotus jättää määräämättä.

**Kehittämisehdotus:** Lakia pitää muuttaa, että sanktiot ovat suhteessa rikkeen vakavuuteen. Sanktioita tulee kohtuullistaa. Valvonnoissa tulee ottaa käyttöön neuvonnallinen asenne ja varhaisen varoituksen malli.

**Maaseutuvirasto:**

Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

EU-rahoitteisten tukien ja täydentävien ehtojen valvontaseuraamukset tulevat EU-lainsäädännöstä. Kansallisten tukien seuraamukset säädetään kansallisilla asetuksilla. EU-asetukset eivät mahdollista neuvonnallista asennetta valvonnassa. Varhaisen varoituksen malli ei ole mahdollinen EU-eläintukien valvonnassa.

Vuodesta 2016 alkaen voidaan soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sanktioon osassa suorissa ja osarahoitteisissa tuissa (ns. keltainen kortti).

- **Kehittämis ehdotus:** Sanktioihin tulee määrittää euromääräinen katto.

**Maaseutuvirasto:**

EU-säädökset eivät mahdollista euromääräisten rajojen asettamista seuraamuksille.

- **Kehittämis ehdotus:** Eläinrekisteri-ilmoitukset tulee tehdä keskimäärin 7 vrk:n aikana.

**Maaseutuvirasto:**

Kuten Eviran vastauksessa: ilmoitusajat on säädetty EU-asetuksissa. EU-asetusten ja kansallisen lainsäädännön mukaan eläintukea saadaksesen eläimen on oltava oikein merkitty ja rekisteröity.

- **Kehittämis ehdotus:** Eläinrekisteriperusteisista tukijärjestelmistä tulee tehdä toimivampia sekä huomioida inhimillisyys laiminlyöntien seuraamuksissa.

**Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. EU-säädökset edellyttävät eläinrekisterin tietojen virheettömyyttä rekisteriperusteisia tukijärjestelmiä sovellettaessa.

EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta ottaa inhimillisiä tekijöitä huomioon seuraamuslaskennassa, poikkeuksena ylivoimainen este. Sähköisiä ilmoituskanavia eläinrekisteriin tulisi kehittää siten, että ne varoittaisivat ilmoitusvirheistä.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa täydentävien ehtojen osalta edellä lausumaansa sekä vastauksiinsa taulukossa 1.

Eläinrekisteri-ilmoitusten osalta Evira toteaa, että ilmoitusajoista on säädetty EU-säädöksissä. Nautarekisterin avoimeen rajapintaan on toteutettu uusia huomautuspalveluita rajapintaa käyttävien yritysten käyttöön otettavaksi. Uudet rajapintapalvelut sisältävät tarkistettavat tapahtumat ja eläimet sekä teurastetut naudat. Huomautuksista ja ristiriitaisista kirjauksista saa tätä kautta tiedon reaa-

liajassa. Uudet palvelut ovat eläintenpitäjien ohjelmistoja toimittavien sovellusten käyttöönotettavissa ja tuottajille tarjottavissa. Sähköisten järjestelmien huomautuksia tullaan kehittämään jatkossa lisää rekistereiden uudistustyön yhteydessä.

**TARKENNUS: Sähköisiä ilmoituskanavia eläinrekisteriin tulisi kehittää siten, että ne varoittaisivat ilmoitusvirheistä.**

#### 4.5. Päällekkäisten kirjaamisten/ilmoitusten vähentäminen

**Koettu ongelma:** Tilan kirjaamien ja säilyttämien asiakirjojen määrä ja niiden keskinäinen päällekkäisyys on liian suuri. Tilalla kirjaamisvaatteet ja asiakirjojen säilyttäminen sekä arkistointiajat ovat epäselviä ja ristiriitaisia.

##### **Maaseutuvirasto:**

Koetussa ongelmassa ei tarkemmin yksilöidä niitä asiakirjoja tai tukijärjestelmiä, jotka koetaan ongelmallisiksi. Jotta seuraaviin kehittämissuunnitelmiin voitaisiin antaa tarkemmat vastaukset, tulisi asiakirjat, tukijärjestelmät ja näihin liittyvät kirjaamisvaatteet yksilöidä tarkemmin.

##### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Viljelijöitä varten julkaistiin syksyllä 2016 opas kirjaamisvaatimuksista. Oppaassa on listattu kirjanpito- ja vaatimukset mahdollisimman kattavasti. Toukokuussa 2017 julkaistiin lisälehtinen kirjaamisvaatimusten muutoksista. Opas päivitetään seuraavan kerran vuonna 2018. Evira viittaa tältä osin tarkentavasti vastaukseensa edellä taulukossa 1.

##### **MMM:**

Mavi, Evira ja Tukes ovat julkaisseet maataloustuotannon kirjaamisvaatimusoppaan vuonna 2016 ja sen lisälehtisen vuonna 2017. Seuraava päivitetty opas julkaistaan vuodelle 2018. Toivottavasti tämä opas selkeyttää kirjaamisvaatimuksia sekä sitä, mitä kirjaamistietoja tilalla on säilytettävä.

**Kehittämissuunnitelma:** Verokirjanpidon (säilytysaika 7 vuotta) tulee riittää kaikkien tukimuotojen hakijan kirjanpito- ja vaatimukseksi. Osto- ja myyntikuuteista ja tositteista näkyy mm. rehujen, eläinten lääkkeiden (eläinlääkärin lasku ja selvitys eläinlääkinnästä), desinfiointiaineiden, vedinkastoaineiden ja biosidien käyttökirjanpitoon vaadittavat asiat. Tilan toiminnan kannalta keskeisimmät omat dokumentit täydentävät tätä kirjanpitoa.

##### **Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväalaa.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa on myös omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

##### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa pääosin edellä taulukossa 1 verokirjanpidon osalta toteamaansa. Yksityiskohtana Evira toteaa, että vedinkastoaineiden käytöstä ei vaadita lainsäädännössä käyttökirjanpitoa.

**TARKENNUS:** Tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa tältä osin edellä kirjanpitovaatimuksista toteamaansa.

- **Kehittämissuositus:** Elintarviketeollisuuden suosittelemat vapaaehtoiset järjestelmät eivät saa olla tukien perusta. Vapaaehtoisista järjestelmistä tulee luopua.

**Maaseutuvirasto:**

Elintarviketeollisuuden suosittelemat vapaaehtoiset järjestelmät eivät ole eläin- tai peltotukien perustana.

- **Kehittämissuositus:** EU-lainsäädännön vaatimusten noudattaminen tulee riittää ja kohtuullistaa suomalaisen alkutuotantoon.

**Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto kannattaa EU-lainsäädännön ylittävien kansallisten vaatimusten karsimista. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa tuki maksetaan EU- ja kansallisen lainsäädännön ylittävistä toimenpiteistä.

**MMM:**

Täydentävien ehtojen osalta MMM viittaa aiempiin vastauksiinsa koskien täydentävien ehtojen asetustenmuutoksia.

- **Kehittämissuositus:** Sähköisen eläinkortin (= naudan siemennys- ja terveystietokortti) käyttöönotto mahdollistaa tietojen siirron suoraan jatkojalostajalle. Eläinlääkärille tulee antaa käyttöoikeus laskentakeskuksen ylläpitämään eläinrekisteriin, mihin lääkintätiedot tallentuvat. Tällöin on käytössä vain yksi järjestelmä, missä on kaikki eläintä koskevat tiedot.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväalaa

- **Kehittämissuositus:** Vain sellaisista asioista, joilla on jotain todellista merkitystä elintarviketurvallisuuteen, on pidettävä kirjaa.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväalaa.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa on myös omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta.

Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

#### MMM:

Eläinten hyvinvointikorvauksen tarkoituksena on edistää tuotantoeläinten hyvinvointia, mikä voi tietyissä tilanteissa edellyttää kirjanpitoa. Eläinten kannalta hyvin perusteltu ehto voi olla perusteltua säilyttää, vaikka kirjanpitoa pääosin pyritään välttämään.

Elintarvikehygienian osalta tuottajien hallinnollista taakkaa pyrittiin vähentämään alkutuotantoasetuksen (1368/2011) muutoksella 84/2017. Muutoksella mm. vähennettiin kirjanpitovelvoitteita.

- **Kehittämisehdotus:** Valvonnoissa ja sanktioissa tulee inhimillistää toimintatapoja. Valvonnassa tulee olla mahdollisuus tarkastaa jonkin ehdon noudattaminen myös muulla tavoin kuin toimenpiteestä tehdyllä kirjauksella. Viljelijä on toteuttanut tukiehdon, muttei ole kirjannut sitä kirjanpitoon, joten on kohtuutonta, että tästä tulee seuraamuksia. Esimerkkinä IPM (integroitu kasvinuojelu) -valvonnassa viljelijä ei ole merkinnyt muistiinpanoihin kasvinuojelutoimenpiteen syytä.

#### Maaseutuvirasto:

Kehittämisehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä kirjaamisvaatimuksia tai mitä tukijärjestelmiä kehittämisehdotus koskee. Yleisesti voidaan todeta, että EU-säädösten mukaan kaikkien tukiehtojen täytyminen tulee valvonnoissa voida tarkastaa todennettavissa olevin indikaattorein. Tiettyjen tukijärjestelmien tukiehtojen laadusta riippuen ehdon noudattaminen on mahdollista tarkastaa vain toimenpiteistä tehtyjen kirjausten avulla. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan olennaista olisi keskittyä tukijärjestelmien yksinkertaistamiseen siten, että liiallisia kirjaamisvaatimuksia ei olisi.

Esimerkiksi eläinten hyvinvointikorvauksessa on omia kirjaamisvaatimuksiaan, kuten laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannanpoistosta.

Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

- **Kehittämisehdotus:** Uusia kirjaamisvelvoitteita ja vaateita ei enää sallita.

#### Maaseutuvirasto:

Tukijärjestelmien suunnittelu ja hyväksyminen kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan tukijärjestelmien suunnitteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano voimassa olevien säädösten mukaisesti.

#### Elintarviketurvallisuusvirasto:

Kirjanpito vaatimusten ja täydentävien ehtojen osalta Evira viittaa edellä lausumaansa sekä vastaukseensa taulukossa 1.

Sähköisen eläinkortin osalta Evira toteaa, että Eviralla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa ehdotuksen toteuttamiseen. Sähköinen eläinkortti on yksi eläinlääkäreillä käytössä oleva kaupallinen järjestelmä. Näitä on Laskentakeskuksen lisäksi myös muita.

**Koettu ongelma:** Täydentävien ehtojen kirjaamisvelvoitteet ovat liian tarkkoja ja niihin liittyvä tiedottaminen ei aina toimi.

- **Kehittämisehdotus:** Ei enää uusia kirjaamisvelvoitteita. Dokumentoinnin lähtökohtana tulee olla tilan toimintaa tukeva kirjaaminen. Tiedottamisen tulee olla selkeää. Verokirjanpidon tulee riittää tukijärjestelmien valvontaan.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa edellä lausumaansa ja vastaukseensa taulukossa 1.

**MMM:**

MMM viittaa aiempiin vastauksiinsa.

**Koettu ongelma:** Teuraaksi ja eloon menevien eläinten poistoilmoituksen moninkertainen kirjaaminen pitää poistaa.

- **Kehittämisehdotus:** Teuraaksi ja eloon menevien eläinten poistoilmoitukset eläinrekisteriin tulee laittaa välitysaution tehtäväksi. Tällöin vältetään moninkertaisilta kirjaamisilta myyjän ja ostajan välillä. Tilojen välisessä eläinkaupassa nykyinen menettely on toimiva.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotuksen toteuttaminen edellyttäisi säädösmuutoksia. EU-säädökset ja niihin perustuva kansallinen lainsäädäntö edellyttävät eläintenpitäjän tekemää ilmoitusta. Eläinvälittäjillä ja teurastamoilla on omat lakisääteiset ilmoitusvelvollisuutensa.

**ESITYS SÄILYTETÄÄN:** Teuraaksi ja eloon menevien eläinten poistoilmoitukset eläinrekisteriin tulee laittaa välitysaution tehtäväksi. Tällöin vältetään moninkertaisilta kirjaamisilta myyjän ja ostajan välillä. Tilojen välisessä eläinkaupassa nykyinen menettely on toimiva.

**MMM:**

Maataloustuotannon valvontaselityksessä on ehdotettu, että EU-säädöksiä tulisi muuttaa niin, että nauta-, lammas- ja vuohialalla tulisi voida ottaa käyttöön toimialan yhteisellä sopimuksella vastaava menettely kuin sika-alalla siitä, että teurastamo tekee poistoilmoitukset eläinrekisteriin.

**Koettu ongelma:** Nautojen osalta tapahtumat tulee ilmoittaa nautarekisteriin 7 vrk kuluessa ja tilalla pidettävään nautaeläinluetteloon 3 vrk kuluessa.

- **Kehittämisehdotus:** Ilmoitusaika pitää olla molemmissa rekistereissä sama keskimäärin 7 vrk.



**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväälaa.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ilmoitusvaatimukset tulevat suoraan eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevasta EU-säätelyyn perustuvasta lainsäädännöstä. Yksilöeläinten (naudat, lampaat, vuohet) rekisteri-ilmoitukset tulee tehdä seitsemän päivän kuluessa tapahtumasta, pois lukien karitsojen ja kilien syntymäilmoitukset, joiden rekisteröinnin ja luetteloinnin määräaika on kuusi kuukautta. Pitopaikkakohtaiseen eläinluetteloon tapahtumat tulee kirjata karitsojen ja kilien syntymisiä lukuun ottamatta kolmen päivän kuluessa tapahtumasta. Eläinluetteloa voi ylläpitää joko paperilla tai sähköisenä. Sähköinen eläinluettelon ylläpito tarkoittaa, että tapahtumat tulee rekisteröidä eläinrekisteriin kolmen päivän kuluessa (pois lukien karitsojen ja kilien syntymät); tällöin erillisen paperisen eläinluettelon ylläpitoa ei tarvita. Vuonna 2017 eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnassa otettiin ilmoitusviiveiden arvioinnissa käyttöön ns. inhimillisen erehdyksen soveltaminen. Sen perusteella tilanteessa, jossa täydentävien ehtojen valvonnassa havaitaan vähäinen määrä lyhyitä ilmoitusviiveitä jotka ovat johtuneet inhimillisistä erehdyksistä, voidaan seuraamusehdotus jättää määräämättä.

- **Kehittämisehdotus:** Nautaeläinrekisteri ja nautaeläinluettelo ovat päällekkäisiä järjestelmiä. Nautaeläinluettelosta tulee luopua.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväälaa.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Kts. edellinen vastaus.

#### 4.6. Päällekkäisten tarkastusten vähentäminen ja tarkastustyön kehittäminen

**Koettu ongelma:** ELY-keskuksen eläinvalvonnoissa tilalla tehdään samalla kertaa useampia valvontoja, jolloin joudutaan kirjaamaan ja tallentamaan yksittäisen eläimen tietoja moneen kertaan eri pöytäkirjoihin ja tietojärjestelmiin. Valvonnoissa joudutaan tekemään paljon päällekkäistä työtä. LIITE 2.

- **Kehittämisehdotus:** Tiloilla tehtävissä eläinvalvonnoissa tulee olla käytössä vain yksi yhteinen tietojärjestelmä, jolla hallinnoidaan kaikki eläintuet ja muut viljelijätuet, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnat sekä täydentävien ehtojen valvonnat.

**Maaseutuvirasto:**

Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Tämä on yhteinen tavoite. Valvontatietojen parempaa yhteiskäyttöä Mavin ja Eviran järjestelmien on tarkoitus parantaa tietojärjestelmäkehityksen yhteydessä. Evira ja Mavi ovatkin syyskuun alussa asettaneet yhteisen eläinvalvonnan toimintaselvitysprojektin, jonka tavoitteena on selvittää Tukisovelluksen eläinvalvonnan, ID-valvontasovelluksen ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmäkokonaisuuksien uudistamista siten, että eläinvalvontojen tallennus olisi jatkossa mahdollista yhden tallennusjärjestelmän kautta. Muilta osin Evira viittaa edellä lausumaansa ja vastaukseensa taulukossa 1.

- **Kehittämisehdotus:** Valvonnat tehdään pelkästään sähköisiä apuvälineitä käyttäen jolloin tilavalvonnoilla eläinten tiedot ja valvontahavainnot saadaan heti siirrettyä tietojärjestelmiin.

#### **Maaseutuvirasto:**

Eläinperusteisten tukien osalta valvonnan tekeminen sähköisiä apuvälineitä käyttäen tulee kehitettäväksi tulevaisuudessa. Valvonnoissa sähköistäminen on aloitettu pinta-alaperusteisten tukien tarkastuksista (vuonna 2016 mm. testataan tabletteja valvonnoissa), koska pinta-alavalvonnat ovat työllistävyydeltään kokonaisuudessaan suuremmissa roolissa kuin eläintukien valvonnat.

Sähköistäminen on edennyt asioinnissa siten, että vuonna 2016 tukihakemuksista n. 90 % (v. 2017 n. 92 %) palautettiin sähköisesti. Hallinnon prosessien sähköistäminen on edennyt viljelijätukien osalta pisimmälle kuntien tehtävissä, joissa tukihakemusten käsittely tapahtuu pääosin kokonaan sähköisesti (mm. sähköinen arkisto).

Valvontojen osalta sähköistäminen etenee ensiksi peltoalaperusteisten tukien osalta, mm. mobiilivalvontalaitteiden (maastokäyttöön soveltuvat tabletit) käyttöönotto v 2017. Tätä ennen on jo kehitetty kaukokartoitusvalvontaa.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Tämä on yhteinen tavoite tulevaisuudessa. Mobiilivalvontaan tullaan resurssien puitteissa siirtämään uudistettavien järjestelmien myötä milloin se valvonnan suorittamisen osalta on tarkoituksellista. Mobiilikäyttö tulee mahdollistaa myös offline -tilassa, koska verkkoyhteys tarkastuskohteissa ei monin paikoin ole riittävä online -tallennukseen.

#### **MMM:**

Tiedoksi, että myös maataloustuotannon valvontaselvityksessä on ehdotuksia koskien tietovirtojen käsittelyn kehittämistä.

**Koettu ongelma:** Eläintiloilla valvontapaine on suurempi kuin muilla tiloilla, koska valvontoja tekevät useat eri viranomaiset (AVI, ELY, EVIRA, kunta) ja tukijärjestelmiä on useita.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa tarkastettaviin asioihin kuuluvat hyvän maatalouden ja ympäristönvaatimukset (esim. lantaan liittyvät asiat), kasvinsuojeluaineiden käyttö, rehut, elintarvikkeiden tuottaminen, eläintaudit, eläinten merkintä ja rekisteröinti sekä eläinten hyvinvointi. Näitä tarkastuksia tekevät sekä ELYn että AVIn viranomaiset. Eläinpalkkioihin ja korvauksiin liittyviä tarkastuksia tekevät ELYn ja Eviran tarkastajat. Eläintiloilla saatetaan tehdä eläinsuojelutarkastuksia valvontalääkärien toimesta sekä maidontuotantotiloilla maitohygieniatarkastuksia valvontaeläinlääkärien tai kunnan eläinlääkärien suorittamana. Jokaiseen valvontaan liittyy omat vaatimukset ja säännöt sekä eri tietojärjestelmät. Kaikki tarkastuskäynnit lisäävät byrokratian kustannuksia ja eläintenpitäjien henkistä taakkaa.

- **Kehittämis ehdotus:** Yksi yhteinen tietojärjestelmä, johon on mahdollisuus päästä erilaisin valtuuksin tallentamaan tietoja viljelijän oikeusturva huomioituna.

**Maaseutuvirasto:**

Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. ministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Tämä on yhteinen tavoite tulevaisuudessa. Täydentävien ehtojen tarkastuksia ollaan yhtenäistämässä tietojärjestelmissä. Evira viittaa tältä osin edellä lausumaansa ja asiaa koskevaan vastaukseensa taulukossa 1.

Pienenä yksityiskohtana Evira kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin ehdotukseen on kirjattu, Eviran tarkastajat eivät tee mitään tukivalvontaa tiloilla.

**MMM:**

MMM viittaa aiempiin kommentteihinsa valvontaselvityksen osalta.

- **Kehittämis ehdotus:** Jos tarkastuksissa ei ole huomautettavaa, valvontaväliä tulee pidentää. Esimerkiksi jos hygieniavalvonnassa ei ole huomautettavaa, seuraava tarkastus on vasta viiden tai kymmenen vuoden päästä.

**Maaseutuvirasto:**

Hygieniavalvonta kuuluu Eviran tehtävälleen. Yleisesti ottaen EU-säädökset edellyttävät kaikissa tukijärjestelmissä ja täydentävissä ehdoissa, että osa tarkastuksiin valituista tiloista poimitaan satunnaisotannalla koko hakijajoukosta. Tällöin tuenhakijoita ei ole mahdollista rajata sen joukon ulkopuolelle, josta satunnaisotannalla valvontaan tulevat tuenhakijat poimitaan.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen otannoissa tiloja on valittava sekä riskiperusteisesti että satunnaisotannalla (20-25 %).

**TARKENNUS: Hygieniavalvontaa uudistettiin ja valvontaväliä pidennettiin, jos ei ole huomautettavaa.**

- **Kehittämis ehdotus:** Tietoa ja neuvontaa lisätään vaadituista ehdoista ja niiden noudattamisesta sekä valvontavaateista.

**Maaseutuvirasto:**

Maaseutuvirasto on julkaissut tuenhakijoille viljelijätukien valvonnoista oppaan, jossa kerrotaan miten valvontakäyntiin kannattaa varautua. Lisäksi Maaseutuvirasto on julkaissut oppaan täydentävien ehtojen vaatimuksista. Oppaita on saatavilla Maaseutuviraston verkkosivuilta.

Viljelijät voivat lisäksi saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020- järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvonlisävero.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Täydentävistä ehdoista on olemassa kattavat oppaat, tuottajia varten laaditut yksityiskohtaiset muistilistat sekä muuta ohjeistusta, jotka kaikki löytyvät Mavin, Eviran ja Tukesin internet-sivuilta. Evira kouluttaa valvontaketjun viranomaisia ja tilaneuvojia valvonnan vaatimuksista. Valvonnan koulutus on säännöllistä ja eri viranomaisten keskinäinen yhteydenpito tiivistä.

Vuonna 2016 järjestettiin MMM:n johdolla tehostettu toimijoiden ja tuottajien keskustelutilaisuuksien sarja, jossa käytiin läpi täydentävien ehtojen kokonaisuutta, periaatteita, vaatimuksia ja valvontaehjoja. Tilaisuuksiin sisältyivät alku- ja loppukokoukset sekä sektorikohtaiset valvontaohjeita käsittelevät kokoukset. Evirassa käsiteltiin tässä yhteydessä sektorikohtaisissa kokouksissa eläinten hyvinvointia ja eläintauteja (TSE) koskevia valvontaohjeita, rehuja ja elintarvikkeita koskevia valvontaohjeita sekä eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevia valvontaohjeita.

Evira toteaa, että Mavin toimialaan kuuluvan Neuvo2020-neuvontajärjestelmän kautta viljelijät voivat saada neuvontaa, jota he ovat Eviran käsityksen mukaan hyvin käyttäneetkin. Viljelijälle ei tule neuvonnasta maksettavaksi kuin arvonlisävero. Myös viljelijän käytössä olevasta Vipu-palvelusta on saatavissa ohjeistusta.

- **Kehittämisehdotus:** Viranomaisten tulee mahdollisuuksien mukaan yhdistää tarkastuskäyntejä.

#### **Maaseutuvirasto:**

ELY-keskusten tekemissä tukivalvonnoissa (pelto- ja eläinvalvonnat) näin pyritään toimimaan. Myös ELY-keskukset (eläinten hyvinvointikorvaus) ja AVIT (täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointi) ovat joissain tapauksissa pystyneet tekemään valvontakäyntejä yhdessä.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira viittaa vastaukseensa edellä taulukossa 1.

Valvontakäyntejä on yhdistetty osittain jo nyt. Täydentävien ehtojen valvontaa tehdään pääsääntöisesti samoilla tiloilla ja samanaikaisesti yhdessä Mavin tukivalvontojen ja/tai Eviran sektorivalvonnan kanssa. Valvontojen yhdistämistä arvioitaessa on huomioitava myös tilan mahdollisuudet ottaa vastaan useampia valvontoja/valvojia kerrallaan.

**TARKENNUS: Näkymä/kooste/yhteenveto tilan tietojen kohdalta kaikista mahdollisista tilalle tehdystä tarkastuksista eri viranomaisten taholta.**

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että kohdasta ei täysin ilmene, mitä kysymyksellä tarkoitetaan. Jos kysymys on siitä, että tuottajan tulisi saada esim. tietojärjestelmästä yksi tuloste, johon on koottu kaikki ko. tukivuoden mahdolliset tarkastukset ja viranomaiset, se todennäköisesti vaatisi suuren muutostyön tietojärjestelmiin.

Esim. eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan ja eläinperusteisten tukien ja palkkioiden valvontoja on yhdistetty jo pitkään.

#### **MMM:**

MMM viittaa aiemmin mainittuun valvontaselvitykseen ja sen ehdotuksiin.

**Koettu ongelma:** Maatalousyrittäjän työterveyshuollon tilakäynti työterveyshuoltolakiin perustuen ja lomitajien työolosuhdekartoitus sekä riskien arviointi työsuojelun näkökulmasta sisältävät samoja tarkastettavia asioita. Mela koordinoi sekä lomitustoimintaa että työterveyshuoltoa ja ylläpitää tilakäyntirekisteriä.

- **Kehittämiss ehdotus:** Työterveyshuollon ja lomituksen työolosuhdekartoitukset voi tehdä samalla tilakäynnillä sama henkilö.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

- **Kehittämiss ehdotus:** Lomitustoimen ja työterveyshuollon rekisterien yhdistäminen vähentää rekisterien päällekkäisyyttä ja hallinnollista taakkaa. Molemmat osapuolet voivat käyttää samaa rekisteriä omilla käyttöoikeuksilla. Rekisteriä päivitetään tilakäynnin yhteydessä.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen (asetus koskee rehu- ja elintarvikelainsäädäntöä ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia).

- **Kehittämiss ehdotus:** Tulevaisuudessa sote-tuotantoalueella tulee olla maatalousalan työterveydenhuollon asiantuntijoita. Tällä varmistetaan maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvä erityisosaaminen ja ammattitaito.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa tai lomitusta koskevat ehdotukset eivät kuulu Eviran tehtäväalueeseen.

**Koettu ongelma:** Kaikki maataloustuottajat kärsivät heikosti asiansa hoitavista tiloista tiukentuneina valvontoina.

- **Kehittämiss ehdotus:** Riskiperusteinen otanta tulee ottaa käyttöön tarkastustoiminnassa. Valvonta-asetuksen (EY) N:o 882/2004 uudistuksen kautta.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen (asetus koskee rehu- ja elintarvikelainsäädäntöä ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia).

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Eviran toimialan lainsäädäntö perustuu pääosin EU-lainsäädäntöön, joka on yleensä jäsenvaltioita suoraan sitovaa. EU-lainsäädäntöä kehitettäessä Evira pitää tärkeänä EU:n vahvistamia tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseen, säädösvalmistelun parantamiseen ja hallinnollisen taakan keventämiseen, jotka ovat keskeisiä myös valvonta-asetuksen (EY) N:o 882/2004 uudistuksessa. Evira toteaa, että uudistetussa valvonta-asetuksessa valvonnan riskiperusteisuutta on yleisesti painotettu.

Kansallisen valvonnan johtavina periaatteina Evira painottaa valvonnan riskiperusteisuutta, tehokkuutta ja yhtenäisyyttä koko maassa. Riskiperusteisuuteen liittyy olennaisena myös yrityksen vastuu ja omavalvonta toiminnan vaatimusten noudattamiseksi. Näihin tavoitteisiin pyritään mm. valvonnan tulosten julkistamista koskevassa OIVA-järjestelmässä, joka on otettu käyttöön vuonna 2014, ja jolla on saavutettu hyviä tuloksia ja hyötyä elintarvikeketjun eri osapuolille.

Riskiperusteisessa valvonnassa toimenpiteitä ja valvontaa kohdennetaan sinne, missä riskit elintarvikeketjun turvallisuudelle ovat suurimmat, ja vähennetään siellä, missä toiminta täyttää turvallisuuden ja lainsäädännön vaatimukset, mikä puolestaan alentaa valvonnan kustannuksia toimijalle. Valvonnan riskiperusteisuutta sovelletaan kaikilla niillä Eviran tehtäväalueilla, joissa se lainsäädännön mukaan on mahdollista.

Evira toteaa, että riskiperusteisuuden periaatetta ei valitettavasti vielä sovelleta EU:n yhteisen maatalouspolitiikan sääntelyssä vastaavassa laajuudessa kuin EU:n elintarvike- ja terveyslainsäädännössä. Tämä näkyy yksityiskohtaisena ”säädösviidakkona” sekä rutiininomaisena ja moninkertaisena valvontana esim. maataloustukipolitiikassa sekä kaupanormien ja täydentävien ehtojen sääntelyssä ja valvonnassa. Näitä säännöksiä ja tätä valvontaa pitäisi ehdottomasti yksinkertaistaa ja karsia, mitä Suomi/MMM onkin aktiivisesti ajanut EU:ssa. Myös Evira on tuonut asiaa aktiivisesti ja aloitteellisesti esille EU- ja kansallisessa säädösvalmistelussa ja muissa tehtävissään.

Eviran ohjeistuksessa ja tulkinnoissa pyritään yhä enemmän lainsäädännön joustavaan ja käytännönläheiseen soveltamiseen. Esimerkkejä tästä sisältyy MMM:n ja Eviran laatimaan yhteenvedoon kansallisen ja EU:n hygienialainsäädännön sääntöjen helpotuksista ja toteutetuista joustoista. Vastaavaa vaatimusten ja hallinnollisen taakan keventämistä on tehty toimialan lainsäädäntöön ja ohjeistukseen kaikilla Eviran tehtäväalueilla. Evira tulee käymään läpi ja tarkistamaan kaikki ohjeensa hallinnon keventämisen ja ohjeiden selkeyttämisen näkökulmasta. Ohjeiden läpikäynti ja tarkistaminen on vastuutettu ja aikataulutettu Evirassa suunnitelmallisesti.

Eviran internetsivuilta löytyy muistio, jossa on tietoa Eviran toimenpiteistä sääntelyn purkamiseksi ja hallinnollisen taakan keventämiseksi sekä hallinnon tehostamiseksi toimialallaan. Samoilta sivuilta löytyy myös tietoa MMM:n ja Eviran toimenpiteistä sääntelyn ja ohjeistuksen joustoista sekä Eviran vastauksia eri tahojen kysymyksiin koskien sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventämistä ja tarpeettoman byrokratian poistamista.

<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/esittely/toiminnan+suunnittelu+ja+seuranta/eviran+toimenpiteet+saantelyn+ja+hallinnollisen+taakan+keventamiseksi/>

#### 4.7. Viranomaistyön kehittäminen

**Koettu ongelma:** Kohtuuttoman pitkät rakennuslupa- ja ympäristölupaprosessit sekä toisistaan poikkeavat - jopa saman maakunnan sisäiset - tulkinnot.

- **Kehittämissuositus:** Viranomaisten lupakäytäntöjen hoitaminen pitää tehdä keskitetyksi.
- **Kehittämissuositus:** Rakennuslupapäätökset tulee saada liikkeelle luonnospiirustuksilla.

- **Kehittämis ehdotus:** Valitusoikeus pitää tehdä perustelluksi ja maksulliseksi. Valitukset tulee olla henkilöitävissä ja haittakorvausvelvollisuus tulee ottaa käyttöön tarvittaessa.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Eviran toimialaan.

**MMM:**

Ehdotukset kuuluvat ympäristöhallinnon toimialaan. Tuetun rakentamisen osalta on vaikea arvioida rakennuskohteen kustannuksia luonnospirustuksen perusteella.

**Koettu ongelma:** Rakennuslainsäädännön muutokset/vaatimukset ovat maatalouden investoinneille ylimitoitettuja. Ne viivästyttävät rakennusprosesseja ja lisäävät rakentamisen kustannuksia.

Esim. laajarunkoisten navetoiden tarkastukset (yli 15 m leveät) voivat aiheuttaa yli 15 000 euron kustannuksen tilalle. Ko. takautuvassa lainsäädännössä myös viljelijän oikeusturva on uhattuna.

- **Kehittämis ehdotus:** Maaseuturakentamiselle tulee olla tarkoituksenmukaiset rakentamissäädökset.
- **Kehittämis ehdotus:** Maaseuturakentamisen normien tulee olla yhteneviä eri viranomaisten kesken.
- **Kehittämis ehdotus:** Rakentamisajankohdan tilavaatimukset tulee ottaa huomioon eläintilojen mitoitusvaatimusten muuttuessa.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Eviran toimialaan.

**MMM:**

Laajarunkoisten rakennusten tarkastukset koskevat kaikki rakentamista, ei pelkästään maatalouden laajarunkoiset hallit. Investointituella tuetaan tuotantoon liittyvät/ korotettavat rakennustoimenpiteet, rakenteiden tarkastuskustannukset eivät kuulu siihen. Ainoastaan jos laajarunkoinen tuotantorakennus laajennetaan tai peruskorjataan voidaan ajatella, että tällaiset tarkastuskustannukset voidaan sisällyttää tukikelpoisiin kustannuksiin, kuten muut rakennussuunnitteluun liittyvät kustannukset.

Tuetun maaseutu- ja maatilarakentamisen säädöksissä ei ole yleisten rakentamismääräysten kanssa ristiriitoja. MMM:n asetuksissa tuettavalle rakentamiselle annetaan ainoastaan tarkennuksia esim. eläinsuojeluasioihin ja eläinsuojien paloturvallisuuteen liittyen, kun maatalouden rakennukset ja näihin liittyvät erikoisolosuhteet eivät ole huomioitu yleisissä rakentamismääräyksissä.

MMM:n tuettavan rakentamisen asetukset yksinkertaistetaan normipurku-mielessä, lypsy- ja liha-karjarakennusasetukset ovat jo uusittu ja lyhennetty edellisten verrattuna.

**Koettu ongelma:** Ajokorttilainsäädännön tulkinnassa on aukkoja ja epäselvyyksiä eri viranomaistahojen välillä.

- **Kehittämissuositus:** Ajokorttilainsäädäntöön pitää olla yhdenmukaiset tulkinnat viranomaisten kesken.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Eviran toimialaan.

**Koettu ongelma:** Työaikalainsäädäntö ei ota huomioon maataloudessa tyypillisesti tapahtuvaa sesonki-työtä.

- **Kehittämissuositus:** Työaikalainsäädännön haasteita maatalouden sesonkitöissä pitää saada poistettua paikallisen sopimisen avulla. Sesonkiluonteinen työ on otettava huomioon työaikalainsäädännössä.

**Maaseutuvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

**Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Ehdotukset eivät kuulu Eviran toimialaan.

**Koettu ongelma:** Eri viranomaistahojen näkemykset eivät aina ole yhteneväiset.

- **Kehittämissuositus:** Lisätään yhteistoimintaa, vuorovaikutteista keskustelua viranomaisten välillä.
- **Kehittämissuositus:** Kaikkien viranomaistahojen tulee siirtyä perinteisestä viranomaisroolista laadukkaaseen asiakaspalveluun, lisäarvon tuottajaksi ja uusien mahdollisuuksien luojaiksi.

**Maaseutuvirasto:**

Maaseutuviraston tavoitteena on tuottaa laadukkaat sähköisen asioinnin palvelut asiakkailleen. Maaseutuviraston tavoitteena on myös turvata kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten ja ELY-keskusten työntekijöiden edellytykset onnistua asiakaspalvelutehtävissään mahdollisimman hyvin. Tähän tavoitteeseen pyritään tarjoamalla kunnille ja ELY-keskuksille laadukasta koulutusta ja ohjeistusta tukijärjestelmistä.



Maaseutuviraston asiakasstrategiassa painopistealueena on laadukkaan asiakaspalvelun takaaminen tukihallinnon asiakkaille.

#### **Elintarviketurvallisuusvirasto:**

Evira toteaa, että maataloushallinnon viranomaisten keskinäinen yhteistyö on aktiivista ja säännöllistä ja tätä toimintatapaa jatketaan.

Evira on asiakaspalvelulupauksensa mukaisesti ottanut käyttöön uusia toimintatapoja ja foorumeita, joilla elintarvikeketjun asiakkaita on pyydetty mukaan viranomaisten toiminnan suunnitteluun, tekemiseen ja kehittämiseen. Perinteisten valvontakäyntien ja tarkastusten sijaan Evira on vahvistanut muita ohjauskeinoja elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi. Näitä ovat viranomaisten ja toimijoiden ohjeistus, koulutus, neuvonta sekä viestintä, jossa hyödynnetään uusia teknologioita ja sosiaalista mediaa. Ensiarvoista vaikutusten aikaansaamiseksi on viranomaisten ja toimijoiden yhteistyö. Toimintaa ja prosesseja suunnitellaan, tehdään ja säännöksiä käydään läpi yhdessä asiakkaiden kanssa. Yhteistyö lisää keskinäistä luottamusta, osaamista ja ymmärrystä ja sitouttaa yhteisiin päämääriin kaikkia hyödyntäen. Valmentavalla otteella ("valvojasta valmentajaksi") ja vuorovaikutteisella työllä pyritään yhdessä asiakkaiden kanssa omaksumaan tulevaisuuden tarpeita vastaava työn tapa, jossa elintarviketurvallisuuteen ja elinkeinon kilpailukyvyyn tavoitteisiin edetään yhdessä asiakkaiden kanssa, yhteisin tavoittein. Toimintakulttuuria uudistettaessa tärkeää on uusien toimintamallien, ratkaisuvaihtoehtojen ja innovaatioiden löytäminen. Tämä edellyttää kaikilta elintarvikeketjun toimijoilta muutosvalmiutta ja hyvää tulevaisuuden ja toimintaympäristön muutosten ennakointia. Uudistuminen ei onnistu ilman yhteistä kumppanuutta, vastuullisuutta ja rohkeutta muuttaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Hyviä viimeaikaisia esimerkkejä tästä osallistavasta työtavasta ovat mm. Eviran järjestämät tulevaisuusverstaat, joissa käydään yhdessä asiakkaiden kanssa strategista keskustelua koko ketjun toiminnan linjauksista ja kehittämistarpeista, sekä mm. täydentävien ehtojen sektorilla järjestetyt keskustelutilaisuudet, joissa käydään toimijoiden kanssa läpi valvonnan vaatimuksia ja valvontaohjeita sekä keskustellaan toiminnan kehittämistarpeista. EU:n uuden valvonta-asetuksen läpikäyntiin liittyvissä yhteistyötilaisuuksissa ("valvonta-asetuskinkerit") valmistellaan yhdessä asiakkaiden kanssa asetukseen liittyviä tulkintoja ja laaditaan suunnitelmia asetusta täydentävien komission täytäntöönpanoasetusten valmisteluun vastaamiseksi. Kaikilla toiminnan sektoreilla toimii säännöllisiä viranomaisten ja toimijoiden yhteistyöryhmiä ja muita foorumeita, joissa asioita voidaan käsitellä yhdessä eri näkökulmista. Asiakkaiden kanssa työstetään palvelukuvauksia ja palvelumuotoiluja. Lisäksi on perustettu uusia asiakastiimejä, lisätty päivistäviä postilaatikoita sekä järjestetty työpajoja keskeisistä asioista. Evira on ottanut toiminnassaan käyttöön myös ns. Lean-työtavan, jossa toimintaa tehostetaan ja yksinkertaistetaan asiakkaan saaman hyödyn ja palvelun parantamiseksi, prosessien sujuvoittamiseksi ja virheiden ennaltaehkäisemiseksi. Toiminnan jatkuvaksi parantamiseksi kysytään asiakkaiden palautetta ja mielipidettä eri tavoin. Evira tarjoaa asiantuntemustaan myös osallistamalla elintarvikeketjun toimijoiden järjestämiin tilaisuuksiin ja kehittämishankkeisiin.

Ydintoiminnassaan elintarvikeketjun valvonnan valtakunnallisessa ohjaamisessa ja järjestämisessä Evira on tehostanut toiminnan kokonaisvaltaista johtamista, uudistumiskykyä ja organisaatiotaan. Erityisen tärkeää on työn tekeminen prosesseissa, jotka alkavat asiakkaasta ja päättyvät asiakkaan saamaan hyötyyn ja tulokseen. Evira yhtyy siihen kehittämissuunnitelmissa esitettyyn näkemykseen, että viranomaisten tulee uudistua ja kehittää tehtäviään ja toimintatapojaan perinteisestä viranomaisroolista kehittämissuunnitelmissa esitettyyn asiakasohjautuvaan ja asiakasarvoa tuottavaan suuntaan, ja nähdä roolinsa lainsäädännön toimeenpanijan ja valvojan rinnalla myös mahdollistajana ja edellytysten luojana yhteiskunnallisesti tärkeissä tehtävissään..

#### **Lopuksi**

Evira toteaa, että julkisen hallinnon tehtävissä ja toimintatavoissa on paljon uudistumistarvetta ja tarvetta luopua vanhoista ajattelutavoista, asenteista ja toimintatavoista. Sama koskee kaikkia elintarvikeketjun toimijoita: tuottajia, teollisuutta, kauppaa ja kuluttajia. Hyväksi koettuja toimintata-

poja ja kehitystä on vahvistettava. Erityisen tärkeää on työn tekeminen yhdessä, yli organisaatorajojen ja hierarkioiden, julkisen ja yksityisen yhteistyönä. Päätöksentekijöiden ja kansalaisten on voitava luottaa viranomaisketjun ja elinkeinon yhteistyön hyviin tuloksiin. Eviran tavoitteena on uudistaa ”pönäkästä” viranomaisesta elintarvikeketjun toimijoille ja kuluttajille lisäarvoa tuottavaksi palveluorganisaatioksi.

Evira kiittää hankkeen toteuttajia sekä raportin ja sen kehittämisehdotusten laatijoita hyvästä työstä hallinnollisen taakan keventämisen sekä elintarvikeketjun toiminnan ja yhteistyön kehittämisen eteen. Evira toteaa, että raporttiin sisältyviä ehdotuksia osin jo toteutetaan, viedään eteenpäin ja varmasti hyödynnetään myös jatkotyössä yhdessä viranomaisten ja elinkeinon toimijoiden kesken. Evira on omalta osaltaan valmis osallistumaan tähän jatkotyöhön sekä hankkeen seuraavaan askeleeseen, Etelä-Savon Byrokratian hyödyntämistä koskevaan hankkeeseen.

## Liitteet

Liite 1. Matriisi maatalouden eri rekistereistä ja ohjelmistoista

Liite 2. Matriisi kotieläintilan valvonnoista ja kirjaamisvaatimuksista

## Liite 1. Maatalouden eri rekistereitä ja ohjelmistoja

**TAVOITE:** Kehitetään viranomaisten luomia virallisia rekistereitä niin, että niistä löytyy olennainen tarvittava tieto, jota voidaan käyttää ja hyödyntää kaikessa tilan toiminnassa, valvonnoissa ja rekisteröinneissä.

Ja sovitetään yhteen hallinnolliset järjestelmät sujuvasti eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön viljelijän oikeusturva huomioon ottaen.

Ohjelmisto/Sovellus	Rekisterit/Tietokannat	Hallinnointi/Ylläpito	Tarkoitus/Sisältö
<b>Viranomaisten käytössä</b>			
<b>Eläintietojärjestelmä</b>	- lammasrekisteri - vuohirekisteri - sikarekisteri - lampaiden, vuohien, sikojen ja EU-tunnusten merkkitalausjärjestelmä	Evira omistaa, ylläpito ulkoistettu Mtechin asiakaspalvelulle	Merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön edellyttämät tiedot lampaista yksilötasolla ja sioista ryhmätasolla.
<b>Nautarekisteri</b>	Nautarekisteri. Kaksi tietokantaa; Mtechissä ja MML:ssa	Evira omistaa, ylläpito Mtechissä	Merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön edellyttämät tiedot naudoista yksilötasolla.
<b>Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri (EPR)</b>	- eläintenpitäjärekisteri - pitopaikkarekisteri - haaskaruokintapaikkarekisteri	Evira omistaa, ylläpito kunnissa	Merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön edellyttämät tiedot eläintenpitäjistä, eläinten pitopaikoista ja haaskaruokintapaikat.
<b>ID-sovellus</b>	ID-tietokanta.	Evira omistaa.	Käytetään eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan valvonnan (ml. täydentävien ehtojen valvonta) tietojen ylläpitoon
<b>ELITE</b>	- lääkevalmisterekisteri - eläinkuljettajarekisteri - eläinvälittäjärekisteri - virkatoimitukset (osa eläinsuojeluvalvontaa) - täydentävien ehtojen tallennus - rajoittavat määräykset ja tautitapaukset	Eläinlääkintähallinto/Evira	Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvät tiedot. Sisältää myös nautaselaimen ja raportteja rekistereihin tallennetuista tiedoista.
<b>ELVIS</b>	Eläintenpitokieltoarekisteri	Oikeusrekisterikeskus	Tuomioistuinten määräämät eläintenpitokiellot
<b>ELVI</b>	Eläinlääkäreirekisteri, valvontatulokset.	Evira, AVI	ELVIin tallennetaan tällä hetkellä maatalojen ja eläinkuljetusten eläinsuojelun otantatarkastukset. 2019 lähtien myös loput eläinsuojeluvalvonnasta (siirtyy lakkautettavasta ELITEstä).
<b>Rokotusrekisteri</b>	Rokotusrekisteri	Evira	Pääasiassa nautojen, lampaiden ja vuohien rokotuksiin tehty sovellus, jolla voidaan hallinnoida viranomaisten edellyttämien rokotusten tietoja muun muassa mahdollisen sinkieläintautiepidemian aikana
<b>Kartturi</b>	Ei omaa rekisteriä.	Ollut Mavin ja Eviran omistuksessa jyvityksellä 90/10, mutta 2017 alkaen vain Eviran käytössä. Sovelluksessa ei ole rekistereiden päivitystoimintoa.	Hallinnoidaan helposti leviävien eläintautien vastustustoimenpiteitä
<b>TRACES (Trade Control and Expert System)</b>	EU-komission tietokanta	EU-komissio	Terveystodistusten tekeminen mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin
<b>KAVERI</b>	Vesiviljelyrekisteri	Evira omistaa. ELY-keskukset ylläpitää.	Vesiviljelyeläinten pitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tehty sovellus

Rajapinta	Tarkennukset	Valtuutukset/Käyttäjät
Toteutettu ELRA-rajapinta, jota käyttää mm. WebLammas, Nettifarmi, korvamerkkitoimittaja, ELMO ja muutama teurastamo		Eläintietojärjestelmää käyttävät eläintenpitäjät, eläinvälittäjät, teurastamot, hävityslaitokset, ELY-keskukset, läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit, Mavi, Maanmittauslaitos, MMM sekä Evira ml. Ulkoistettu asiakaspalvelu.
Toteutettu NAVRA-rajapinta, jota käyttää mm. teurastamot, välittäjät, hävityslaitos, Nettifarmi	Siirtyy osaksi Eläintietojärjestelmää v. 2020. Viranomaisilla nautarekisterin käyttö on vain selaavaa. NAVRAn oikeudet sopimuksilla Eviran kanssa.	Nautarekisteriä käyttävät eläintenpitäjät, eläinvälittäjät, teurastamot, hävityslaitokset, ELY-keskukset, ProAgria, läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit, Mavi, Maanmittauslaitos ja MMM.
Eläinrekisterit, ID-sovellus, ELITE, Kartturi, Rokotusrekisteri, jne	EPR korvataan sähköisellä asiointisovelluksella kesällä 2018. Hevosten pitäjät on seuraava eläintenpitäjärekisteriin tehtävä täydennys	Eläintenpitäjärekisteriä käyttävät Evira, läänin- ja kunnaneläinlääkärit, ELY-keskukset sekä kunnan maaseutuviranomaiset
Tukisovellus täydentävien ehtojen osalta ja Kartturi.	Rekistereistä ID-valvonta-sovellus käyttää lammas- ja vuohi-, nauta-, sika-, eläintenpitäjä-, maatala-, asiakas-, tarkastuskohde- ja eläintenvälittäjärekistereitä	ID-valvonta-sovellusta käytetään ELY-keskuksissa, AVEissa (läänineläinlääkärit), Mavissa, Evirassa sekä mmm:ssä
	ELITE korvataan ELVIIIä. ELITEn käyttö jatkuu ainakin vuoteen 2020 saakka. Rajoittavat määräykset siirtyvät muuhun sovellukseen 2018 aikana. (tässä vaiheessa ei ole tietoa tarkemmasta)	Eviran, ELY-keskusten ja AVlen läänineläinlääkäreiden käytössä
Tukisovellus	Siirretään 2018 mennessä toiseen sovellukseen.	Eviran, kuntien eläinsuojeluviranomaisten ja Avin läänineläinlääkäreiden käytössä
	Käyttöön otot eri osilla vaiheittain.	Eviran ja Avin läänineläinlääkäreiden käytössä. 2019 lähtien myös kunnaneläinlääkäreiden käytössä.
	Rokotusrekisterisovellus on ylläpidossa ja se voidaan ottaa käyttöön tarvittaessa	Rokotusrekisterissä on tehtäväroolit Eviran virkamiehille, läänineläinlääkäreille, kunnaneläinlääkäreille ja heidän avustajilleen sekä eläintenpitäjille rokotustodistusten tulostamiseen.
Eläinrekisterit, EPR, Id-sovellus, Elite, Rokotusrekisteri, VV-rekisteri jne.	Kartturisovelluksella piirretään karttapohjalle rajoitusvyöhykkeet sekä haetaan vyöhykkeille tilat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Lisäksi Kartturilla voi tehdä raportteja ja listoja tietyn alueen eläintenpitopaikoista esimerkiksi kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten.	Kartturia käyttävät Evira, läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit.
Tulee pakolliseksi 2018 lopulla sivutuotelaitosten osalta.	Järjestelmää ollaan uusimassa. Luomutuotannon tarkastussertifikaatit tehdään jo uuteen TRACESNT-järjestelmään.	TRACES-järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset (kunnaneläinlääkärit, läänineläinlääkärit, maa- ja metsätalousministeriö, Tulli ja Evira) että toimijat.
Kartturi	Siirretään mahdollisesti uuteen Eläintenpitäjärekisteriin tulevaisuudessa.	ELY-keskukset, Evira

Ohjelmisto/Sovellus	Rekisterit/ tietokannat	Hallinnointi/Ylläpito	Tarkoitus/Sisältö
<b>KUTI</b>	Elintarvikkeiden alkutuottajarekisteri	Evira/kunnan valvontaviranomainen	Kunnan elintarvikeviranomainen ylläpitää ja käyttää rekisteriä elintarvikevalvonnessa
<b>Eviran rehualan alkutuotannon hakupalvelu</b>	Alkutuotannontoimijarekisteri	Evira	Rekisteröityminen on toiminnan edellytys rehua tuottaville, sekoittaville ja/tai käytäville viljelijöille ja kotieläintuottajille.
<b>Eviran luomuhakupalvelu</b>	Luomuvalvontarekisteri	Evira	Evira pitää luomuvalvontaa varten valtakunnallista rekisteriä ilmoitusvelvollisista toimijoista.
<b>Tukisovellus</b>	Maatilarekisteri	Mavi	Maataloushallinnon tukien käsittely ja maksaminen
<b>Vanha Tukisovellus (IACS)</b>		Mavi	Tukien selailu ja tietojen haku, edellisvuosien takaisinerinnät
<b>Vipu-sovellus, paikkatietoikkuna</b>	Peltolohkorekisteri	Mavi	Peltolohkorekisteri on maaseutuelinkeinorekisterin toiminnallinen alarekisteri, joka perustuu EU:n asetuksiin IACSiin sisältyvästä peltolohkojärjestelmästä.
<b>Vipu-sovellus</b>	Uomarekisteri	Syke	Syken tuottama Uomarekisterin uomaverkosto
	Tukioikeusrekisteri	Mavi	Tukioikeusrekisterissä hallinnoidaan EU:n suorien pinta-aratukien perusteena olevat tukioikeudet.
<b>Kaupallisia mm.</b>			
<b>Heppa-järjestelmä</b>	Hevosrekisteri	Suomen Hippos ry.	
<b>WebLammas</b>		Mtech Solution Oy (ent. Maatalouden laskentakeskus)	
<b>WebWisu</b>		Mtech Solution Oy (ent. Maatalouden laskentakeskus)	viljelysuunnittelu
<b>WebWakka</b>		Mtech Solution Oy (ent. Maatalouden laskentakeskus)	talouden suunnittelu
<b>Peltopisteet - sovellus</b>		Mtech Solution Oy (ent. Maatalouden laskentakeskus)	esim. kasvustokäynnin havaintojen ja toimenpidesuosituksen kirjaus helposti
<b>Bisnes+</b>	Koko tilan johtamisen apuväline/sähköinen työpöytä	Mtech Solution Oy (ent. Maatalouden laskentakeskus)	
<b>AgriSmart</b>		Suonentieto oy	viljelysuunnittelu
<b>AgriNeuvos</b>		Suonentieto oy	viljelysuunnittelu
<b>MaatalousNeuvos</b>		Suonentieto oy	talouden suunnittelu
<b>Sirppi-sovellus/Peltotuki Pro</b>		Softsalo Oy	
<b>Sikava</b>	Sikojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä	ETT	
<b>Naseva</b>	Nautojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä	ETT	
<b>Laatutarha</b>		Kotimaiset kasvikset ry	Laatutarha-ohjeisto on suomalaisen puutarhatuotannon yhteinen ohjeisto, jonka tehtävänä on varmistaa puutarhatuotteiden turvallisuus, tuotannon mahdollisimman vähäinen ympäristökuormitus ja työntekijöiden hyvät työolot.
<b>IP-kasvikset</b>		Puutarhaliitto	

Rajapinta	Tarkennukset	Valtuutukset/Käyttäjät
KAKE, Kaveri, tukisovellus ja Eviran eläintietojärjestelmä		Kunnat, AVI, Evira
	Rekisteröityminen F-lomakkeella, joka toimitetaan Eviraan. Joillain kunnilla lomake on sähköisesti täytettävissä. Hyväksytyjen toimijoiden lista julkaistaan Eviran nettisivuilla.	Alkutuotannon toimijat, kunnat, Evira jne.
Tukisovellus	Tällä hakupalvelulla kuluttaja voi hakea tietoa luomuvälvontaan kuuluvista toimijoista eli yrityksistä, joita valvovat Suomessa joko Elintarviketurvallisuusvirasto Evira tai ELY-keskukset	Kuluttajat, Evira, ELY-keskukset
Mitpan ylläpitämä WMS ja WFS rajapinta Tukisovellus, Vipu ja Kartturi sovelluksille.		valvonnan ja YTA-alueiden käytössä
Nautarekisterin ja osaltaan uuden Tukisovelluksen kanssa		Valvonnan ja YTA-alueiden sekä Eviran ja Mavin käytössä
Mitpan ylläpitämä WMS ja WFS rajapinta Tukisovellus, Vipu ja Kartturi sovelluksille.		Kunnat, ELYt, Mavi
		Kunnat, ELYt, Mavi
		Kunnat, ELYt, Mavi
Rajapinta Eviran Eläintietojärjestelmään, lammas- ja vuohirekisteri		ProAgria, viljelijät
Peltolohkorekisteri, paikkatietojärjestelmä		ProAgria, viljelijät
		ProAgria, viljelijät
Peltolohkorekisteri, paikkatietojärjestelmä	sisältää myös maanäytteiden paikkatietojen tallennuksen ja lähettämisen laboratorioon	ProAgria, viljelijät
	mm. suunnitelmien, dokumenttien ja asiakirjojen hallinta	ProAgria, Faba osk, viljelijät
	lokkokirjanpito ja täsmäviljely, ajoneuvoseuranta	viljelijät
	viljelysuunnittelu ja lokkokirjanpito	viljelijät
	maatalouden kirjanpito, laskutus ja palkanlaskenta	
		viljelijät
		viljelijät
Minun Maatilani - ohjelma, nautarekisteri		eläinlääkärit, viljelijät, ProAgria

## Liite 2. Matriisi kotieläintilan valvontoja ja kirjaamisvaatimuksista

Vastaava viranomainen	Valvonta/Tarkastus	Tarkastava viranomainen	Valvottava asia	Valvottava asia2	Valvottava asia3	Valvottava asia4	Valvottava asia5
Mavi	Nautaeläinpalkkioiden ja nautojen kansallisen kotieläintuen valvontapöytäkirja (mahdollinen laajentaminen täyd. ehtoihin)	Elyn tarkastaja	Eläinten ostojen myyntitodistukset	Nautarekisteri, jossa EU-tunnus Rotu Suku Syntymäaika Emän EU-tunnus Synt.tilan tilatunnus Tulopäivä Ed.omistajan tilatunnus Poistopäivä Seuraavan omistajan tiedot	Nautaeläinluettelo, jossa EU-tunnus Rotu Suku Syntymäaika Emän EU-tunnus Synt.tilan tilatunnus Tulopäivä Ed.omistajan tilatunnus Poistopäivä Seuraavan omistajan tiedot	Eläimen läsnäolo pito-paikassa	Eläimen merkitseminen
Evira	Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvontapöytäkirja	Elyn tarkastaja	Nautarekisterin tapahtumien ilmoitusajat ja viivetykset	Eläimen läsnäolo pito-paikassa	Eläimen merkitseminen	Nautarekisteri, jossa EU-tunnus Rotu Suku Syntymäaika Emän EU-tunnus Synt.tilan tilatunnus Tulopäivä Ed.omistajan tilatunnus Poistopäivä Seuraavan omistajan tiedot	Nautaeläinluettelo, jossa EU-tunnus Rotu Suku Syntymäaika Emän EU-tunnus Synt.tilan tilatunnus Tulopäivä Ed.omistajan tilatunnus Poistopäivä Seuraavan omistajan tiedot*
Mavi	Alkuperäisrotusopimuksen valvontapöytäkirja (mahdollinen laajentaminen täyd.ehtoihin)	Elyn tarkastaja	Eläimen rekisteröinti	Eläimen merkitseminen	Eläimen tukiehdot (esim rotu)		
Mavi	Eläinten hyvinvointikorvauksen valvontapöytäkirja (mahd.laajentaminen täydentäviin ehtoihin)	Elyn tarkastaja	Eläimen rekisteröinti, nautaeläinluettelo ja merkitseminen	Nautojen ruokinta ja hoito, yleiset vaatimukset	Olot eläinsuojassa, yleiset vaatimukset	Asiakirjat - ruokintasuunnitelmat väh. 1 kk ikäisistä lähtien - Varautumissuunnitelma toimintahäiriöiden varalle	Vasikoiden pito-olosuhteet
Evira	Täydentävien ehtojen havaintopöytäkirja, elintarvikkeet, eläintaudista ilmoittaminen ja eläinten hyvinvointi, YHTEINEN LOMAKE *	Kunnan-/läänin-eläinlääkäri	Tilan tiedot	Hormonikieltoedirektiivin säästöjen noudattaminen	Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	TSE-vaatimusten noudattaminen sisämarkkina-kaupassa ja tuonnissa	Eläinten hyvinvointisäästöjen noudattaminen (naudat, siat, munivat kanat, lampaat, vuohet, muut tuotantoeläimet)
Evira	Vierasainevalvonnan täydentävien ehtojen pöytäkirja *	Läinlääkäri/valvontaeläinlääkäri	Eläimen tunnistaminen ja merkintä lääkehoidon aikana	Lääkekirjanpito	Eläinten kasvu ja tuotantoa edistävien lääkeaineiden käyttökielto	Beeta-agonistien käyttö tuotantoeläimillä	Hevoseläimiä koskevat poikkeukset
Evira	Maidontuotantotilan hygieniatarkastuspöytäkirja (mahd. laajentaminen täydentäviin ehtoihin) *	Valvontaeläinlääkäri/kunnaneläinlääkäri	Tilan tiedot - alkutuotanto-paikan ilmoittaminen	Lypsylehmiä	Maidontuotantorakennus ja lypsy-paikka	Oma valvontakuvaus ja kirjanpito, yleinen edellytys	Veden laatu ja tutkimukset, yleinen edellytys
Evira	Eläinten hyvinvoinnin täydentävien ehtojen valvonta, naudat *	Valvontaeläinlääkäri/kunnaneläinlääkäri	Yli 6 kk naudat, eläinsuojan lattiat ja kuivikkeiden käyttöä koskevat vaatimukset	Yli 6 kk naudat, Eläinsuojan ilmanvaihto	Yli 6 kk naudat, Eläinsuojan valaistus	Yli 6 kk naudat, ruokinnalle asetetut vaatimukset	Yli 6 kk naudat, Veden saannille ja juotolle asetetut vaatimukset
Evira	Rehuhygienian täydentävien ehtojen valvonta	Elyn tarkastaja	Tilan tiedot	Rehusäästöjen noudattaminen (ei käytetä ruokinnassa eläinvalkuusta)	Rehu- ja elintarvikkeiden hygieniasäästöjen noudattaminen - rehu kirjanpito ja käyttökirjanpito - kaikkialla käytetyistä rehuista rehuhygieniat	Rehut on hankittu rekisteröidyltä ja hyväksytyltä rehualan toimijalta - onko tila rekisteröitynyt itse rehualan alkutuotannon toimijaksi - F-lomake	Kasvinsuojeluaikakirjanpito
Evira	Luomuvälvönnön pöytäkirjat, kasvi (mahd. laajentaminen täydentäviin ehtoihin)	Luomutarkastaja ja Elyn tarkastaja	Eläinten hoitosuunnitelma	Eläinluettelo	Ed. tarkastuksen jälkeen hankitut eläimet: vaatimusten mukaisuusvakuutus	Eläinten myynnit, listaus eläimistä (luomun myyntien dokumentit)	Ruokinta; tuotokirjanpito käytetyistä rehuista, paljonko karkearehunosuus?
Evira/Mavi	Luomuvälvönnön pöytäkirjat, kasvi (mahdollinen laajentaminen täydentäviin ehtoihin)	Luomutarkastaja ja Elyn tarkastaja	Luomusuunnitelma, mahd. viljelykierron ulkopuoliset lohkot	Viljelykiertosuunnitelma	Viljelysuunnitelma	Lohkokortit	Varastokirjanpito: osot, myynnit, varastot, luovutetut, tase jos tapahtumia enemmän - jos myyty luomuna, dokumentit siitä
Mela/kunta	Lomituksen työolosuhdekartoitus	Lomituspalvelu-ohjaaja	Tilan tiedot	Työskentelytilat - ruokintapöytä- ja käytävä - maito- ja karjakeittiö - rehuvarasto/vintti - parsi - karsinat - ritiläpohjat - jaloittelupiha - muu: robottilypsy	Rakennuksen olosuhteet/rakenteelliset seikat - kulkutiet - käytävät/kynnykset - kaiteet	Työväiheet ja TTS-managerilla työajan laskenta	Fyysiset kuormitustekijät/ergonomia
Mela/kunta	Työterveyshuollon työolosuhdekartoitus	Työterveyshoitaja	Työvoima- ja tilatiedot	Tuotanto- ja varastorakennukset sekä materiaalien käsittely	Koneiden aiheuttama melu ja värinä sekä tapaturmavaara	Kasvinviljelytyöt	Kotieläintyöt
AVI	Palotarkastuspöytäkirja	Palotarkastaja	Tilan tiedot	Palokunnan operatiivisen toiminnan edellytykset	Palon- ja pelastussuunnitelma	Rakennuksen palo- ja henkiloturvallisuus	Laitteiden asennus- ja tarkastustodistukset
AVI	Ympäristölupavalvonnan pöytäkirja	Ympäristötarkastaja	Tapauskohtainen pöytäkirja				
Kunta	Naseva terveydenhuoltokäynnin pöytäkirja (VAPAAEHTOINEN)	Eläinlääkäri	Tilan tiedot	Tuotantotiedot ja toimintatavat - lääke- ja poikkeama-kirjanpito	Ruokinta - eläinten ravitsemustila - veden saatavuus ja virtauksen riittävyys - maitojuoman määrä ja antotapa	Terveys - yleiskunto ja terveydentila - eläinyhmä tasaisuus/ryhmittely - karvapeitteen kunto - utareterveys - sorkkaterveys - iho- ja nivelauriot - nupoutus	Olosuhteet - eläinten puhtaus/kuivitus - ilman laatu ja lämpötila - kokonaistila/eläin - makuutila/eläin - makuualueen mukavuus - poikiminen - liikkumista rajoittavat rakenteet - luokaus - jaloittelu - laidunnus (lehmät, hiehot yli 6 kk)

\*) Samalla viranomaislomakkeella



	Valvottava asia6	Valvottava asia7	Valvottava asia8	Valvottava asia9	Valvottava asia10	Valvottava asia11	Valvottava asia12	Valvottava asia13	Valvottava asia14
	Laajennus täydentäviin ehtoihin rekisteripuutteen tai merkittävien takia				<p>Nautaeläinrekisteri (sähköinen) ja nautaeläinluettelo (sähköinen/paperinen)</p> <p>Kirjanpitovaatimuksia ja säilytettäviä asiakirjoja (alkutuotannon toimijan kirjanpitovaatimukset, täydentävät ehdot)</p> <p>Ulkoilu-, jaloittelu- ja laidunnuspäiväkirjat (EHK ja luomuvalvonta)</p> <p>Pallo- ja pelastussuunnitelma (palotarkastus) ja varautumissuunnitelma toimintahäiriöiden varalle (EHK)</p> <p>Lomituksen ja maatalousyrittäjän työterveyshuollon työolosuhdekartoitukset</p>				
	Nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	Väh. 6 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	Väh. 12 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	Nautojen laidunnus ja jaloittelu - laidunnus- ja jaloittelukirjanpito	Sairas-, hoito- ja poikimakarsinat, yleiset vaatimukset ja seuraava taso				
	Lääkkeiden varoajien noudattaminen	Eläimen teurastus- tai eläimestä saatavien elintarvikkeiden luovutuskielto	Lääkerajoitukset ja lääkkeen käyttökiellot						
	Eläimiä koskevat vaatimukset	Maidon jäähditys- ja säilytystilat - kulkuyhteydet - toiminta	Maidon käsittelylaitteet ja -välineet - pesu ja desinfiointi - huollot ja testaus	Lypsyn ja maidon käsittelyn hygieniä	Automaattilypsä koskevat lisävaatimukset	Korjaavat toimenpiteet			
	Yli 6 kk naudat, Parrelle asetetut vaatimukset	Yli 6 kk naudat, Eläinten suojaaminen huonoilta sääolosuhteilta	Sairaista ja vahingoittuneista eläimistä huolehtiminen	Vasikoiden pitoaikana yleiset vaatimukset ja tilavaatimukset	Vasikoiden pitoaikalle asetetut vaatimukset (mm. ilmanvaihdon hälytysjärjestelmä)	Vasikoiden hyvinvoinnista huolehtiminen (mm. henkilöstön pätevyys ja lääkekirjanpito)	Vasikoiden ruokinta ja juotto		
	<b>Biosidien käyttökirjanpito</b>	Jätteet, vaaralliset aineet, kemikaalit, siemenet ja lääkerohut on varastoitu ja käsitelty asianmukaisesti							
	Rehujen ostot: vaatimuksenmukaisuusvakuutus, asiakirjaselvitys	Kivennäiset, vitamiinit, säilöntäaineet yms. Tuoteselosteet, luomuun soveltuvuuden merkintä	Käytetyt pesu- ja desinfointiaineet	Lääkekirjanpito	Muutoksia rakennuksissa ed. tarkastuksesta, pohjapiirroksat	Ulkoilupäiväkirja	Pohjapiirros rakennuksista	Lannan varastointi	
	Poikkeuslupa-asiakirjat	Siirtymävaiheen lyhennysasiakirjat	Vakuustodistukset siemenistä, tilauslista / kuitti siemenistä	Kuivurin vuokraus- ja alihankintasuoritteet					
	Fysikaaliset kuormitustekijät	Valaistus	Kemialliset ja biologiset vaarat	Henkiset kuormitustekijät	Työkoneet ja -välineet	Sähköistys/sähkölaitteet/johdot	Pesu- ja lääkeaineet/kemialliset aineet	Ohjeet	Muut - ensiapuvälineet - palosammuttimet - käyttöohjeet - varahenkilö
	Kemialliset altisteet	Henkilökohtainen suojaus	Tilan ensiapu- ja pelastusvalmius	Henkiset kuormitustekijät	Tilan lapsiturvallisuus				
	Tuhopolttojen ennaltaehkäisy	Sähköasennusten määräaikaistarkastus tehty	Vaarallisen kemikaalin vähäinen varastointi ja käyttö						
	Käyttötymien - eläinten käyttötymien keskenään - eläinten suhde ihmiseen - häiriökäyttötymien - eläinten käsittely ja käsittelytilat	Tarttuvien tautien ennaltaehkäisy - viereillä varattu suojavaaetus- ja jälkineet - ruokinta- ja rehuhygieniä, kuivutus ja lannan käsittely, rehuvarastojen suojaus ja haittaeläinten torjunta - <b>Ostetuista eläimistä terveystodistus</b> - <b>Salmonellatutkimukset alle 2 kk ennen tilalle siirtoa</b> - tuontirehut ja rehuaineet on hankittu ETT:n positiivisilla olevilta rehuntoimittajilta	Tarttuvien tautien esiintyminen - havainnot kliinisistä oireista viimeisen 12 kk aikana	Kansallisen tason jatkotoimenpiteet	Terveystodistuksen jatkotoimenpiteet	Arvioinnissa käytetyt lähteet			